

INTERACTIEF

CD-i

Video CD

DVD

Internet

DVD

DE FRANSE KEUKEN - CD-I KOOKTEST

GOLDEN OLDIES - KLASSIEKE GAMES

BELEGGEN VIA INTERNET - GOEDE OPTIE

GELANCEEERD

IN

EUROPA

MMC Gold Club

een PHILIPS CD-i Service
Olmenlaan 26, 1404 DG Bussum
tel. 035-69 25 220
fax 035-69 25 216
e-mail: info@roularta.be

Bel en bestel uw CD-i titels thuis

PHILIPS CD-I EN DE MULTI MEDIA CLUB PRESENTEREN DE
MULTI MEDIA GOLD CLUB SERVICE, WAARMEE U UW CD-I EN
VIDEO-CD'S GEMAKKELIJK EN SUPERVOORDELIG THUIS KUNT BESTELLEN!

Uw voordelen:

- De nieuwste CD-i titels!
- Gold line introducties: CD-i titels blijvend in prijs verlaagd!
- Gemakkelijk thuis bestellen per telefoon, fax, per post of per E-mail!
- Speciale Gold Club aanbiedingen!
- Actie-aanbiedingen!
- Club-kortingen!
- U kunt bestellen uit de hele CD-i en Video-CD catalogus!

Uw najaarsvoordelen:

- **Gratis peacekeeper-gun bij 2 gun titels**
- **Gun titels in prijs verlaagd**
- **3 Films voor 100 Gulden**
- **2 Video-CD's voor de prijs van 1**
- **Gold Line introducties**
- **Tot 20% clubkorting op uw bestelling**

De nieuwe bel- en bestelgids met al deze speciale Gold Club aanbiedingen is één deze dagen in uw bus gevallen... niet ontvangen? Bel de Multi Media Club.

Gold
LINE

MMC
Gold Club

in samenwerking met

PHILIPS CD-i

Gold
Club

Zo kunt u bestellen:

Voor Nederland:

Per telefoon: 035-69 25 220

Per fax: 035-69 25 216

Per e-mail: info@roularta.be

Voor België:

Per telefoon: 070/23 30 03

Per fax: 070/23 34 89

Per e-mail: info@roularta.be

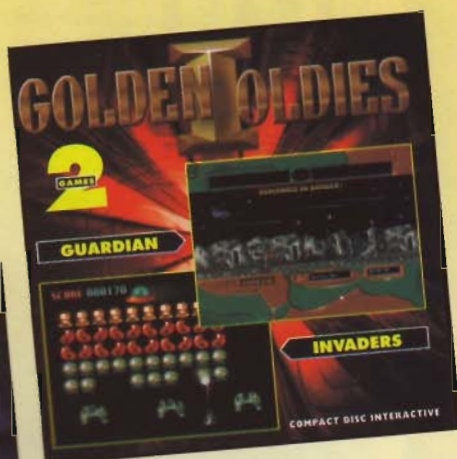
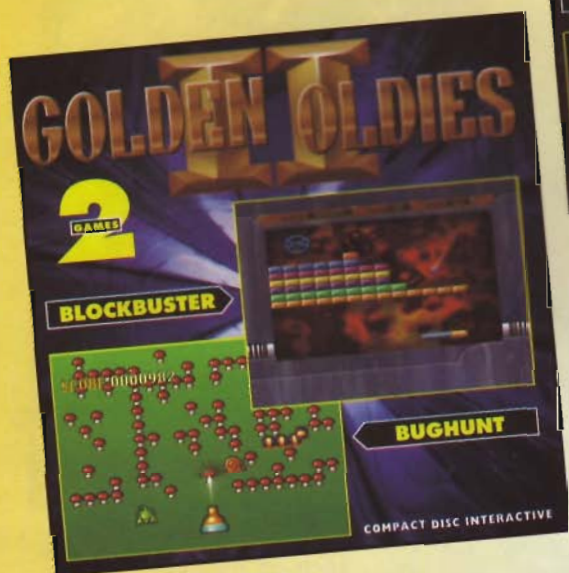
Per post: Meiboomlaan 33 - 8800 Roeselare

Philipscdi.com

PRIMEURS

ARCADE GAMES

Golden Oldies I

Met 2 klassieke arcade games
Guardian: verdedig de planeet tegen een invasie van aliens. Je hebt een vliegtuig met laser, bommenwerper en 7 levens!
Invaders: Schiet de aliens uit de lucht, maar pas op de bommen!

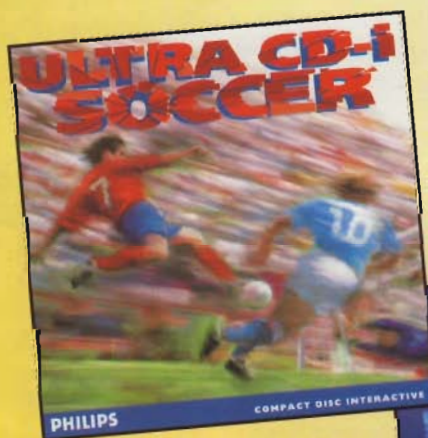
Golden Oldies II

Met 2 klassieke arcade games
Blockbuster: Sloop de blokkenmuur in 75 levels
Bughunt: Verdedig je schip met laserbollen tegen de moordende insecten schiet op alles dat beweegt!

**SIMPEL
SNEL
VERSLAVEND!**

**Fl 34,95
Bef. 599**

VOETBAL TITELS

Ultra CD-i Soccer

Voetbalspel boordevol actie met 72 Europese teams. Speel tegen de computer of tegen elkaar. Ontwerp je eigen competitie tot 4 teams.

**Fl 59,95
Bef. 1.199**

Amsterdam Arena CD-i

Maak verschillende tours door het mooiste stadion van Europa. Met 25 videoclippen en uniek beeldmateriaal van o.a. ruimtes waar bezoekers nooit mogen komen: kleedkamers van de spelers, de koriinklijke loge, skyboxes, douches, sauna, etc.

**Fl 29,95
Bef. 499**

Multi Media Club
Zo kunt u bestellen:
Voor Nederland:
Olmenlaan 26 - 1404 DG Bussum
tel. 035-69 25 220 - fax 035-69 25 216
e-mail: info@roularta.be
Voor België:
Meiboornlaan 33 - Roeselare
tel. 070/23 30 03 - fax 070/23 34 89
e-mail: info@roularta.be

PHILIPS CD-i

Postbus 3389, 2001 DJ Haarlem

Telefoon abonnementen
023-5364401

Telefoon redactie
023-5360160 Telefax: 023-5359627
E-mail: cdi@hub.nl

Hoofdredactie
Foeke Collet

Medewerkers
Rom Helweg, René Janssen, Lennie Pardoel, Menno Pelser,
Ruud van der Schaft, Rob Smit, Klaas Smit

Art direction
Ernst Bernson

Vormgeving
Carola Hoff, Jan Willem Bij,
Menno Pelser, Mischa van Oss

Fotografie
Hans van Dormolen

Redactiesecretariaat
Wilma Boekel, Charlotte Hoek

Traffic
Saskia van Holk

Marketing
Babette Molenaar, René Verhoeven

Administratie
Richard Maat, Marcel Smit,
Bart Barnard, Muriël Snijder

Uitgever
Klaas Smit

Directie
A.W. Elfers, J.C. Nusselder

Abonnementen
CD-interactief, Postbus 3389, 2001 DJ Haarlem.
Telefoon: 023-5364401. CD-interactief komt 11 maal per jaar uit.
Een jaarabonnement kan op elk gewenst moment ingaan en wordt
automatisch verlengd, tenzij u het abonnement schriftelijk opzegt,
uiterlijk twee maanden voor de vervaldatum.

Advertenties
Retra PubliciteitsService, Sander Retra, Letty van der Brand,
Postbus 333, 2040 AH Zandvoort, Telefoon: 023-5718480,
Telefax: 023-5716002. Advertenties kunnen zonder opgaaf
van redenen geweigerd worden.

Prepress en Druk
Nederlands Drukkerij Bedrijf, Zoeterwoude.

uw CD-interactief is een uitgave van het Haarlems Uitgeef Bedrijf B.V.
Zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever mag niets uit deze
uitgave op enigerlei wijze worden overgenomen. © 1997

Col
fon

DVD

14

In Berlijn zagen enkele weken geleden de eerste Europese DVD-spelers het levenslicht. Natuurlijk stuurden wij een delegatie van CD-interactief op pad om in de gaten te houden wat er op deze officiële introductie allemaal gebeurde. Hun DVD-avonturen vind je uitgebreid in dit blad terug.

FRANSE KEUKEN THUIS

Een nieuwe kook CD-i in omloop? Reden genoeg om een gezellige praktijktest te organiseren. Ingrediënten: één CD-i-speler, 8 hongerige collega's, een kok annex recensent, flink wat flessen wijn, volop sterke verhalen, een fotograaf en vooral veel knoflook. Het recept lees je verderop in CD-interactief.

24

n h o u d

GOLDEN OLDIES

Afgelopen maand werden er weer diverse deadlines overschreden omdat op de redactie twee CD-i'tjes met klassieke games circuleerden. Mijn highscore staat intussen op 53.200, maar intussen zal er wel weer iemand hebben overgewerkt om dit record te breken.

28

ICEBOUND

30 Tussen alle DVD-hightech, het luxe eetgebeuren en het geschiet ontdekten we een prachtige CD-i over de historie van Antarctica. Zonder twijfel het ultieme rustpunt. De disc behandelt meer dan een eeuw geschiedenis van dit ongerepte en ijsskoude continent.

LOST RIDE

Enkele maanden geleden maakten we al een halsbrekende rit met dit razend knappe schietspel. Als de boel niet ontspoord kunnen we nog dit jaar het definitieve spel verwachten. Wij vonden het dan ook tijd voor een hernieuwde kennismaking.

38

BELEGGEN VIA INTERNET

50 We bezoeken deze maand ook een van de drukste plekken van de wereld: de effectenbeurs. Gelukkig hoeven we ons niet in het strijdgewoel te mengen. Via CD-i en Internet is het namelijk prima en vooral rustig beleggen vanuit de luie stoel.

INHOUD KORT

Redactioneel
pagina 7

Brieven
pagina 8

Nieuws
pagina 10

Gimmicks
pagina 12

DVD
pagina 14

Franse Keuken Thuis
pagina 24

Golden Oldies
pagina 28

Icebound
pagina 30

De Zaak van Sam
pagina 32

Myst
pagina 35

Lost Ride
pagina 38

Kinderspel
pagina 42

Professioneel
pagina 46

Beleggen via Internet
pagina 50

Tips & Trucs
pagina 56

Balie
pagina 62

Uitgespeeld
pagina 66

Aanbieding van Kodak i.s.m. Philips CD-i en de Multi Media Club:

Kodak Photo CD

Vanaf uw 35 mm en APS - negatieven
of dia's kunt u met de Kodak Photo CD beelden
van fotografische kwaliteit tonen op uw PC of TV.

Voor een optimale beeldkwaliteit !

- Hoge kwaliteitsopslag van beelden
- Archiveren van fotografische beelden
- Snelle beeldweergave en opslag
- Consistente en optimale beeldkwaliteit

Nu : gratis Kodak Photo CD !

Wanneer u uw foto's op Kodak Photo CD laat zetten, kunt u deze op uw TV of PC bekijken via uw CD-i, Photo CD of CD-Rom speler. Deze Kodak Photo CD, ter waarde van fl 16,95 / 349 Bfr ontvangt u als CD-i Gold Club lid nu **GRATIS**, als u minimaal 20 negatieven of dia's (35 mm of APS) op Photo CD laat zetten !

Hoe werkt deze speciale Kodak Photo CD-actie ?

U levert uw filmrolletje, negatieven of dia's samen met de waardebon in bij uw dichtstbijzijnde **Fotoafwerking door Kodak**-dealer, waarna uw foto's door Kodak op Photo CD worden gezet.

Een Photo CD kan maximaal 100 beelden bevatten.

U betaalt slechts de prijs voor het overzetten op Photo CD.

Daarna kunt u uw foto's bekijken op uw TV of PC - en deze zelfs bewerken met uw PC.

Deze waardebon kunt u alleen inleveren bij uw **Fotoafwerking door Kodak**-dealer. Voor het dichtstbijzijnde adres van uw **Fotoafwerking door Kodak**-dealer en voor verdere informatie over deze aanbieding, of onze andere digitale producten wendt u zich tot onze klantendienst op telefoonnummer 01 82 6231 81 voor Nederland en 059-55.01.20 voor België.

Philipscdi.com

WAARDEBON
voor gratis Kodak Photo CD
ter waarde van fl 16,95 / 349 Bfr

Ja, ik laat minimaal 20 negatieven of dia's (35 mm of APS) op Kodak Photo CD zetten en ontvang de PHOTO CD GRATIS !

Naam:

Adres:

Postcode: Plaats:

Land:

Deze Philips/Kodak aanbieding is geldig tot en met 31 januari 1998. De waardebon kunt u alleen inleveren bij onze aangesloten Fotoafwerking door Kodak-dealers. Deze aanbieding is niet geldig in combinatie met andere acties.

**Actiebon
8615**

maandje

Hectisch

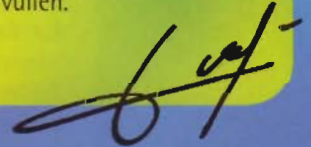
Als ik de afgelopen maand met één woord moet omschrijven dan kies ik voor 'hectisch'. De samenloop van een vertrekend hoofdredacteur en de officiële Europese introductie van DVD in Berlijn zorgden op de redactie voor hoogspanning. Vaak komen onder druk echter de mooiste dingen tot stand en persoonlijk vinden we dat dit nummer van CD-interactief er dan ook zeker mag wezen.

Het belangrijkste nieuws komt deze maand uit Berlijn, waar op de Internationale Funkausstellung (oef, laten we het maar op de IFA houden) – de eerste Europese DVD Videospelers het licht zouden zien. Met de nadruk op 'zouden' wel te verstaan, want helemaal soepel loopt het allemaal nog niet. Maar dat lezen jullie allemaal in dit nummer. Wij waren er in ieder geval bij en konden al een beetje kennismaken met de 'toekomst van beeld en geluid'. Onze voorspelling: het kan nog even duren maar het wordt genieten!

Voor de CD-i-gamefreaks hebben we een aantal klassieke *Golden Oldies* op spelgebied en kijken we hoe het staat met het langverwachte *Lost Ride*. Ook de keukenprinsen en -prinsessen kunnen aan de bak met *De Franse Keuken Thuis*. Wij testten deze schijf in de praktijk en het is een recensie met volle buiken en nog vollere glazen geworden. Om even 'uit te buiken' brachten we een bezoek aan de Amsterdamse Effectenbeurs. Virtueel wel te verstaan, want via Internet blijkt je vanuit je luie stoel prima te kunnen beleggen.

En 'last but not least' wil ik Sybrand bedanken. Niet alleen voor het feit dat hij na bijna 3 jaar hoofdredacteurschap (eindelijk) ruimte maakt voor mij... herstel, voor nieuw bloed, maar vooral voor de zeer gezellige samenwerking. Die zal ik missen. Wij wensen hem veel succes en plezier met zijn nieuwe baan. Tot slot hoop ik zijn niet geringe (figuurlijke) voetsporen adequaat te kunnen vullen.

Foeke Collet

releases

Bioscoop

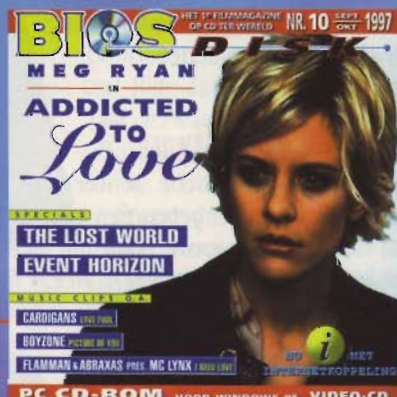
De nieuwste BiosDisk kwam na de deadline binnen, maar wij willen jullie de bioscoopreleases van de komende maanden niet onthouden. Dus hierbij in het kort wat jullie in de theaters kunnen verwachten.

De cover van de BiosDisk wordt deze maand opgesierd door Meg Ryan. Ze schitterde al in *When Harry Met Sally*, *Sleepless in Seattle* en *French Kiss* en met *Addicted to Love* roepen we haar definitief uit tot 'Miss Romantische Komedie'.

BiosDisk 10 bevat specials over Spielberg's nieuwste Dino-film *The Lost World* en *Event Horizon*, een razend spannende Science Fiction Thriller.

BiosDisk nummer 10

Trailers zijn er van *The Lost World*, *Napoleon*, *Volcano*, *Smilla's Sense of Snow*, *A Life Less Ordinary*, *Absolute Power*, *Conspiracy Theory*, *Austin Powers*, *Roseanna's Grave*, *Contact*, *My Best Friend's Wedding*, *Addicted to Love*, *Career Girls* en *Paradise Road*.

Volgende maand nemen we BiosDisk nummer 10 uitgebreider onder de loep.

Brieven

DVD-vragen

Geachte redactie, ik ben reeds van het begin lid van uw magazine en tot mijn grote genoegen zie ik dat het blad in de loop der jaren volwassener is geworden. Vooral de artikelen rond DVD vind ik erg goed. Vandaar ook mijn schrijven...

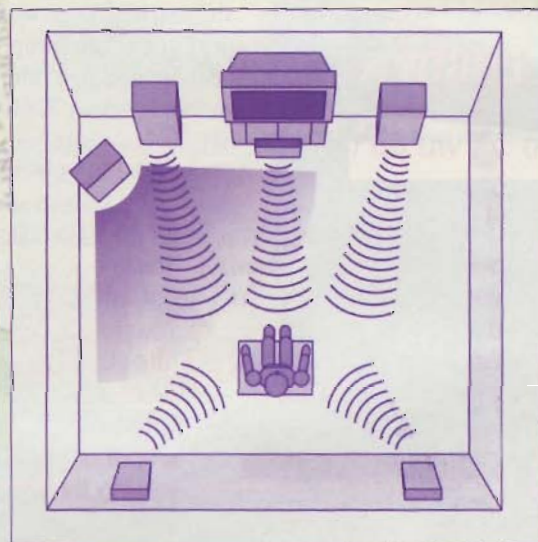
In het artikel DVD deel 7 'De Stand van Zaken' lees ik dat er van Philips één apparaat komt dat ook GEDEELTELIJK interactieve software ondersteunt. Betekent dit dat Philips zijn CD-i-consumenten in de kou laat staan?

'Gedeeltelijk' zou je kunnen zeggen. Met de DVD-Videospeler komen er van verschillende partijen opvolgers voor de Video CD. Het blijft voorsnog echter de vraag of op DVD de opvolger van CD-i snel zal verschijnen. Wij tasten dus in het duister over de toekomst van spelletjes en edutainment op DVD.

Wat met ook opvalt is dat in de media de term DVD altijd wordt vertaald als Digital Video Disc. Zelfs medewerkers van Philips hebben deze uitleg al een aantal malen gebruikt. Volgens een van jullie eerste artikelen stonden de letters DVD echter nergens voor.

Het klopt toch. In eerste instantie werd - toen er overeenstemming kwam over de standaard - gekozen voor Digital Video Disc. Omdat er echter op het medium DVD ook audio, computerprogramma's en data valt op te slaan, dekte deze naam de lading niet. Daarna werd voorgesteld om DVD voor Digital Versatile (=veelzijdig) Disc te laten staan. Dat is niet opgepikt omdat het waarschijnlijk voor niet-Engelsen een te moeilijk woord is. Jan Oosterveld, de baas bij Philips op het gebied van DVD, heb ik eens gevraagd waar hij vond dat DVD voor stond. Hij antwoordde: "DVD staat voor DVD, het is geen afkorting." Dat andere tijdschriften Digital Video Disc schrijven moeten zij weten, maar voor ons is DVD gewoon DVD.

In deel 6 van de DVD-update gingen jullie uitgebreid in op de audiosystemen Dolby AC/3 en MPEG2. Het artikel was zeer leerzaam, maar ik heb er toch een vraag over. Ik heb zelf een Philips versterker met

Dolby Prologic (FR 940). Wanneer ik nu een MPEG2 decoding heb, werkt de Dolby Prologic processor dan nog wel goed?

Volgens de laatste informatie: ja. Er wordt een zogenaamde 'Prologic downmix' gemaakt. Hoe dat klinkt, nog geen idee. Weten we meer dan komen we er in het blad op terug.

Bedankt voor de moeite om mijn vragen te beantwoorden. Ga zo door met jullie blad en vooral de artikelen rond DVD vind ik werelds.

Richard Franken.

Graag gedaan en we zijn blij dat je tevreden bent met CD-interactief.

CD-i-software

Hallo redactie. Ik weet dat er op CD-i-gebied niet veel meer gebeurt en hoewel ik dat heel jammer vind, heb ik goede hoop dat het hele DVD-verhaal een betere afloop heeft. Het is fijn om te lezen dat ook jullie hier positief tegenover staan. Maar nu mijn

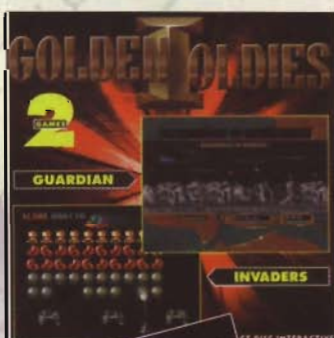
Tous les pays étrangers n'acceptent pas la carte postale
(St. renscrijper n'acceptent pas la carte postale)
Correspondance

CARTE POSTALE

vraag. Ik ben niet iemand die zijn CD-i-speler nu op de vuilnishoop gaat gooien. Ik heb voldoende spelletjes en films om nog regelmatig te spelen en te bekijken. Natuurlijk probeer ik wel zoveel mogelijk software in huis te krijgen van wat er nu nog verkrijgbaar is (jullie Balie is hiervoor een prima hulpmiddel). Ik ben dus zeer benieuwd of we al eerder aangekondigde spellen nog kunnen verwachten. Hebben jullie enig idee wat de fanatieke CD-i-bezitter nog te wachten staat? Ik hoop dat jullie me kunnen helpen. De groeten

Timo van Gaal, Arnhem

Wij denken dat ons enthousiasme wat DVD betreft terecht is. Helaas (maar dat zijn we intussen allemaal wel gewend) gaat het weer wat langer duren dan de 'grote bazen' in gedachten hadden. Maar volgens ons gaat DVD heel groot worden. Dat je een CD-i-fan blijft vinden we mooi. Hoe je het ook wendt of keert, het blijft een mooi medium.

Wij proberen op CD-i-gebied dan ook zoveel mogelijk software boven water te halen. En gelukkig kunnen we inderdaad nog wat verwachten. In dit nummer bespreken we twee CD-i's met

klassieke spelkrakers en kijken we vooruit naar het briljante schietspel Lost Ride dat eind dit jaar verwacht wordt. Ook op stapel staan nog Ultra CD-i Soccer, het driedimensionale flipperperspel Zenith en Labyrinth of Crete, een puzzelspel a la

Merlin's Apprentice. Of we deze spellen de komende maanden kunnen verwachten durven we niet met zekerheid te zeggen, maar als ze er zijn lees je het natuurlijk in CD-interactief.

DVD-standaard

Ik wil u opmerkzaam maken op een artikel in de Belgische krant De Standaard over het akkoord gemaakt tussen Philips en Sony, betreffende een aparte DVD-standaard. Het leek mij belangrijk om het te vermelden, daar ik een abonnee ben van CD-interactief en de DVD-rubriek met belangstelling volg.

Dank voor uw informatie. Dit bericht heeft ook in de Nederlandse kranten gestaan. Kort samengevat gaat het erom dat Philips, Sony en Hewlett Packard bezig zijn met een aparte standaard voor DVD-RAM en zich dus wat dit betreft hebben 'teruggetrokken' uit het

DVD-Consortium. De conclusie dat hiermee een bom onder het Consortium is gelegd is echter niet juist. Allereerst betreft DVD-RAM grofgezegd de opslag van data op een DVD-schijf. Dit is in een heel andere hoek dan DVD-Video waar wel degelijk een akkoord over bestaat. Bovendien zijn sommige partijen ervan overtuigd dat deze actie een soort schijnbeweging is om de eigen positie binnen het Consortium te versterken en het zaakje in beweging te krijgen. In onze DVD-update van deze maand wordt dit onderwerp verder uitgediept.

Donderdag 28 augustus startten de eerste persconferenties en kon het werk voor een groot deel van de Europese pers –waaronder CD-interactief– beginnen. Voor ons betekent dat reizen. Dat klinkt leuk en dat is het ook, maar het betekent ook veel luisteren, driftig schrijven, snel de juiste personen nog een paar vragen stellen en vooral heel veel kilometers te voet afleggen.

Rennende journalisten

Stel je een groot vierkant terrein voor met aan de zijkant grote hallen, in het midden een tuin en aan een van de zijkanten (buiten het vierkant) een congrescentrum. De ene helft van de bedrijven organiseert de persconferentie in het congrescentrum, de andere helft heeft een dusdanig grote stand dat de pers aldaar wordt uitgenodigd om te luisteren naar de introductie van de nieuwste producten. En je raadt het al, die stands en het congrescentrum liggen het verst uit elkaar. Nu zijn de planners van de persconferenties niet de meest efficiënte mensen die er zijn:

Wedloop op de IFA

30.8.–7.9.1997

PRESSE

Zaterdag 30 augustus opende de Messe in Berlijn haar deuren voor de tweejaarlijkse Internationale Funk Ausstellung (IFA), dé beurs in Europa over radio en televisie. Voordat het publiek de allernieuwste snufjes op audio- en videogebied kon bewonderen, hadden de journalisten al een duidelijk zichtbare wandelroute op het tapijt achtergelaten.

BERLIJN, KLAAS SMIT

van 9.00 tot 10.00 uur is er op de Philips-stand een persconferentie, van 10.00 tot 11.00 uur is de beurt aan Sony in het congrescentrum en van 11.00 tot 12.00 uur is er een gezamenlijke DVD-persconferentie op..... Het gevolg: een grote horde rennende journalisten die niks wil missen en die zich in loopspas van de ene naar de andere kant van de beurs begeeft. Een leuk gezicht, maar dodelijk vermoeiend.

Deze race begon op donderdag en eindigde vrijdagmiddag laat. En als je dan bijna niet meer op je benen kunt staan, hijs je jezelf in een stoel en sla je aan het tikken. Want daarom heb je al die informatie verzameld: de informatie omvormen tot een artikel. Wanneer je het artikel van Ruud van der Schaft leest, elders in dit nummer, houd dan in je achterhoofd hoe dat verhaal tot stand is gekomen. Over twee jaar is er weer een wedloop in Berlijn. Ik denk dat ik nu alvast in training ga.

DVD-Video

Het voordeel van al dat geren is dat je precies weet welke bedrijven waar staan op de beurs. Wanneer zaterdag dan de stands opengaan hoeft je niet lang te zoeken naar Philips, Sony, JVC, Pioneer, Hitachi, Panasonic en de andere groten. Want natuurlijk wilden we wel eens zien of alle verhalen die ons op donderdag en vrijdag waren verteld ook waar waren. In de meeste gevallen hebben ze niets te veel gezegd. De producten zien er inderdaad prachtig uit. Alle grote merken hebben hun eigen DVD-Videospeler staan en ze doen het ook nog. Er zijn speciale DVD-theaters gebouwd, zodat je optimaal

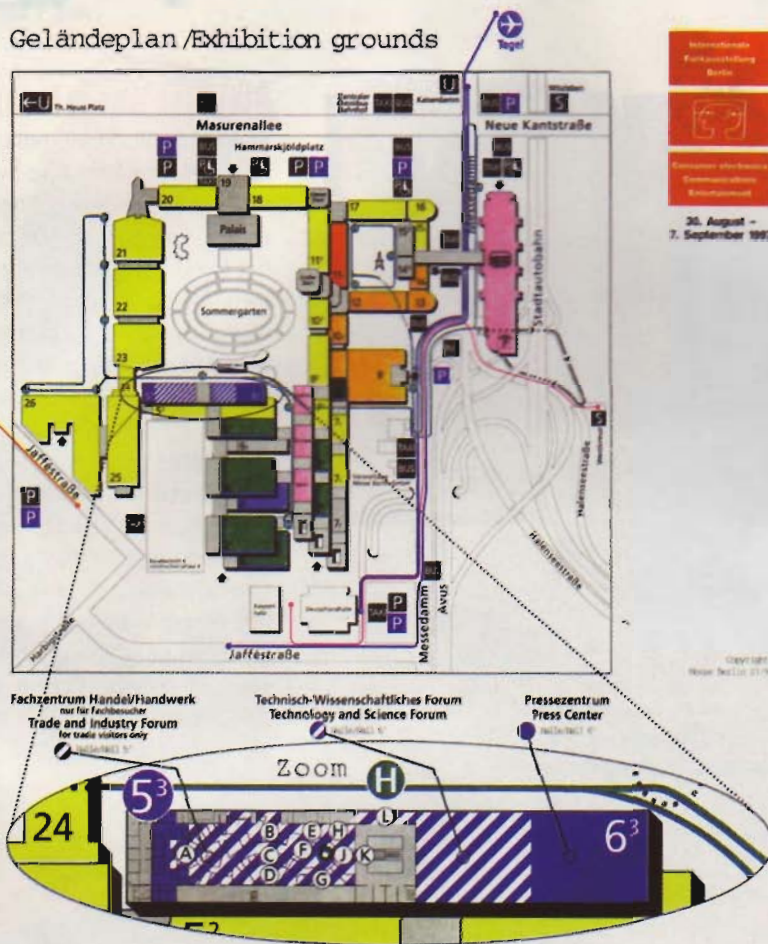
kunt genieten van de mooiste beeld- en geluidsfragmenten. En een Bondfilm op een breedbeeld TV en met Surround Sound is zeer indrukwekkend. Zo'n thuisbioscoop zou ik graag willen hebben. Jammer is alleen dat DVD voor Europa nog steeds niet klaar is. Goed, de hardware- en software-producenten zijn het eindelijk over alles eens, maar we moeten nog even geduld hebben. In het eerste kwartaal van '98 zijn de spelers echt te koop, evenals de software. De spelers zullen bij introductie ongeveer f 1.500,- kosten en je kunt direct kiezen uit 100 software titels. Een pikant detail is dat de spelers die nu al te koop zijn van Panasonic niet gebaseerd zijn op de over-eengekomen geluidsstandaard MPEG2. Deze spelers zijn voorzien van Dolby AC3. Als je zo'n speler hebt of koopt, dan kun je daarop een DVD-Video afspelen, maar het geluid blijft beperkt tot stereo.

sing. Toch zullen computeraars zeggen: "Maar met een CD-writer kan ik toch ook audio-CD's kopiëren?" Ja, dat kan. Het enige verschil is dat over het schijfje voor de CD-writer geen rechten betaald worden en over het schijfje voor de CD-recorder wel. Je hebt inderdaad verschillende schijfjes nodig. Dat maakt kopiëren via de PC illegaal en via de CD-recorder legaal. Of dat de verkoop van de CD-recorder zal bevorderen weet ik niet.

Digitaal opnemen van Internet

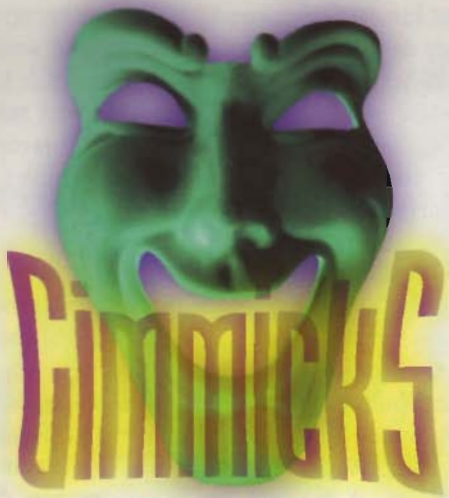
Een heel bijzonder apparaat kwam ik tegen bij Sharp. Sharp is bekend door zijn elektronische agenda's, ook wel organisers genoemd. Sharp heeft nu een minisetje met een Mini Disc-speler erin waarmee je ook kunt opnemen. Onderin zitten drie(!) CD-spelers en er zit een aansluiting voor een PC op. Wat moet ik nu met een computer aan mijn radio? De mevrouw op de stand legt het me uit: "Meneer, er zit een computer aan de radio zodat je nummers die je via Internet koopt of ophaalt, digitaal kunt opnemen op je mini disc. Dat is alles." Als dat werkelijk alles is, dan ben ik bang dat dit apparaat geen lang leven beschoren zal zijn. De Sharp miniset valt wat ons betreft in de categorie: technisch mogelijk, maar nog oninteressant. Maar wie weet hoe dat over een paar jaar is.

Ik ga weer wat stands bekijken. Voor een uitgebreider verslag over de IFA en DVD verwijs ik naar het verhaal van Ruud. Hij zit nu naast me met zweetdruppels op zijn voorhoofd even driftig te tikken als ik. Hij is al op pagina 4. Hoe die dat doet, geen idee.

CD-Recordable

Op een van de apparaten zag ik de naam CD-recorder. Wanneer je een paar uur langs al dat mooi zwart en dat glimmende chroom hebt gelopen, wordt het wat lastiger om direct te bedenken wat de functie van weer zo'n zwarte kast is. Een CD-Recorder voor je stereo? Daar heb je toch een computer bij nodig? Nee, met een CD-recorder kun je audio-CD's kopiëren en dat is wel handig. Velen kennen het probleem dat de CD die je thuis wilt draaien nu net in de auto ligt of andersom. Twee CD's van dezelfde artiest kopen, is te duur. Een CD-recorder is dan een oplos-

Elke dag verzinnen de knappe koppen op electronicagebied weer nieuwe futuristische speeltjes. In Gimmicks kiezen we er de mooiste hoogstandjes uit, want hoe handig, overbodig, 21e eeuws of uitzonderlijk ze ook zijn, het blijft leuk speelgoed!

Mini Disc met Internet

Sharp introduceerde onlangs de MD-X8H, een Mini Disc Systeem met Internet-aansluiting! Via een PC kan er met deze set van het Net digitaal worden opgenomen. Verder biedt de MD-X8H plaats aan 3 CD's. Op zich niet zoveel, ware het niet dat er voor elke disc een aparte lade is ingebouwd. Praktisch! Daarnaast bevat deze set 'for present and future' een stereo-tuner, timer, 2-weg Bass Reflex boxen, message memo en een zeer futuristische afstandsbediening die nog het meest weg heeft van een gamepad voor spelletjes. Wat je voor dit speeltje betaalt is nog niet bekend.

Alleskunner

met de DVX8000 komt je huiskamer wel heel erg dicht in de buurt van Tuchinski. Dit apparaat van Philips is de naam thuisbioscoop meer dan waardig. Noem het op en dit apparaat kan ermee overweg: DVD-Video, DVD-ROM, normale video en audio, computers, Internet en natuurlijk televisie. De DVX8000 vormt het hart van het complete electronica-gebeuren in je huiskamer. Dit hoogstandje wordt deze maand in de Verenigde Staten geïntroduceerd en gaat rond de 5.000 dollar kosten. Wanneer Europa kan gaan genieten van de DVX8000 is nog niet bekend.

Futuristische miniset

Laten we eerlijk zijn: deze futuristische jongen zou niet misstaan in de laatste Star Trek film, al zouden we 'm dan wel eerder plaatsen in een Klingon 'Bird of Prey' dan op de brug van de Enterprise. Met zijn 5 CD-wisselaar, 200 WATT versterker, dubbel autoreverse cassettedeck, digitale tuner, 3-D space equalizer en drieweg luidsprekers zet je 'm echter ook zo neer in de doorsnee jongens- of meidenkamer. Zeker als je weet dat je met de V-Bass schakeling en de 'Load Horn' in de luidsprekers de lage bastonen nog flink kunt opvoeren. Leuk voor de bureu. De indicatieprijs van deze slechts 27 centimeter brede SC-AK40 van Panasonic bedraagt f 849,-.

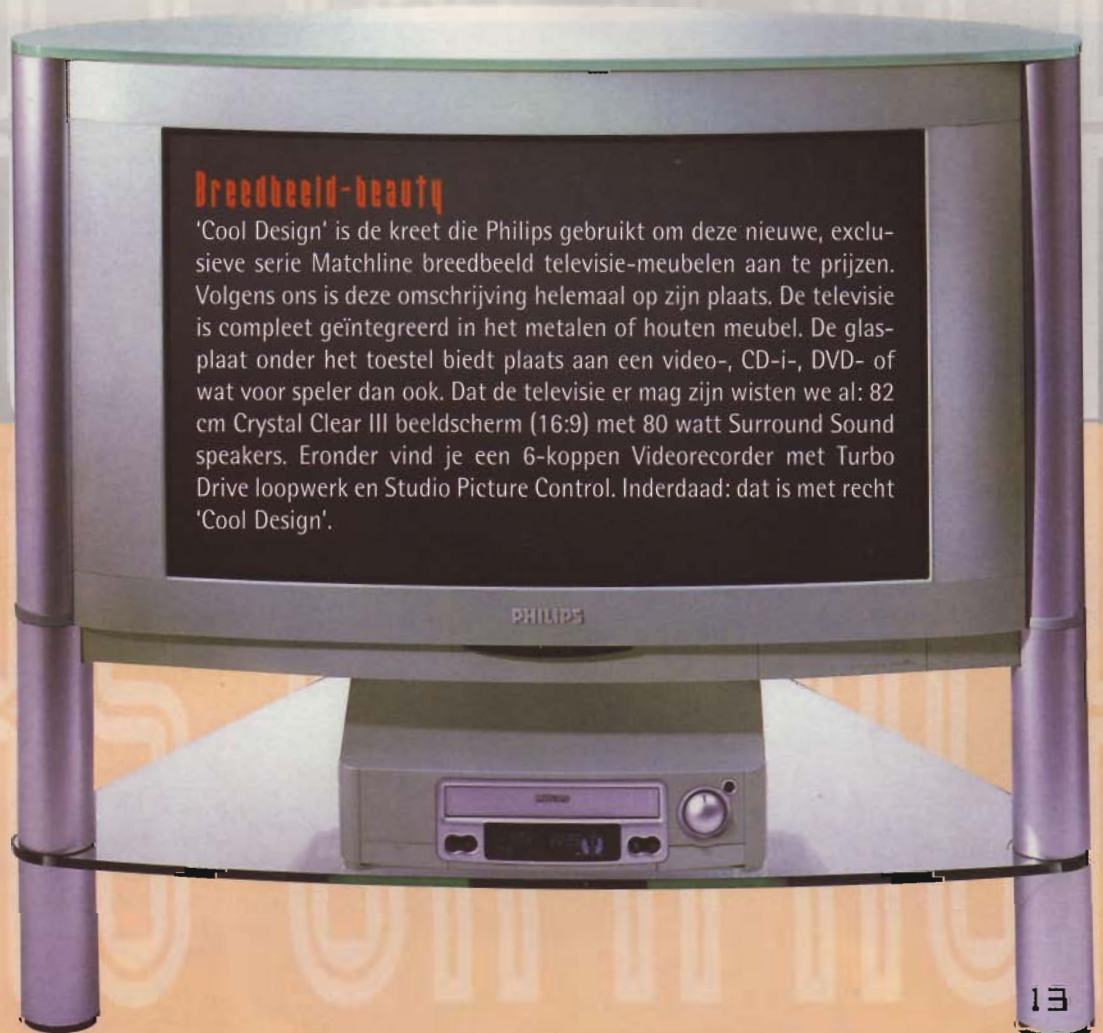
Ferrari telefoon

De mobiele telefoons blijven van alle kanten uit de lucht vallen. Omdat bellen vanuit de auto steeds populairder wordt, heeft Hagenuk besloten een Ferrari GSM-collectie op de markt te brengen: de Handy's. Zoals je van een Ferrari mag verwachten is vooral de stroomlijn van de toestellen bijzonder (gestest in de windtunnel of een Ferrari-Cabriolet?) en zijn de Handy's met een dikte van 1,7 centimeter en een gewicht van 160 gram uiterst handzaam. Heb je een rode, gele, zwarte of zilveren Ferrari dan kun je zelfs een telefoon in dezelfde kleur aanschaffen. Voor de enkeling die geen Ferrari in de garage heeft staan blijft de Handy gewoon een mooi toestel.

Breedbeeld-beauty

'Cool Design' is de kreet die Philips gebruikt om deze nieuwe, exclusieve serie Matchline breedbeeld televisie-meubelen aan te prijzen. Volgens ons is deze omschrijving helemaal op zijn plaats. De televisie is compleet geïntegreerd in het metalen of houten meubel. De glasplaat onder het toestel biedt plaats aan een video-, CD-i-, DVD- of wat voor speler dan ook. Dat de televisie er mag zijn wisten we al: 82 cm Crystal Clear III beeldscherm (16:9) met 80 watt Surround Sound speakers. Eronder vind je een 6-koppen Videorecorder met Turbo Drive loopwerk en Studio Picture Control. Inderdaad: dat is met recht 'Cool Design'.

Hollywood doet mee met DVD

Begin volgend jaar verschijnen van verscheidene fabrikanten DVD-Videospelers in de Nederlandse winkels. Een paar weken geleden maakten de grote filmstudio's tijdens de Internationale Funkausstellung in Berlijn bekend tegelijk met enkele tientallen nieuwe titels te komen. Daarnaast zullen de komende maanden ook veel andere nieuwe producten over de toonbank gaan, waarvan begin september in Berlijn al een voorproefje te zien was.

RUUD VAN DER SCHAFT

Consumentenelectronica

De IFA geldt niet alleen als de belangrijkste beurs op het gebied van de consumentenelectronica maar met ruim 103.000 vierkante meter tentoonstellingsoppervlakte ook als de grootste ter wereld. Bijna een half miljoen bezoekers trok in ruim een week langs de honderden stands, waaronder ook enkele Nederlandse exposanten. Berlijn fungeerde als een enorme etalage waar de nieuwste ontwikkelingen in consumentenelectronica te zien waren. Fabrikanten introduceren vaak speciaal voor de IFA nieuwe producten. CD Interactief signaleerde de jongste trends, de eerste noviteiten en hoorde het laatste nieuws.

Hollywood geeft toe

Spectaculair nieuws kwam ditmaal, letterlijk, uit Hollywood. Op verzoek van Philips was een aantal vertegenwoordigers van de grootste filmstudio's speciaal naar Duitsland afgereisd. De filmbonzen moesten een einde maken aan een lange geruchtenstroom die de laatste maanden het vertrouwen in DVD ging aantasten. De meeste grote studio's maakten tijdens een ingelaste bijeenkomst bekend in het eerste kwar-

IFA: etalage voor consumentenelectonica

taal van 1998 vele tientallen films op DVD-Video uit te zullen brengen. Disney stuurde geen afgevaardigde maar een paar dagen later maakte het op dit moment meest succesvolle entertainmentconcern ter wereld bekend rond de komende kerstdagen eveneens enkele titels uit te willen brengen. Eind volgend jaar zouden er dan tussen de 250 en 300 titels te koop en te huur zijn.

Europese MPEG2

Maar dat is nog niet het belangrijkste nieuws. In tegenstelling tot wat de Japanse fabrikanten tot nu toe beweerden, zal Europa wel degelijk MPEG2-audio op alle DVD-Video's krijgen die voor onze regio bestemd zijn. Dus alle Regio 2 DVD-Video's bestemd

netfrequentie 60 Hz bedraagt (o.a. Japan, VS, Zuid-Amerika) geldt Dolby AC-3 als standaard en MPEG2-audio als optioneel. Overigens werd dit vorig jaar al gezamenlijk door alle leden van het DVD-Consortium - dat de specificaties voor de DVD-standaard opschreef - besloten en is dus in feite geen nieuws meer. Alleen zorgde de introductie in Europa van DVD-Videospelers die alleen Dolby AC-3 ondersteunden voor verwarring bij de consument, filmstudio's en overige fabrikanten.

Nu al verouderd

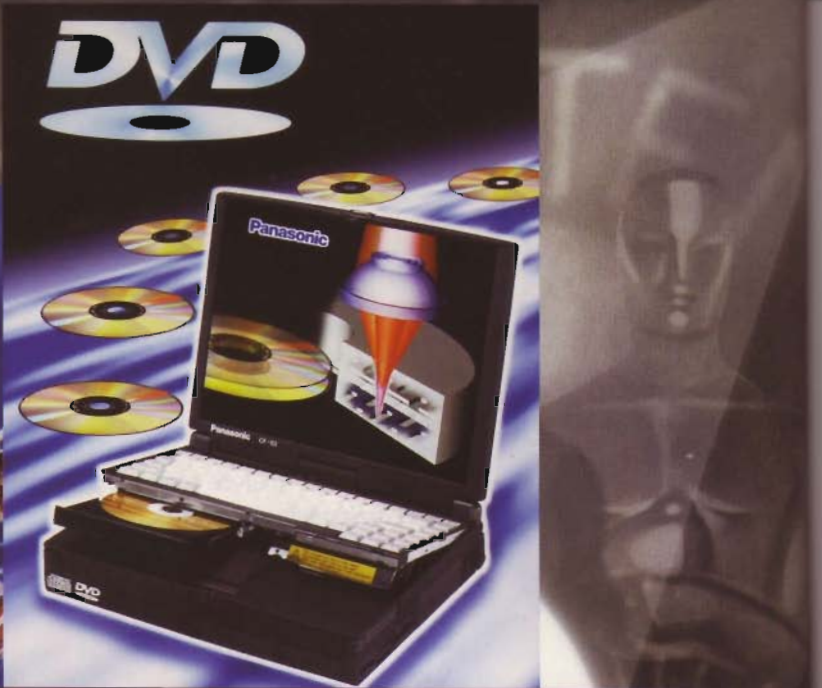
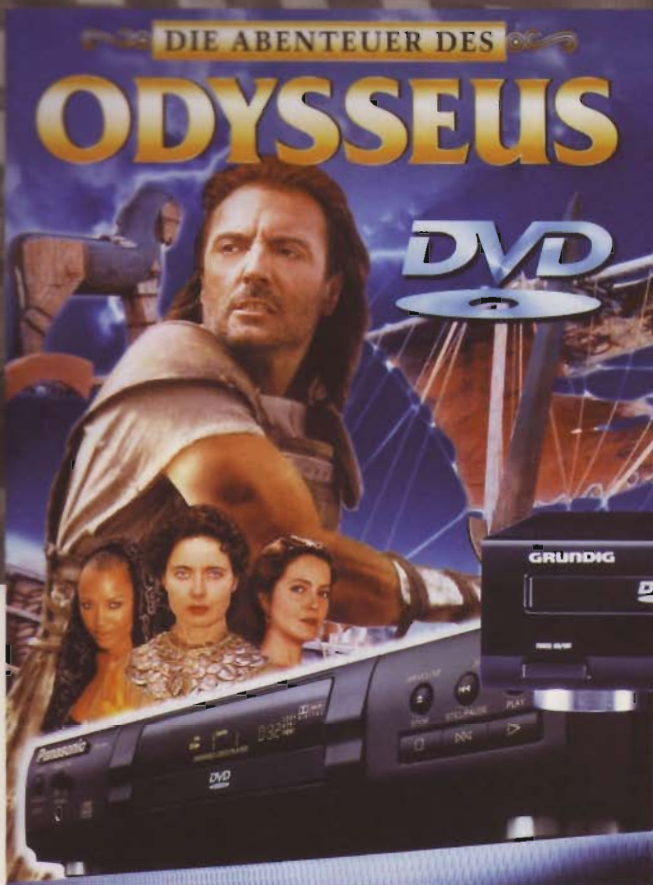
Hollywood zal dus alle nieuwe releases op DVD-Video die voor Nederland en België bestemd zijn, van MPEG2-audio voorzien. En optioneel mogelijk (maar niet waarschijnlijk) ook met Dolby AC-3. Dat betekent eigenlijk dat een deel van de tot nu toe verkochte DVD-Videospelers en de voorraden bij de winkeliers, importeurs en fabrikanten nu al verouderd is. Want het merendeel van de verkochte DVD-Videospelers is alleen geschikt voor afspelen van software met Dolby AC-3 digitaal surround geluid. En die komt er voor onze regio niet.

Europa krijgt toch MPEG2-audio

voor landen met een PAL of SECAM 50Hz TV-systeem, bevatten standaard MPEG2 meerkanaals audio en optioneel Dolby AC-3. In alle regio's waar de licht-

Nog niet duidelijk is of fabrikanten een inruilprogramma gaan opzetten of andere regelingen voor de eerste kopers gaan treffen. Tijdens een druk bezochte persbijeenkomst in Berlijn bleven vragen hierover

Ook Disney belooft DVD-titels

bij onder meer Thomson en Panasonic onbeantwoord. Het zijn wel de twee fabrikanten die als eersten dit jaar met DVD-Videospelers op de markt verschenen. Naar nu blijkt met voor Europa verkeerde apparatuur. Ook enkele andere fabrikanten zitten in de problemen omdat er al voorraden voor de Europese markt zijn aangelegd. Deze apparatuur zal moeten worden aangepast.

Groot aanbod

Vrijwel alle grote en minder grote fabrikanten demonstreerden één of meer modellen. Pionier bijvoorbeeld kondigde eerder dit jaar al een combispieler aan die naast DVD-Video ook LaserDisk aankan. Het bedrijf komt nu ook met een 'gewone' DVD-Videospeler. Philips verschijnt volgend jaar ook met twee apparaten. Dat geldt eveneens voor Sony. Exacte prijzen zijn niet bekend maar de meeste variëren tussen de f 1.400,- en f 2.000,-. Maar over een paar maanden kunnen die prijzen wat hoger of lager

liggen. De goedkoopste uitvoeringen hebben in alle gevallen geen ingebouwde surround-sound decoder. Van alle bekende en minder bekende electronicafabrikanten komt dus volgend jaar DVD-Video-apparatuur in de handel. Ook veel fabrikanten die tot nu toe uitsluitend (high-end) hifi-apparatuur op de markt brengen, komen met DVD-Videospelers.

MPEG2-standaard

In de komende maanden zal men speciaal voor de Europese markt ook MPEG2-decoders moeten ontwikkelen. Bij de duurere modellen zal die decoder standaard zijn ingebouwd. Die MPEG2-audiostandaard maakt overigens deel uit van de DVB-standaard voor Digital Video Broadcast. Zo heet de standaard voor digitale televisie. De nieuwste satelliet-decoders werken al volgens deze internationale standaard die ook in de Verenigde Staten is aanvaard. De komende jaren zullen TV-toestellen verder

De filmstudio's overstag

gedigitaliseerd worden en dus beter op de digitale DVD-standaard aansluiten. En uiteindelijk zullen alle aardse- en satellietzenders (en dus ook de kabelnetten) uitsluitend digitaal de programma's verspreiden. Dat duurt waarschijnlijk nog wel tien jaar maar die periode geldt als overgangsfase, waarbij geleidelijk aan steeds meer stations op digitale verspreiding van radio- en tv-programma's (met surround sound) overgaan.

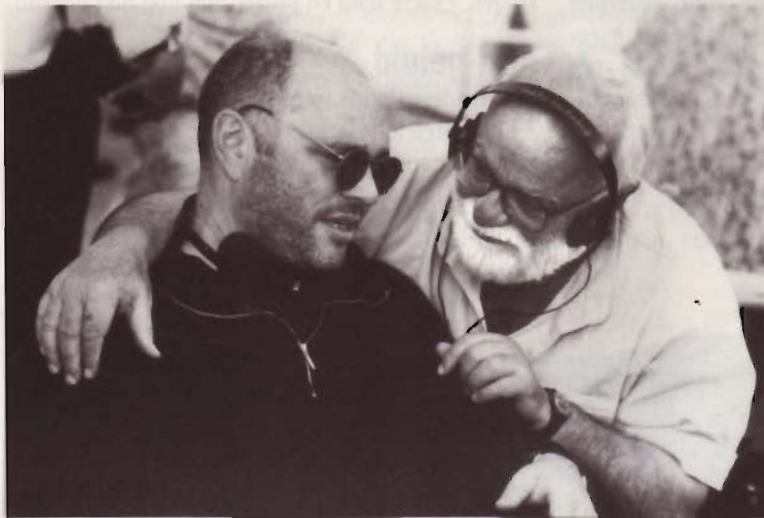
DVD-RAM versus DVD-RW

Kort voor de IFA van start ging ontstond er binnen de organisatie die DVD tot standaard maakte, onenigheid over de mogelijkheden en compatibiliteit van de herschrijfbare variant. De DVD-RAM of DVD-ReWritable zoals Sony en Philips dit lid van de DVD-familie noemen. Philips en Sony staat een versie voor ogen die volledig compatibel is met de bestaande CD-'s en DVD's, en de toekomstige discs van de DVD-

Onenigheid over herschrijfbare DVD

standaard. De andere leden van het DVD-Forum vinden die uitwisselbaarheid minder belangrijk en stellen een eenvoudigere versie voor, de DVD-RAM.

Op verscheidene stands was de DVD-RAM al te bewonderen. Onder andere bij Panasonic die een notebook demonstreerde waarin onder het toetsenbord de drive voor de herschrijfbare DVD was geplaatst. De disc is in een soort cassette ondergebracht, die caddy (Engels voor busje of drager) wordt genoemd. De DVD-RAM lijkt daardoor meer op een grote PC-dis-

ette. De DVD-ReWritable is zonder een caddy te gebruiken waardoor deze DVD-RW-drives ook kleiner kunnen zijn en alle bestaande disc-versies te gebruiken zijn. De DVD-RW bezit overigens een grotere capaciteit (3 GB) dan de DVD-RAM (2,6 GB). Het is nog niet duidelijk of de fabrikanten beide herschrijfbare DVD-systemen naast elkaar op de markt willen brengen of zullen besluiten tot een systeem te komen. De introductie staat voor 1998 gepland.

Digital VHS

De standaard voor een digitale variant van de bekende VHS-recorder kwam enkele jaren geleden al min of meer geruisloos tot stand. In de professionele en industriële wereld maakt men al op beperkte schaal gebruik van D-VHS. Op de IFA toonden verschillende fabrikanten de eerste voor de consument bestemde

Ook Digitale VHS-recorders in aantocht

modellen. De kwaliteit is vanzelfsprekend vele malen beter dan van de bestaande analoge VHS-recorders. Een belangrijk voordeel is dat in de digitale VHS-recorders ook analoge VHS-banden zijn af te spelen. Een nadeel ten opzichte van het al eerder geïntroduceerde Digital Video-systeem (DV) is het grotere cassette-formaat en D-VHS camera's en recorders vallen daardoor fors groter uit dan die van het DV-systeem. De beeld- en geluidskwaliteit zijn superieur aan alle tot nu toe uitgebrachte consumenten videosystemen. Eind dit jaar komen de eerste D-VHS-recorders op de markt. Exacte prijzen zijn nog niet bekend maar schommelen rond de f 2.000,-.

Saul Zaentz (rechts), producer van The English Patient: "Met DVD zie je films zoals ze eruit horen te zien, en niet hoe ze verworden als ze op video worden gezet."

Constantin Costa-Gravas, regisseur van Missing, over DVD: "Eindelijk hebben niet alle acteurs blauwe ogen."

Come back Mini Disc

Er was nog meer te zien op de IFA. Begin dit jaar maakte de Mini Disc een soort come back mee. De MD is een magnetisch/optisch schijfje dat nog het meest lijkt op een 3,5 inch diskette voor de PC. Alle informatie en geluid worden digitaal opgeslagen. Er bestaande voorbespeelde versies die in de winkel nauwelijks te koop zijn en onbespeelde die in tijds-

Speeltuín vol electronica

duur en prijs verschillen. De Mini Disc kan als walkman voor muziek en als PC-toepassing voor data-opslagmedium gebruikt worden. Een tiental fabrikanten toonde verscheidene nieuwe modellen die vaak veel lijken op de traditionele walkmans met cassettes, maar een betere geluidskwaliteit bieden en waarmee ook kan worden opgenomen en valt te monteren. Prijzen variëren tussen de f 500,- en f 1.700,- afhankelijk van merk en aanwezigheid van verschillende features en opnamemogelijkheid.

Fietsende walkie-talkie

De 27 MC-band op de radio is bestemd voor het zogenaamde vrije berichtenverkeer. In praktijk maken vrachtwagenchauffeurs en radio-amateurs gebruik van deze frequentieband voor onderling contact. Tegenwoordig zijn er van onder meer Kenwood goedkope walkie-talkies in de handel voor motorrijders en fietsers. Sommige van die communicatie-apparaatjes zitten in de motorhelm verstopt;

voor wandelaars en fietsers zijn er handige klittebandjes voor om de arm. De apparaatjes kosten slechts een paar tientjes en het bereik kan van enkele honderden meters tot enkele kilometers bedragen.

Stenen tijdperk

Opgepoetst en gepolijst steen als luidsprekerbehuizing. Verscheidene fabrikanten leveren fraai en moderne vormgegeven luidsprekers in natuursteen of kunsthars dat niet van steen te onderscheiden is. De zware massa versterkt vooral de zware tonen waardoor het geluid uit de betrekkelijk kleine luidsprekers heel goed tot zijn recht komt. Te koop voor ongeveer f 200,- per stuk bij interieurzaken en in audio gespecialiseerde winkels.

Internet op TV

Het TV-toestel gaat in de toekomst als centraal informatiecentrum in de huiskamer dienen. Dat is althans de mening van enkele Internetproviders en fabrikanten van TV-toestellen. Sony en Philips demonstreerden WebTV, waarvoor in Nederland en België nog een provider wordt gezocht. Grundig introduceerde een soortgelijke dienst en ging met verschillende providers in zee. Binnenkort verschijnen er TV-toestellen met ingebouwde Internet-decoders en komen er set-top boxen beschikbaar waardoor ook bestaande TV-toestellen met het wereldwijde netwerk aansluiting krijgen. Exacte data en prijzen zijn nog niet bekend.

Anti-geluid

Verscheidene fabrikanten demonstreerden (draadloze) hoofdtelefoons van een nieuwe generatie. Zo bieden onder andere Sennheiser (besproken in CD-interactief 7/8) en AKG luisteraars die in een drukke omgeving ongestoord willen luisteren, speciale hoofdtelefoons die anti-geluid produceren. In een meegeleverd kastje of ingebouwd in de headset bevindt zich electronica die omgevingsgeluid in tegengestelde fase omdraait. Dat geluid wordt in de hoofdtelefoon tegelijk het geluid van bijvoorbeeld de walkman weergegeven. Het in de hoofdtelefoon geproduceerde anti-geluid heft het omgevingslawaai voor een groot deel op, zodat vrijwel ongestoord naar muziek uit de walkman kan worden geluisterd. Sony levert een dergelijk systeem eveneens bij een walkman.

Digitaal fotograferen

De traditionele chemische fotografie krijgt steeds meer concurrentie van de electronica. Digitale foto toestellen worden steeds beter en goedkoper. En een toenemend aantal fabrikanten neemt ze op in het standaard leveringspakket. Groot zijn ze allerminst. Sharp levert een apparaatje van nauwelijks vier centimeter dik. Nieuw is het LCD-display dat het kleine zoekertje vervangt. Afhankelijk van het type camera valt deze rechtstreeks op een digitale kleurenprinter aan te sluiten, of verloopt dat proces via

een gewone computer. Dan kunnen de beelden met de meegeleverde software ook nog eens bewerkt worden. De prijzen variëren van f 500,- tot f 2.500,- afhankelijk van de opslagcapaciteit en opslagmedium (chip, datacard of diskette) en features. Er zijn al ruim 30 verschillende modellen te koop.

Telefoneren met autoradio

Veel GSM-telefoons met een zogenaamde hands-free mogelijkheid zijn in de auto al gekoppeld aan de geluidsinstallatie van de autoradio. De stap om de GSM-telefoon geheel te integreren in de autoradio lag dan ook voor de hand maar Blaupunkt is de eerste en tot nu toe de enige die op dat idee kwam. Beide systemen zijn in de 'Amsterdam' in één behuizing ondergebracht. Het audio/telefoon centrum gaat ongeveer f 3.000,- gulden kosten.

Laser TV

Nokia ontwikkelde twee jaar geleden een nieuw systeem dat gebruikmaakt van een roterend prisma waarop een laserstraal valt. De uitvinding vindt toepassing in een nieuw type grootbeeld projectietelevisie. De huidige systemen maken gebruik van twee of drie beeldbuizen en een lenzenstelsel, die de lichtbundels via een spiegel op een doorzichtscherf werpen. Daarop ontstaat dan als een soort bewegende dia een TV-beeld.

Nokia maakt gebruik van een snel bewegend prismasysteem waarop een rode en een groene laserstraal een felle bundel schijnen. Door het prismasysteem met grote snelheid te laten bewegen ontstaat op een doorzichtscherf een video- of TV-beeld in kleur. Het systeem heeft een langere levensduur en een grotere lichtopbrengst en is daardoor ideaal voor toepassingen waar meerdere mensen op afstand tegelijk bijvoorbeeld videogames willen spelen en volgen. Prijs en introductiedatum zijn nog onbekend.

Opvallend design

Omdat radio en televisie een massaproduct met relatief weinig opvallende variatie zijn geworden, vallen apparaten met een afwijkende kwaliteit en vormgeving duidelijk op. De belangstelling voor 'eens wat anders' neemt dan ook toe. Een aantal fabrikanten richt zich dan ook uitsluitend op het ontwerpen en bouwen van kwaliteitsapparatuur in een afwijkende behuizing. Terug van weggeweest is het wereldberoemde merk Dual, dat vooral faam oogste met platenpelers. Nu beleeft het merk een comeback en brengt een complete lijn van uiterst fraai en modern vormgegeven audio- en video-apparatuur op de markt, die in een bijzonder jasje zijn gevat.

Update deel II

DVD VIDEO de officiële introductie!

Berlijn was enkele weken geleden eventjes de hoofdstad van Europa toen daar de officiële introductie van DVD voor Europa plaatsvond. Tientallen nieuwe spelers en drives werden gedemonstreerd en sommige daarvan zijn inmiddels in Duitsland al te koop. De komende maanden zal DVD ook in Nederland en België op grotere schaal dan nu verkrijgbaar zijn.

RUUD VAN DER SCHAFF

Volgend jaar écht

Toch wordt 1998 pas het eigenlijke jaar van de DVD-Videospeler, omdat er dan voldoende software beschikbaar zal komen én alle fabrikanten dan één of meer modellen kunnen bieden. Sommigen brengen pas apparatuur op de markt als er ook voldoende software voor te koop is. En dat klinkt heel plausibel voor de verlate introductie in ons land. Philips' dochter PolyGram wil met de kerst flink wat titels gereed hebben en bijna alle andere grote film- en video-maatschappijen zullen in elk geval in de loop van volgend jaar ook Nederland en België gaan bevoorraden. Tot die tijd zal software voornamelijk uit Japan, Duitsland en Engeland moeten komen, en van de kleine schare winkeliers die zelf importeert. De DVD-Videofilms die hier dan op beperkte schaal geïmporteerd worden, zullen naar verwachting niet voorzien zijn van Nederlandse ondertiteling, hoewel de DVD-standaard voorziet in 8 verschillende talen.

Tweede generatie

Overigens levert de vertraagde introductie -naast ergenis dat het zo lang duurt- ook voordelen op. Zo zullen de volgend jaar verkrijgbare DVD-Videospelers voor een deel van de tweede generatie zijn. Dit betekent naast een modernere vormgeving tevens verbeterde elektronica en loopwerken, die bijvoorbeeld ook goudkleurige DVD's en CD's aankunnen. Dat zijn - met uitzondering van de goudkleurige Photo CD - alle opneembare schijfjes.

De meeste DVD-Videospelers van de huidige generatie kunnen die niet aan. Ook zullen er multinorm DVD-Videospelers komen die zowel NTSC als PAL DVD-versies kunnen aflezen. Dat heeft als belangrijk voordeel dat ook schijfjes uit andere DVD-regio's te bekijken zijn.

Televisieprogramma's

Het gevolg hiervan zal zijn dat producenten per DVD-Video zelf de regiocodering bepalen. Uiteraard moeten de rechten dan ook voor die andere regio's geregeld zijn. Zo gaan naast de filmstudio's ook TV-omroepen in de toekomst software uitbrengen. Oude TV-programma's, mini-series en documentaires lenen zich uitstekend voor uitbrengen op DVD-Video zonder regiocodering, omdat het materiaal al eerder in een groot aantal landen op de televisie werd uitgezonden.

Herschrijfbaar DVD

In april van dit jaar ronden het DVD-Consortium de onderhandelingen af die nodig waren voor de standaardisering van de herschrijfbaar DVD, de DVD-RAM. RAM is een term uit de computerwereld die staat voor Random Access Memory. Het is een benaming die niet helemaal de lading dekt. Toch werd de DVD-RAM onder die naam internationaal geregistreerd. Korte tijd daarna rezen er bij Sony twijfels over de inmiddels vastgelegde specificaties. Samen met Philips streefde men vanaf het begin naar volledige uitwisselbaarheid met alle bestaande CD's en DVD-formaten. Helaas kan op een DVD-RAM drive geen DVD-Recordable worden

afgespeeld. Een DVD-R is een eenmalig beschrijfbaar DVD-disc. De optekening van de informatie bij deze DVD-Recordable wijkt enigszins af van de andere DVD-formaten. Maar alle DVD-ROM drives en de tweede generatie DVD-Videospelers kunnen deze DVD-R wel lezen. Het is dus vreemd als een DVD-RAM drive alleen die ene DVD-R niet accepteert.

Sony, Philips en HP

Sony en Philips besloten medio augustus met een ander voorstel voor een herschrijfbaar DVD te komen, DVD-ReWritable geheten. Deze kan eveneens de DVD-Recordable aan. Hewlett-Packard sloot zich onmiddellijk bij dit voorstel aan. Steun van de computerindustrie is in dit geval onontbeerlijk. Maar dat geldt ook voor de 'tegenpartij' de acht andere leden van het inmiddels tot DVD-Forum omgedoopte DVD-

bezitten om diezelfde hoeveelheid bruikbare informatie te bevatten als een DVD-Video of DVD-ROM. De kans bestaat nu dat er in de toekomst verschillende herschrijfbaar DVD-systemen op de markt zullen komen. Ongetwijfeld zal er dan een systemenstrijd ontstaan zoals die zich eerder afspeelde tussen de videoformaten V2000 versus VHS en later Betamax tegenover VHS. De winnaar is al een tiental jaren bekend. Voor het hele DVD-Video verhaal is deze 'onenigheid' over herschrijfbaar DVD-systemen gelukkig niet echt van belang.

DVD-Videorecorder

Opnemen van een televisieprogramma of videofilm zoals dat met de huidige analoge videorecorder heel eenvoudig gaat, ligt bij DVD een stuk gecompliceerder. De beelden moeten voordat deze op de schijf

Tweede generatie DVD kan nog meer

Consortium. Onder meer Toshiba, Time Warner, JVC en Panasonic houden vast aan de reeds aanvaarde DVD-RAM standaard. Het Japanse Ricoh en NEC, beide onder meer fabrikanten van pc's en notebooks, verschenen tegelijk met weer andere, enigszins afwijkende voorstellen.

Verschillende systemen

Philips en Sony genieten bij de industrie toch de voorkeur, omdat de capaciteit van hun DVD-RW per zijde 3 GB (6 GB tweezijdig) bevat en de oorspronkelijke DVD-RAM versie 'slechts' 2,6 GB (5,3 GB tweezijdig). Voor het opnemen van een complete speelfilm is dat in veel gevallen net te weinig. Hoewel een DVD-Video per informatielaag 4,7 GB kan bevatten voor 133 minuten film, neemt de extra datainformatie die benodigd is voor de opname op een DVD-RAM en DVD-RW ook een paar GB in beslag. Om die reden moet een herschrijfbaar schijf een grotere capaciteit

worden geschreven eerst nog door een compressor. Als de volledige beeldinformatie op de schijf zou moeten, dan zou een film misschien net op 60 DVD-Video's passen. Essentieel is dus het reduceren en vervolgens comprimeren van de beeldinformatie. Mede daarvoor werd de MPEG2-techniek ontwikkeld die video-informatie van bewegende beelden kan comprimeren naar een omvang die meer handelbaar is. Aanvankelijk dachten de technici en filmstudio's dat het comprimeren en encoderen van een film naar DVD-Video in realtime kon gebeuren. Dus zou het proces net zolang duren als de film lang was. In de praktijk bleek dat niet haalbaar. De beeldkwaliteit bleef ver onder de maat en was nauwelijks vergelijkbaar met een VHS-copie.

Nieuwe MPEG2-encoding apparatuur betekende niet alleen een hele verbetering maar maakte ook duidelijk dat eenvoudige apparatuur niet in staat zou zijn om in een hoog tempo films in een perfecte kwaliteit op DVD-Video te zetten. Tegenwoordig gaat men zorgvuldiger te werk. Dat kost veel tijd en het proces

DVD de ruimte in

Het Amerikaanse lucht- en ruimtevaartbureau NASA stuurt binnenkort voor wetenschappelijk onderzoek van naburige planeten een robot de ruimte in met aan boord een DVD-ROM speler en software. Het schijfje bevat ruim 614.000 handtekeningen en boodschappen van mensen uit 68 landen. Aanvankelijk wilde de NASA met de wetenschappelijke lading een CD-ROM mee de ruimte in sturen maar de belangstelling bleek na de inzending van 1 maart dermate overweldigend dat alleen de grotere opslagcapaciteit van DVD uitkomst kon bieden. Uiteindelijk zal het ruimtevaartuig na onderzoek van enkele planeten ruim in de volgende eeuw ons zonnestelsel verlaten.

van vakkundig overzetten van een film naar een DVD-Videomaster duurt ongeveer een week. Het lijkt dan ook uitgesloten dat er op korte termijn DVD-Videorecorders op de markt komen waarmee men rechtstreeks een TV-programma kan opnemen zoals dat nu wel met een videorecorder (van welk systeem dan ook) probleemloos kan.

Karton, kunstof...

Het DVD-Consortium en het latere DVD-Forum heeft zich nooit uitgesproken over de verpakking van DVD-Video. In de landen waar de DVD-Videofilms al in de rekken staan, heeft de consument te maken met verschillende dozen en doosjes. Nu is dat nog niet zo erg want de videotheken en sommige warenhuizen in de VS presenteren DVD in opvallende displays bij de ingang. Maar uiteindelijk zal DVD-Video als een gewone filmdrager in de normale videorekken moe-

... of jewelbox

Een ouder voorstel stamt nog uit de tijd dat Philips en Sony de MMCD introduceerden, de voorloper van de huidige DVD-Video. Deze doos is van kunststof of metaal en niet veel groter dan de bekende, doorzichtige jewelbox waarin ook CD's zitten. Twee hoeken zijn sterk afgerond waardoor deze doos meteen

Echte DVD-doorbraak gepland voor volgend jaar

ten belanden. DVD-Video zal dan ook een verpakking moeten krijgen die zonder problemen in elke winkel of videotheek op de schappen kan staan.

Time Warner koos voor een langwerpige kartonnen doos met een plastic frame. Een relatief goedkope oplossing: alleen het karton hoeft te worden bedrukt. De DVD-disc moet men er met de vingers uittrekken. Een variant hierop is een volledig kunststoffen doos, die veel lijkt op die waarin de videoband wordt verhuurd en verkocht. Door op een soort knop te drukken springt de schijf omhoog. Net als bij de videodoos is hier een inlay nodig die onder een doorzichtig stukje kunststof zit. Op deze twee modellen zijn ook nog enkele varianten in omloop.

opvalt. Een belangrijk voordeel is dat de verpakking in de bestaande CD-rekken past. Naar verwachting zullen alle DVD-ROM's in jewelboxen verpakt worden, omdat het merendeel uiteindelijk toch weer in een grotere kartonnen doos gaat waarin bijvoorbeeld ook de gebruiksaanwijzing of accessoires zitten.

In Nederland is men er nog niet uit. Warner Home Video wil ook de verpakking gaan voeren die in de VS in omloop is. Dus van karton en gevat in een frame van kunststof. PolyGram - die waarschijnlijk als eerste in Nederland en België gaat leveren - kon daar medio augustus nog niets over zeggen. Belangrijk is wel dat in de winkel aan de verpakking meteen te zien is om welk medium het gaat.

De Franse Keu

De ultieme CD-i-kooktest

In een van onze vorige nummers beschreef ik de titel De Spaanse Keuken Thuis uit de serie Wining en Dining. De belofte van een vervolg hing toen al in de lucht. Dat deze zo leuk zou uitpakken, kon niemand op onze redactie echter vermoeden. Bij het bekijken van de CD-i De Franse Keuken Thuis liep het water ons zodanig in de mond, dat we besloten de proef eens op de som te nemen en een gehele maaltijd klaar te maken volgens de receptuur op de CD-i.

ROM HELWEG

De meester in actie

Fingerspitzengefühl

"Zo, gaan jullie naar lekker liggen"

"En het andere kantje ook lekker bruin"

Soms maak ik best lekkere dingen klaar, getuige mijn vriendin en de gasten die soms bij ons komen eten. Een aantal inkoppers doet het altijd wel. Het gevaar van die succesnummers is dat je vaak blijft steken bij een klein aantal gerechten. Het kijken naar een nieuwe CD-i als deze brengt je al snel op nieuwe ideeën. Vandaar dat onze gloednieuwe hoofdredacteur er direct een gehele maaltijd aan wilde koppelen. Eens kijken of die Helweg ook iets anders kan klaarmaken dan Belgisch stoofvlees of geïmproviseerde pizza.

ken Thuis

Salade Lyonnaise

Voor onze doeleinden was de ruimte in ieder geval uitermate geschikt. Ik had al een gerecht samengesteld uit het ruime aanbod op de CD-i. We zouden beginnen met een 'Salade Lyonnaise'. Zo'n Franse naam staat al een stuk beter dan de Nederlandse andijviesalade met gebakken stukjes brood en spekjes. Natuurlijk hoort hier een wijntje bij en uit ervaring weten we intussen dat de Coteaux Lyonnais een heerlijk frisse, jonge rode wijn is.

Uitgelezen gezelschap

Er werd besloten dat ik zou koken voor een uitgelezen gezelschap van de uitgeverij, bestaande uit onze twee uitgevers, Klaas en Wouter, de dames van Marketing en Abonnementen, Babette en Saskia, de hoofdredacteurs Foeke en Mark (waarvan de laatste in de wandelgangen beter bekend is onder de naam 'Limbo') en fotograaf Hans die het geheel op de gevoelige plaat zou vastleggen.

Om voor acht personen een maaltijd als deze klaar te maken, was er een grotere keuken nodig dan die bij ons thuis. Het werd de Haarlemse kookstudio van Jacqueline Nieuwenhuys, een heerlijke grote kamer met langs alle wanden fornuizen en gootstenen en in het midden een gigantische tafel, om de kookkunsten soldaat te maken.

En natuurlijk flink wat vocht om alles weg te spoelen

"We kunnen nu nog naar de patatzaak om de hoek"

Acrobatiek achter het fornuis

"Dit is nu een echte vitaminenstoor"

Lamskroon

Het hoofdgerecht sprong er echt uit op de CD-i en kreeg dan ook direct drie sterren als moeilijkheidsgraad. 'Carré de l'agneau a l'ail et au romarin' wat zoveel wil zeggen als lamskroon met rozemarijnsaus en gepofte knoflook. Je voelt de bui al hangen: dat wordt lastig praten met de nieuwe klanten. Zelf heb ik nooit last van iemands knoflookkegel, maar er zijn van die mensen die hun medemens niet dat heerlijke verfijnde teentje in hun maaltijd gunnen. Bij het vlees hadden we een overheerlijke aardappelgratin en gewoon lekker verse spinazie.

Crème Brulée

Het dessert kende ik nog van mijn vakantie in de Dordogne. 'Crème Brulée' is een toetje van eieren, suiker en melk. Klinkt saai, maar het is werkelijk verrukkelijk. Zoals een goede kok betaamt, heb ik van horen zeggen, begin ik met het dessert. De eieren en de suiker bij elkaar, dat wil zeggen; eerst een paar dooiers van het wit scheiden. Een handigheidje dat je even door moet krijgen. Dan de gekookte melk erbij en in kleine kommetjes. Dat gaat samen in de oven en blijft daar een half uurtje. Inmiddels is Foeke de studio binnengewandeld, wat al een stuk gezelliger is. Koken is plezier voor twee. De ene maakt de gerechten en de ander schenkt een glaasje wijn in en ruimt af en toe de troep achter je kont op. Want toegegeven, dat aspect van het koken heb ik nog steeds niet onder de knie.

Rib slijten

De aardappeltjes gaan ook in een sausje van melk en eieren. Knoflook, peper en zout erbij en klaar is kees. Ik heb er zelf nog wat kaas overheen gestrooid, dat geeft het geheel een mooie, hartige en goudbruine korst. Het prepareren van de lamsrib kost wat meer energie. Op de CD-i staat niet echt duidelijk aangegeven hoe dat nou moet. Ik had de lamsrib in één stuk besteld en dat had ik niet moeten doen. Voordat je een mes gevonden hebt dat het ruggemerg kan slijten, heb je er al een paar gebroken. Van alle vleessoorten vind ik lamsvlees het allerlekkerst. Eigenlijk hoef je er nauwelijks wat aan te doen om het lekker te maken.

Da's echte 'Haute Cuisine'

Essentieel: naborrelen

"Ik weet het niet hoor, dat Franse gedoe"
"Ja, ik heb ook zo m'n twijfels"

"Kijk, ik kan het wel, maar die wasmachine is gewoon veel makkelijker"

"Koffie Tia? Niet echt Frans, maar lekker!"

"Ik vind het heerlijk, hoor Rom"

Demi Glace?

Wat volgens de CD-i nodig was om de saus te maken was een 'demi-glace de viande'. Dat is een gerecht dat je ongeveer een dag van tevoren moet prepareren en daar had ik geen rekening mee gehouden. Gelukkig kwamen er tijdens het snijden zoveel kleine stukjes vrij, dat ik daar nog snel even een heerlijke bouillon van kon trekken. Wat rozemarijn erbij, wat zout en een paar tenen knoflook. Wanneer je dan de wijn erbij doet en het zaakje een beetje bindt met maïzena, heb je een heerlijke saus.

Blijven lachen

Alles gaat goed, tot nu toe. Inmiddels is ook de fotograaf binnengekomen, die wat van mijn verrichtingen op de gevoelige plaat vastlegt. Voor de vorm heb ik me een koksmuts aangemeten. Het zal wel hygiënischer zijn en het ziet er aardig uit, maar het is wel bloedheet onder zo'n ding. Koken met een fotograaf erbij wil nog wel eens tot hilarische momenten leiden. Eens kijken of je precies de croutons de lucht in kan gooien wanneer de fotograaf afdrukt of extra lang het stuk vlees boven de pan houden voordat je het erin gooit. En wel blijven lachen, ook al brand je je handen.

Spinazie

Mijn hondje barst uit in een blafsalvo wanneer ik binnenkom met de koksmuts op en een grote pan in mijn handen. Het kost me een stukje lamsvet om haar tot bedaren te brengen. Die grote pan was absoluut nodig voor de verse spinazie. Ik had twee kilo ingekocht en dat is qua volume een hele hoop, al blijft er maar een armzalig klein beetje van over wanneer je even de kook eroverheen hebt gegooid. Ooit heb ik geleerd, dat dit soort groenten het lekkerst wordt, wanneer je ze heel even in kokend water legt en vervolgens behandelt als sla. Een beetje azijn en olie eroverheen, peper en zout en je hebt het gezondste eten wat je maar kunt bedenken.

Andijviesalade

Andijviesalade is een aanrader. De spekjes en de croutons maken het een goed voorgerecht waardig. Op de CD-i staat dat je er nog een zachtgekookt ei bij moet doen, en dit alles in een voorverwarmde schaal, maar dat maakt het te machtig voor zulke warme dagen. De vinaigrette maakt het lekker pittig,

"Echt, hij was zo groot"

"Da's nog niks, die van mij was zelfs zo groot"

vooral wanneer je de goede mosterd gebruikt. Amora mosterd is in Frankrijk een begrip. Ze hebben daar hele Amora-departementen in de supermarkten. In Nederland moeten we het nog veel te vaak doen met slappe aftreksels daarvan.

Grand Cru

Inmiddels hebben we het hoofdgerecht bereikt en mogen we eindelijk de Grand Cru uit de Haut Medoc openen. Een fantastische wijn, die ook bij de sterke smaak van lamsvlees overeind blijft. Het blijkt dat de hoeveelheden, zoals ze genoemd worden op de CD-i precies genoeg zijn. De smaak is uitstekend, terwijl er genoeg improvisatieruimte overblijft tijdens het bereiden. De wijn en het goede gezelschap brengen de sfeer er goed in, niet in de laatste plaats door de altijd kleurrijke verhalen van Wouter. Het enige wat er nog ontbreekt is Franse muziek en de geur van Gitanes, anders waren we nog zeker een potje gaan Petanquen, bij leken beter bekend als Jeu Des Boules.

Baas aan de vaat

De Crème Brulee is wonderwel goed gelukt, op de 'touche finissante' na. Over de Crème hoort een beetje basterdsuiker, die tot een knapperig laagje geschroeid moet worden onder de grill. Knapperig ho maar. De smaak is er niet minder om. Na een beetje naborrelen is het tijd voor de afwas en de bijbehorende unieke situaties. Het overkomt je niet elke dag dat je werkgever de vaat voor je doet, maar dit genoeg liet ik me, samen met mijn collega's, zeer goed smaken. De avond liep ten einde en iedereen had dat heerlijke punt van verzadiging zo'n beetje bereikt. Tijd om de bedstee op te zoeken. Of nemen we nog een borreltje in de kroeg?

Nieuwe inspiratiebron

Eigenlijk heb ik nog nooit volgens kookboeken gewerkt. Meestal kijk ik gewoon een recept af bij anderen, of verzin ik zelf iets. Het nadeel daarvan is dat je al vrij snel aan je plafond zit. Dan is het prettig om zo'n CD-i als deze in huis te hebben

Flink wat 'knoffie' en een heerlijk wijntje

"Thuis doet-ie nooit zo z'n best"

die je op nieuwe ideeën brengt. Niet alleen in geschreven woord, maar ook in beeld. Het is aan te raden om eerst te kijken en dan pas te koken. Laat eerst eens de strekking van het gerecht tot je doordringen en ga dan pas inkopen doen. De CD-i is uitgebreid genoeg en je kunt het zo vaak overkijken als je wilt. De CD-i heeft een mogelijkheid ingebouwd om het aantal eters aan te passen, zodat je precies genoeg in huis haalt. De gerechten staan overzichtelijk gerangschikt, zodat je snel het gerecht vindt dat het beste bij de avond past. Eet smakelijk!

Het moest er natuurlijk weer eens van komen: een nieuwe uitgave op CD-i van een zogenaamd 'klassiek' spel. 'Arcade Oudjes', 'Retro Museum' of wat voor mooie naam ze

er ook aan mogen geven, het blijven oudjes in een nieuw jasje. Hier is natuurlijk niets mis mee, tenminste... als de opnieuw uitgebrachte titel maar net zo verslavend is, of dezelfde aantrekkingskracht heeft als het origineel.

MENNO PELSER

Dnlangs kwam er weer een aantal klassieke games op het bureau van de hoofdredacteur terecht. Ditmaal verzameld onder de naam *Golden Oldies I en II*. Omdat ik vroeger mijn middagen en avonden vulde met het spelen van de 'grootouders' van deze spelletjes, mocht ik testen of deze 'covers' voldoen aan het bovengenoemde verslavingsgehalte. Gamepad uit de kast en spelen dus!

Invaders: knallen!

Het eerste schijfje dat de CD-i-speler in gaat is *Golden Oldies I* en brengt ons twee spelen. Van deze twee verdient het spel *Invaders* de titel 'classic' zonder twijfel. Het idee achter dit spel mag bij iedereen duidelijk zijn, want het is zonder twijfel het bekendste 'ruimtenarigheid-uit-de-lucht-knallen-spel' dat er ooit heeft bestaan. De graphics zijn opgepoetst, maar voor de rest lijkt het spel op de originele titel. Het doel is dan ook nog onveranderd: knallen! Ondanks het feit dat het spel naar mijn idee een stuk pittiger is dan de oude versie - de invaders beginnen lager - kon dit spel me na pak 'm beet 16 jaar toch weer avonden aan de CD-i-speler kluisteren om mijn high-score voor de zoveelste keer te verbeteren.

Guardian: moeilijk!

De tweede titel op de CD-i, *Guardian*, is volgens mij niet helemaal terecht tot klassieker gebombardeerd. Het spel zegt mij namelijk helemaal niets. Er van uitgaand dat de titel jullie ook geen kreten van vreugde en herkenning zal doen uitslaan, zal ik dit spel kort omschrijven. Het is de bedoeling om met een ruimteschip dat is uitgerust met een laserkanon een planeet met mensjes te beschermen tegen de gevaarlijke en gruwelijke aliens. Dat die er absoluut geen frisse ideeën op na houden over wat ze met de ontvoerde mensen willen doen spreekt voor zich. Dus je snapt het al: schiet alle aliens neer voordat ze de mensen van de planeet ontvoerd hebben. Om deze missie tot een goed einde te brengen is je schip uitgerust met een lading zogenaamde 'smart-bombs'. Als je deze afvuurt gaat alles in de buurt stuk. Klinkt makkelijk? Dan vergis je je. Je hebt namelijk maar 4 van deze

Terug van weg

bombs en maar liefst zeven levels met 'bad guys'. Zelf vond ik *Guardian* niet zo'n succes. Het spel is gewoon echt veel te moeilijk en je hebt snel het gevoel dat je ruimteschip neerstort voordat je ook maar iets heb kunnen ondernemen. Maar wie weet zijn er game-freaks dit de missie wel tot een goed einde kunnen brengen. Bovendien maakt *Invaders* een hoop goed en is deze CD-i het aanschaffen zeker waard.

Blockbuster: oh zo fijn!

De tweede CD-i - heel verassend *Golden Oldies II* genaamd - bevat eveneens twee spelen, waaronder het geweldige spel *Blockbuster*. Dit is een hernieuwde uitgave van het simpele maar oh zo fijne *Arkanoid*. Als je van *Arkanoid* houdt dan vind je dit spel ook geweldig. Dit om de doodeenvoudige reden dat er weinig (misschien wel niets?) aan het spel is veranderd. Voor de mensen die nu met een groot vraagteken boven het hoofd zitten zal ik het spel-concept uit de doeken doen. Het is eigenlijk erg eenvoudig; je bestuurt een soort plankje (bat) onder aan het scherm. Deze bat kun je alleen in horizontale richting bewegen. De bedoeling is dat je met je bat een balletje in het speelveld houdt zodat deze via de muren weer terugkomt. Koekie dus? Not!

Topper

In het veld hangen allemaal gekleurde blokjes die je met het balletje moet raken om ze te laten verdwijnen. Als al de blokjes uit het veld zijn ga je een veld verder. Maar dat is nog niet alles, want uit sommige blokjes komen power-ups vallen. Zo'n power-up zorgt er bijvoorbeeld voor dat je opeens vier balletjes hebt of dat je bat twee keer zo groot wordt (of twee keer zo klein: deze niet pakken dus!). Verder komen er uit een luik aan de bovenkant van het scherm zo nu en dan figuren vallen die alleen maar in de weg zitten. Mmm... klinkt misschien allemaal niet erg

opwindend? Maar dat is het zeker wel, sterker nog het is verslavend. We gingen dit spel op de reactie even 'testen' en je snapt het al... de CD-i-speler is die middag niet meer uit geweest. Een topper dus.

Bughunt: ongedierte!

Het volgende spel op deze glimmende schrijf is *Bughunt*, bij de 'oudere' spelletjesliefhebbers beter bekend als *Centipede*. Ook deze uitgave lijkt weer erg op zijn voorganger. Nou was ik er toendertijd ook al niet echt kapot van en dat is helaas niet veranderd. Bij dit spel is het de bedoeling om met een soort schietend apparaat (ruimteschip allicht?) wormen kapot te schieten. Deze wormen zijn opgebouwd uit meerdere facetten en net als bij een echte worm gaan de delen die je los schiet van de worm zelfstandig verder. De wormen komen van boven naar beneden krioelen over een met paddestoelen begroeid scherm. Deze pado's belemmeren je kogels, maar het goede nieuws is dat je ze met een beetje moeite ook stuk kunt schieten. Om het spel wat spannender te maken komt er af en toe ook nog het een en ander aan ongedierte over het scherm jojojen. Voor mij persoonlijk geen wereldspel, maar er zullen genoeg liefhebbers zijn die het hier helemaal niet mee eens zijn.

Goed gepikt

De *Golden Oldies* CD-i's zijn een waardevolle aanvulling op je CD-i-collectie als je je Atari 2600 al jaren geleden hebt verkocht, je Commodore 64 eindelijk de geest heeft gegeven en je toch wel heimwee hebt naar deze mooie tijden (net zoals ik). Of natuurlijk als je toe bent aan een paar eenvoudige maar zeer vermakelijke spelletjes zonder een handleiding ter grote van een roman. Zo blijkt maar weer dat je voor het maken van nieuwe spelletjes helemaal geen verbluffend goed idee hoeft te hebben want: beter goed gepikt dan slecht gemaakt.

geweest

Golden Oldies I en II

Het bevroren

Icebound

De mens is een vreemd wezen. Zodra we iets hebben ontdekt, helpen we het naar de vernieling. Bij voorkeur een ongerept natuurgebied dat ogenschijnlijk wel wat kan hebben. Het grootste ongerepte natuurgebied ter wereld is de Zuidpool. Het heeft tot het einde van de vorige eeuw geduurd voordat de mens in staat was om een basis te vestigen in deze onmetelijke ijsvlakte.

De Nieuw Zeelandse TV maakte een schitterend overzicht van de ontdekkingen die zijn verricht op dit zesde continent: Icebound.

ROM. HELWEG

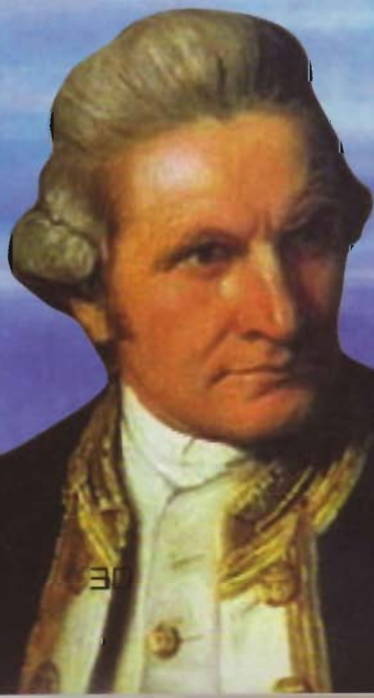
Deze titel is niet helemaal een Video CD zoals we die gewend zijn. In plaats van een verhaal dat aan één stuk te bekijken is, zijn er acht hoofdstukken die als losse documentaires te bekijken zijn. Ze gaan allemaal over de verrichtingen van de mens op de Zuidpool, vanaf de cartografische reis van James Cook tot de expeditie van vandaag de dag.

De walvisvaart

In het begin van de menselijke aanwezigheid op en om de Zuidpool ging het voornamelijk om de walvissen en zeehonden die er in ruime mate te vinden waren. Wat wij nu als een beestachtige dierenmoord beschouwen, was toen nog een heroïsch beroep waar moedige vissers vanuit hun roeiboort met de hand een harpoen in het lijf van een walvis joegen. Vervolgens werden zij tot soms wel vierentwintig uur lang over de golven gesleurd voordat ze de reus naar het moederschip konden slepen.

Enorme ijswanden

De walvisvangst had inmiddels zoveel schade aangericht op de rest van de aardbol, dat de jagers wel gedwongen waren om zich te verplaatsen naar dit onherbergzame gebied. Omdat de zee nog niet zoveel te lijden had van de inmiddels snel om zich heen grijpende milieuvuiling, zat het vol met plankton, waardoor de walvissen zich voornamelijk hier concentreerden. Ondertussen konden de walvisvaarders alleen nog maar raden naar het gebied dat zich verschool achter de enorme ijswanden waar ze voortdurend tegenaan keken.

continent

Aristoteles

Antarctica werd als eerste genoemd door de Griekse filosoof Aristoteles. Hij had reeds bedacht dat er een poolkap zou moeten zijn, recht tegenover die andere pool, Arctica, die genoemd was naar het sterrenbeeld De Grote Beer. Het bleef

alleen bij die gedachte tot het einde van de 18e eeuw. Pas toen begon de beroemde ontdekkingsreiziger James Cook aan een cartografische reis rond de Zuidpool, om tot de ontdekking te komen dat het een gebied was waar de mensheid niets te zoeken had.

Amundsen en Scott

Het zou nog tot 1895 duren voordat er tijdens een Franse conventie werd besloten om toch het land op te gaan, op zoek naar de werkelijke Zuidpool. Vanuit Nieuw Zeeland werd er een expeditie op touw gezet onder leiding van de Engelsman Robert Scott.

Alsof de Engelsen nog niet genoeg territorium hadden. Wat Scott niet wist was dat er op precies hetzelfde moment in Noorwegen een schip was vertrokken onder leiding van de inmiddels bekende poolreiziger Roald Amundsen.

De wedstrijd

Amundsen had inmiddels ervaring opgedaan met zijn reizen naar de Noordpool en ook deze reis zou eigenlijk naar de Noordpool gaan. Pas in volle zee

vertelde hij aan zijn bemanning dat de reis naar het Zuiden zou gaan. Ongeveer tegelijkertijd zouden de beide ontdekkingsreizigers aankomen op de Zuidpool, op slechts zeshonderd kilometer afstand van elkaar. Toen begon de wedstrijd om als eerste de Zuidpool te claimen.

Sledehonden en pony's

Amundsen had niet alleen een mentale voorsprong, gezien zijn ervaring, maar hij bleek ook honderd kilometer dichterbij de werkelijke Zuidpool te zitten. Amundsen had bovendien het voordeel van sledehonden, die vele malen sneller en efficiënter

bleken dan de pony's van Robert Scott. Inmiddels kunnen de verschillende touristen - jazeker, die zijn er - de Scott-Amundsen basis bezoeken. Destijds wapperde er echter alleen de Noorse vlag.

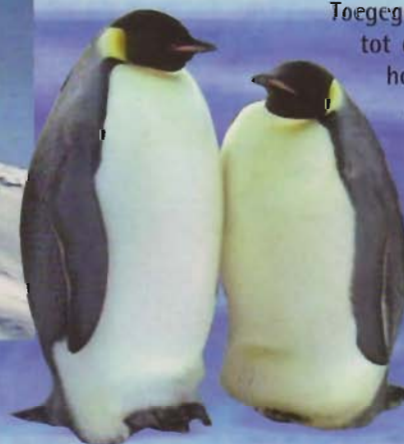
Het grote gat

Tegenwoordig hebben de onderzoekers een heel ander doel op de Zuidpool. De

zee om de pool blijkt een van de meest gevarieerde ter wereld te zijn, met diersoorten die soms van een geheel andere planeet schijnen te komen. De Zuidpool staat inmiddels ook bekend om het gigantische gat in de ozonlaag dat erboven hangt. Wanneer we zo doorgaan, wordt de gevaarlijke UV-straling door niets meer belemmerd om de ongelooftelijke hoeveelheid ijs te smelten, wat desastreuze gevolgen zou hebben voor de zeespiegel. En dan wonen wij met z'n allen nu al flink onder die zeespiegel!

Ijskoud de interessantste

Toegegeven, voor velen zal deze Video CD niet echt tot de verbeelding spreken. De meeste kijkers houden meer van leuke, kleurige plaatjes van exotische oorden met een min of meer herkenbare flora en fauna. Toch verdient het de aandacht om eens te zien wat voor ongelooflijke daden er zijn verricht om dit gebied te ontdekken en bereikbaar te maken. Dat deze Engelstalige CD-i niet ondertiteld is zal voor geïnteresseerden dan ook geen probleem zijn.

De Zaak van Sam (of *Sam's Case* zoals deze Nederlands gesproken interactieve film in de desgewenst te kiezen Engels ondertitelde versie heet) begint met een angst-aanjagend geluid. We horen gepiep en gekraak, een beetje alsof er iemand vreselijk gemarteld wordt. Als de camera inzoomt, blijkt dat wel mee te vallen. Het is slechts het geluid van een puntenslijper, die bediend wordt door de hoofdrolspeler van deze 'spelfilm': Sam D. Philips.

RENE JANSSEN

Vorige maand maakten we voor het eerst kennis met Sam via een vroege versie van deze interactieve film. Intussen hebben we het definitieve product in huis en gaan we mee op pad om Sam te helpen bij het oplossen van een zeer delicate kwestie.

Potloden slijpen

Sam is een aan lager wal geraakte privé-detective, die al jaren aan de onderkant van de samenleving zit. Een echte klus heeft hij allang niet meer gehad en hij slijt z'n meeste dagen met het slijpen van potloden. Om de punten er vervolgens weer af te breken, zodat hij weer iets te doen heeft. Op een gegeven moment komt zijn assistente Franka binnen, met de mededeling dat ene Antonio Baresi hem wil spreken. Franka wordt trouwens gespeeld door de enige echt bekende actrice uit deze film, niemand minder dan Goede Tijden, Slechte Tijden-ster Isa Hoes. Sam reageert overigens niet helemaal zoals Franka het verwacht had: hij zegt doodleuk dat hij geen tijd heeft. Leuk trucje natuurlijk, want dan lijkt het net of hij een drukbezet baasje is. Niets is echter minder waar en dat weet Baresi natuurlijk ook wel. De maffiabaas (want dat blijkt hij te zijn), stormt dus gewoon langs de verbouwde Franka het kantoor binnen en begint meteen zijn verhaal af te steken.

Of anders...

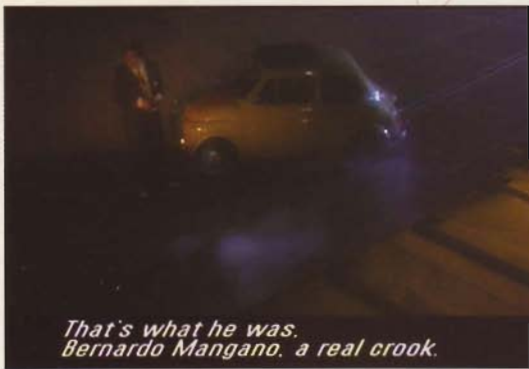
Het blijkt dat de vrouw van Antonio, Monica, verdwenen is. Ontvoerd waarschijnlijk door Antonio's aartsrivaal, de louche nachtclubeigenaar Bernardo Mangano. Antonio beschrijft zijn vrouw; mooi, slank, een mond om te zoenen en haar zo blond als de veren van een pasgeboren kuiken. Klinkt goed, maar Sam heeft eigenlijk helemaal geen zin om te gaan werken voor de maffia en slaat het aanbod dus resoluut af. Dat blijkt echter een vergissing, want het was een 'offer he couldn't refuse'. Antonio zet een pistool tegen Sams hoofd en maakt hem zo duidelijk dat

Exclusief te bestellen
via CD-interactief

Over ontvoeringen

32

Philipscdi.com

*That's what he was.
Bernardo Mangano. a real crook.*

*The last time I visited it. there was
a lovely lady singer.*

hij maar beter zo snel mogelijk op zoek kan gaan naar Monica. Voor middernacht moet zij terug zijn, of anders.....

In cinema noir-stijl

De Zaak van Sam is een interactieve speelfilm in de klassieke cinema noir-stijl uit de periode rond 1925. Sam is een detective in de bekende Philip Marlowe-traditie, tot en met de voice-over aan toe. Die begeleidende stem is trouwens afkomstig van Kees Prins, die bij het grote publiek natuurlijk vooral bekend is geworden door de komische VPRO-serie *Jiskefet*. De film zelf is gemaakt door studenten van de Nederlandse Film en Televisie Academie, in het kader

van een afstudeeropdracht. Het is echter geen normale speelfilm, maar een interactieve! Niet in de zin van constant wijzen en klikken met een cursor trouwens, zoals we dat kennen uit eerdere (teken)films zoals *Space Ace*, *Dragon's Lair* en *Braindead 13*. Nee, in *De Zaak van Sam* krijgt de speler (of moeten we zeggen regisseur) af en toe een aantal opties voorgeschoteld. Al vrij snel na de eerste scènes heeft Sam bijvoorbeeld drie mogelijkheden. Hij kan een bezoek brengen aan Bernardo Mangano's nachtclub, naar de haven gaan (een plek die hij nog kent van de zaak van de vermoorde havenarbeider) of terugkeren naar zijn kantoor. Door op de betreffende locatie te klikken, start de volgende scène.

Alleraardigst zangeresje

Voordat Sam aan het werk kan, moet hij echter eerst zijn pistool vinden. Dat heeft hij al een tijdje niet meer gebruikt en hij kan het ding in eerste instantie dan ook nergens vinden. De hele boekenkast wordt overhoop gehaald, want in een van die boeken moet

De Zaak van Sam

maffiapraktijken

het wapen toch zitten. Eenmaal buiten zijn kantoor blijkt Sams Fiat 500 tot overmaat van ramp ook nog voorzien te zijn van een parkeerbon. Vervolgens verschijnt een plattegrond, met daarop de drie eerder genoemde opties. We besluiten Sam eerst maar eens naar de nachtclub te laten gaan, ondanks het feit dat hij hier nog een openstaande rekening heeft. De laatste keer dat Sam hier was, zong er een alleraardigst zangeresje en die wil hij eigenlijk nog wel eens terugzien.

*That's what he was.
Bernardo Mangano. a real crook.*

Waar messen zijn...

De nachtclub blijkt een behoorlijk verlopen tent te zijn, waar Sam in eerste instantie niet binnen komt. Hij heeft namelijk een pasje nodig en dat blijkt nog in zijn kantoor te liggen. Eerst dus maar weer terug. Eenmaal terug in de club volgt weer een keuzemogelijkheid: gaat Sam de keuken in, het toilet of de kleedkamer van de zangeres? Het grappige is, dat tijdens het kijken naar de film nauwelijks merkbaar is wanneer er een keus moet worden gemaakt. De camera schakelt gewoon van de ene naar de andere scène, net zolang totdat Sam een keuze maakt. Erg fraai gedaan. Even klikken dus en na een (hele korte) pauze wordt de film weer vervolgd. In de keuken vindt Sam een worst, die bestemd blijkt voor zangeres Lila Lola. Meenemen dus, want je weet nooit wanneer zo iets van pas komt. Je hoort het al, de film neemt soms bizarre wendingen, al ligt dat natuurlijk helemaal aan je eigen keuzes. In de keuken ligt ook nog een mes, dat van de kok blijkt te zijn. Die wisselt even enkele spreekwoorden uit met Sam, waaronder 'waar messen zijn, vloeit bloed'.

De verkeerde vrouw

Het toilet dan maar eens proberen. Daar blijkt een interieurarchitect zich behoorlijk te hebben uitgeleefd met de kleuren gifgroen en knalroze. Sam luistert er per ongeluk echter wel een interessant gesprek af tussen twee gangsters. Ga je later trou-

wens nog een keer naar het toilet (vergeet je hoed niet!), dan volgt een ander filmpje en ook de voice-over is aangepast. Sam vraagt zich dan namelijk af of hij de eerste keer soms iets over het hoofd heeft gezien. Ook de gangsters hebben nu een andere tekst. In plaats van over het vriendinnetje van een van hen te praten, wordt er nu een mop verteld. De kleedkamer komt Sam niet in, want Lila Lola is nog aan het zingen. Later dus nog maar eens terugkomen. Bij het verlaten van de nachtclub wordt Sams portemonnee nog even geplunderd door de portier, die zelf wel even z'n fooi pakt. Als Sam uiteindelijk in de haven terecht komt, vindt hij daar na enig zoeken een vrouw die hij in eerste instantie aanziet voor Monica. Het blijkt echter iemand anders te zijn: Sylvana, de zuster van Bernardo. Zij blijkt ontvoerd te zijn door Antonio en zo worden Sam's problemen alleen maar groter. Maar dat moet je zelf allemaal maar ontdekken.

Conclusie

Een prijzenswaardig initiatief, deze eerste echt interactieve speelfilm. En dan ook nog van eigen bodem! Oké, echt fantastische acteerprestaties hoef je er niet van te verwachten, maar de film zit goed in elkaar en er zijn voldoende keuzemogelijkheden aanwezig. Na een aantal malen kijken heb je uiteindelijk alle opties natuurlijk wel gezien en echt moeilijk op te lossen is *De Zaak van Sam* ook niet. Voordat het zover is, beleef

je er echter flink wat uren plezier. De productie van *De Zaak van Sam* is trouwens mogelijk gemaakt dankzij ondersteuning van het LIRA Fonds en Philips. De 'film' wordt zowel uitgebracht op CD-i als op CD-ROM. De CD-i-versie is te bestellen via CD-interactief. Wil jij een keer privé-detective spelen? Kijk snel in de Balie!

Sam's cast en crew

De cast:

Sam D. Philips	Alex Alberts
Sylvana Mangano	Jerusha Geelhoed
Monica Baresi	Tanja Jess
Antonio Baresi	Wouter ten Pas
Bernardo Mangano	Gerard Meijler
Franka	Isa Hoes
Lila Lola	Wilke Durand
Voice-over	Kees Prins

De crew:

Fotografie	Mischa Douwes
Gaffer	Vincent Geijsel
Geluidstechnicus	Bas Lookman
Editor	Peter Alderliesten
Muziek	Pepijn Buitenhuis
Productie	Maria Gabriella Manunza
Scenario	Luc Lansink, Melcher Hillmann
Regie	Melcher Hillmann

Play

De laatste loodjes

Waarschuwing: Dit is het derde en laatste deel van de complete walk-trough van Myst. Het eerste deel stond in het juli/augustus-nummer en het tweede in het september-nummer. Alleen verder lezen als je echt niet meer weet hoe je verder moet!

De afgelopen maanden hebben we jullie stapje voor stapje geholpen de geheimen van het prachtige adventure *Myst* op te lossen. Het venijn zit 'm echter zoals altijd in de staart en daarom is het geen overbodige luxe dat we deze maand het laatste deel van *Myst* bespreken.

Channelwood Age

Deze wereld krijgt z'n energie via een windmolen en via waterkracht. Voordat je dus iets kunt doen, moet je eerst alles goed aansluiten in de windmolen. Om daar te komen, loop je in deze richting: vooruit, vooruit, vooruit links, vooruit, vooruit rechts, vooruit, vooruit links, vooruit, vooruit, vooruit, vooruit. Kijk naar beneden en je ziet een schakelaar. Water (=energie) kan uitsluitend naar bepaalde plaatsen stromen en dan nog alleen op bepaalde tijden. De schakelaar waar je nu bij staat, doet niets. Je moet namelijk enkele andere schakelaars in de correcte stand zetten om alles te activeren. Gebruik deze eerste schakelaar als referentiepunt, beschouw hem maar als de startschakelaar.

bewegen. Daar moet je naar toe. Draai eerst 180 graden rond (halve slag dus). Ga dan vooruit, vooruit, vooruit, vooruit. Ga (opnieuw) vanuit deze kamer rechts, vooruit, vooruit, vooruit rechts, zes keer vooruit, rechts, vooruit, vooruit, vooruit, vooruit de trap af. Open de deur en ga vijf maal vooruit. Je bent nu weer terug bij de startschakelaar. Verander de loop van het water door het in de richting van de trap te laten gaan (rechts). Ga links en dan zes maal vooruit. Ga de trap op, draai naar links en je bent bij de lift. Zet de schakelaar om en je gaat naar de derde verdieping.

In de windmolen

Kijk vooruit en je ziet de windmolen. Ga naar binnen. Op de vloer bij je voeten vind je een kraan. Draai deze open en het water begint te stromen. De energie begint daarmee ook door Channelwood te stromen. NB: je kunt het water horen lopen als je op een pijp staat waar water doorheen zou moeten stromen. Zo niet, dan heb je ergens iets fout gedaan. Ga terug naar de startschakelaar buiten de windmolen. Kijk naar de schakelaar en controleer of het water naar

De kamer van SIRRUS

Ga hier de lift uit en draai 180 graden. Ga vooruit rechts, vooruit, vooruit, vooruit. Je bent nu in de kamer van SIRRUS. Er staat een nachtkastje met laden in de kamer. De rode pagina ligt in de linkerkant. Aan de rechterkant vind je de helft van de kluisaanwijzing. Schrijf de tekst over. Samen met de andere helft van de aanwijzing (uit het Stoneship) heb je nu hele belangrijke informatie in handen. Verlaat de kamer en ga vier maal vooruit, vooruit rechts en dan nogmaals vier maal vooruit. Verlaat deze kamer via de

links stroomt. Je kunt nog niet naar de trap toe. Ga nu vooruit links, vooruit, vooruit, vooruit en controleer de schakelaar. Het water moet nu naar rechts stromen. Ga vooruit rechts, vooruit en controleer deze schakelaar. Het water moet ook hier naar rechts stromen. Ga vooruit rechts, vooruit, vooruit, vooruit. Er draait nu een motor. Open de liftdeur en ga naar binnen. Gebruik de schakelaar om omhoog te gaan.

deur aan de tegenovergestelde kant van waar je binnen kwam. Ga rechts, vooruit, vooruit, vooruit links en vooruit. Ga vervolgens Achenars kamer binnen om de blauwe pagina te vinden. Eventuele boodschappen die je in deze kamer vindt zijn niet zo belangrijk. Verlaat de kamer en ga tweemaal vooruit en dan vooruit rechts. Ga terug naar de lift.

De waterloop veranderen

De volgende route is lastig, dus misschien zul je het een paar keer moeten proberen. Ga vooruit, vooruit rechts, vooruit rechts, vooruit, vooruit, rechts, vooruit, vooruit, vooruit. Ga vanuit deze kamer (met allemaal potten erin) rechts, vooruit, vooruit, vooruit, vooruit. Zet de schakelaar om en je ziet in de verte iets

De brug

Gebruik de schakelaar om naar de tweede verdieping te gaan. Ga de trap af. Nu moet je alleen weer zien terug te komen naar *Myst*. Begin bij de startschakelaar. Zet de schakelaar naar links. Ga vooruit links, vooruit, vooruit, vooruit. Zet deze schakelaar om zodat het water naar rechts gaat. Ga vooruit rechts en vooruit. Zorg bij deze schakelaar dat het water

Dunny Age

Het is een goed idee om het spel nu even te saven, als je dat al niet regelmatig gedaan had. Als je de vier pagina's naar een van de broers brengt, geeft deze je informatie. Het maakt niet uit aan welke broer je ze geeft, de informatie is hetzelfde: ga naar de bibliotheek, pak het meest rechtse boek op de middelste plank en zoek diagram 158. Ga vervolgens naar de haard, druk op de knop en voer het volgende diagram in, waarna je weer op de knop drukt.

Diagram 158 (klik waar een x staat):

```
xx0000xx
0xx000xx
x0x000xx
x00x00xx
xx00xx00
xxxxx0x0
```

links gaat. Ga vooruit links en vooruit. Ga links met het water, vooruit links en vooruit. Nu een aantal malen vooruit totdat je bij een pompachtig apparaat komt aan het eind van het pad. Ga vooruit rechts, vooruit, vooruit, vooruit. Zet de schakelaar om en er verschijnt een brug.

Naar de lift

Volg het pad vooruit tot de lift. Draai je om en volg de pijp links tot je bij het einde komt. Zoek het handvat en gebruik deze om de pijp te verlengen zodat deze aansluit op de hoofdleiding. Draai je om en loop naar de lift. Passeer deze echter en ga naar het pompachtige apparaat. Ga van hieruit vooruit, vooruit, vooruit en vooruit links. Ga vooruit, vooruit rechts, vooruit en kijk omlaag. Zet de schakelaar om. Draai naar links en ga naar de volgende schakelaar. Het water moet nu onder je voeten door stromen. Draai je om, ga vooruit, rechts, vooruit, vooruit links, vooruit, vooruit rechts en dan een heleboel keer vooruit totdat je bij de lift komt. Ga naar binnen, sluit de deur en zet de schakelaar om. Open de deur en je ziet het *Myst*-boek.

Het groene boek

Je ziet het groene boek (*Dunny Age*), de blauwe pagina en de rode pagina. Wees voorzichtig! Open het boek zonder dubbel te klikken op de pagina. Atrus verschijnt nu en praat tegen je. Klik buiten het boek om het weg te leggen. Ga terug de haard in en zet de schakelaar om. Je weet nu (als je de kluis-aanwijzingen tenminste goed genoteerd hebt) dat je alle schakelaars op het *Myst*-eiland omgezet moet hebben (wat je inmiddels ook al gedaan hebt), behalve degenen bij het bootdok waar je startte. Zet deze schakelaar dus terug. Nu verschijnt de witte pagina. Ga terug naar de haard. Voer de correcte code in en pak het groene boek.

Naar Atrus

Er zijn nu vier verschillende mogelijkheden om het spel te beëindigen. Als je de laatste blauwe pagina geeft, zal Achenar je te pakken nemen. Geef je de laatste rode pagina, dan doet SIRRUS hetzelfde. Je kunt ook naar de *Dunny Age* gaan zonder de witte pagina, maar dat loopt ook niet goed af. De enige juiste oplossing is dan ook naar de *Dunny Age* te gaan met de witte pagina. Atrus is daar aan het werk aan z'n bureau. Geef hem de pagina en hij gaat weg om "iets te doen". Einde spel, al vertelt Atrus je ook nog het een en ander over een volgende avontuur dat je wacht. Je kunt nu eventueel terugkeren door het *Myst*-boek van het bureau te pakken. Vervolgens kun je alle gebieden nog eens op je gemak verkennen. Daarbij zul je merken dat de plaatsen waar de rode en blauwe pagina's lagen, nu verbrand zijn. Dat is dus wat Atrus ging doen toen hij je verliet.

Play

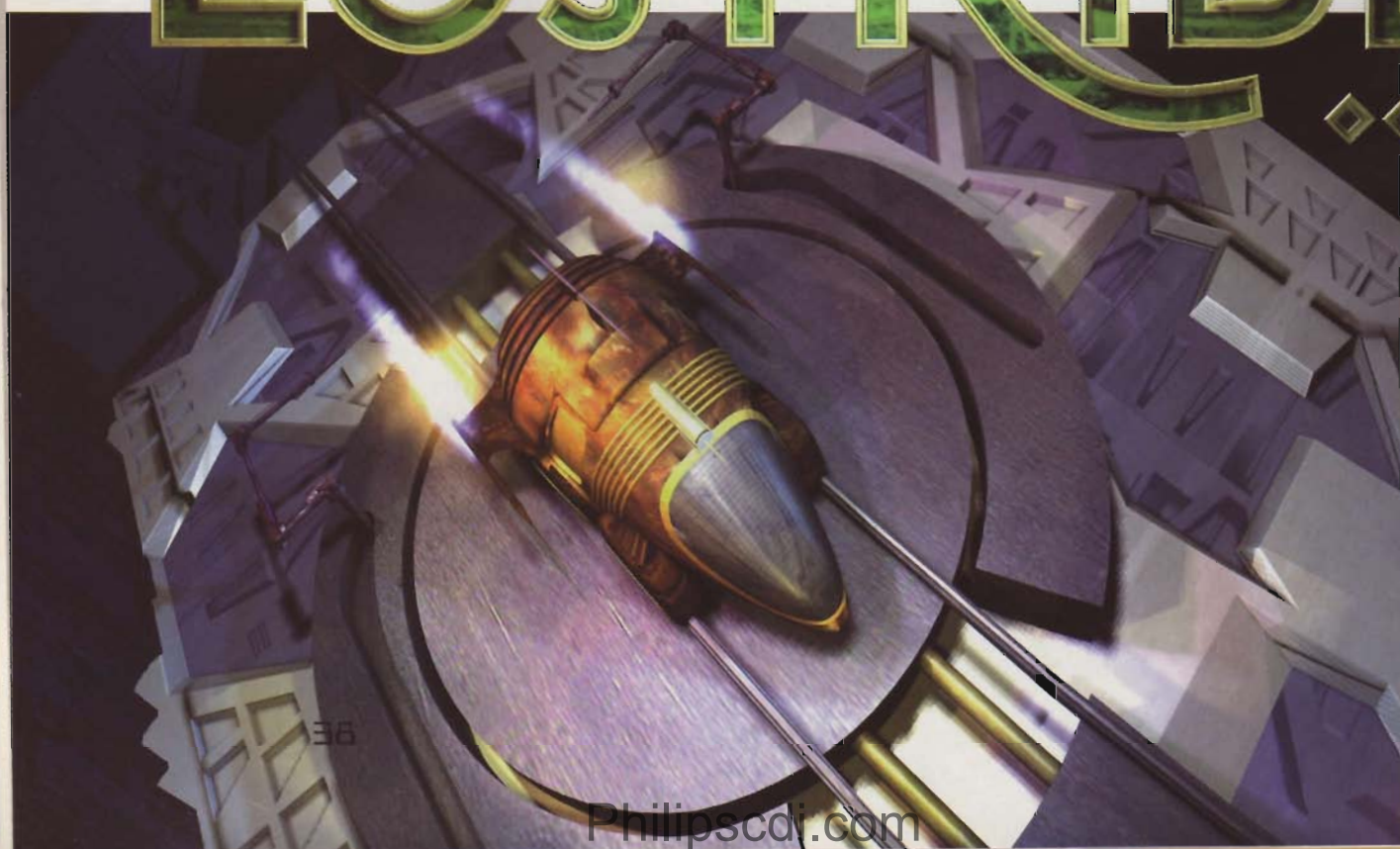
Lost Ride, een schietspel van Nederlandse bodem, wordt al maandenlang vol spanning tegemoet gezien door CD-i-bezitters. Terecht, weten we na een eerste echte kennismaking met de CD-i die nu al het schietspel van het jaar genoemd mag worden.

RENÉ JANSSEN

Schiet

THE LOST RIDE

spel van het jaar

In het aprilnummer van CD-interactief stuurden we een van onze medewerkers al naar Amsterdam om op het kantoor van programmeursteam Lost Boys de voortgang van *Lost Ride* te bekijken. Hij kwam destijds behoorlijk enthousiast terug, al was er nog niet veel te zien en kwam hij ook niet al te ver in de ingewikkelde doolhoven van *Lost Ride*.

Achtbaankarretje

Maar ja, 'lost' betekent niet voor niets verdwaald en verdwalen doe je heel snel in dit spel. Wat is namelijk de bedoeling? Je neemt plaats in een soort futuristisch achtbaankarretje, dat vervolgens met grote snelheid een doolhof in wordt geschoten. Het karretje rijdt op rails en regelmatig moet je een beslissing nemen over de te volgen richting. Meestal gebeurt dat in de vorm van een pijl waar je op kunt schieten, maar soms moet je je ook een weg dwars door een muur schieten. Door op een pijl te schieten, verander je deze van richting en wordt er een wissel omgezet. Klinkt niet al te moeilijk, maar dat valt nog vies tegen. Om te beginnen heeft je karretje nogal wat snelheid, dus zo'n pijl is voorbij voordat je er erg in hebt. Nou is dat nog steeds niet zo'n probleem, want meestal is er dan wel een manier om weer op de juiste route te geraken. Desnoods knal je gewoon tegen een muur op in een doodlopend stuk parkoers en stuiter je met grote snelheid terug in tegengestelde richting.

Vuurspuwende draak

Maar dan zijn er nog de vijanden waar je mee te maken krijgt. Afhankelijk van het level (er zijn er drie, steeds gevolgd door een bonuslevel) krijg je namelijk te maken met diverse tegenstanders die je onderweg het leven zuur maken. In het eerste level (MineWorld) zijn dat voornamelijk vleermuizen. Met een druk op de knop vuur je een soort laser op ze af. Dat wapen werkt echter niet tegen de eindbaas van dit level, een gigantische vuurspuwende draak. Gelukkig vind je onderweg (als je tenminste oplet) nog een ander wapen. Met deze bazooka krijg je de draak wel klein, als je tenminste een beetje kunt mikken. In het tweede level (WaterWorld) krijg je vooral te maken met een soort mechanische octopussen en met zeemijnen. De baas van dit level hebben we (gelukkig) nog niet gezien, net zomin als die van level 3 (FutureWorld). In dat level zijn de meest voorkomende vijanden irritante UFO's, die constant in de weg vliegen. Mocht je onderweg trouwens verdwalen, dan kun je met een druk op een knop een handig kaartje op het scherm tevoorschijn toveren. Hierop kun je precies zien waar je al bent geweest, wat er voor wegsplitsingen aankomen en waar je karretje zich bevindt. Spellen kunnen overigens ook worden opgeslagen om later verder te spelen. Da's handig, want de drie levels zijn behoorlijk uitgestrekt en zeker niet eventjes in één keer uit te spelen.

Naadloos vertakken

Grafisch zit *Lost Ride* geweldig goed in elkaar. Onder en boven in het beeld bevinden zich enkele instrumentenpanelen, waarop onder andere het munitie- en brandstofniveau in de gaten kunnen worden gehouden. Beide staan namelijk niet tot in het oneindige tot je beschikking, maar tijdens de rit kun je gelukkig nieuwe munitie en benzine vinden. Het grootste deel van het scherm wordt in beslag genomen door de vanuit jouw ogen bekeken omgeving. En laten we maar meteen met de deur in huis vallen, die is echt briljant vormgegeven. Het mijnen-level is misschien nog een beetje saai te noemen, maar de beide andere levels zien er echt helemaal te gek uit. Vooral de onderwaterwereld is beeldschoon, met voorbij zwemmende haaien, gezonken schepen en een ongelooflijk realistisch watereffect. Het meest bijzondere van *Lost Ride* is echter de gebruikte techniek voor de

doolhoven. Seamless branching (oftewel naadloos vertakken) heet het met een mooi woord en deze kreet omschrijft de techniek inderdaad prima. Bij de start van ieder spel wordt namelijk steeds een nieuw, willekeurig doolhof gegenereerd. Daarbij wordt geput uit een totaal van zo'n 170 stukjes doolhof in de vorm van stukjes video, die door de CD-i-speler volledig naadloos en dus onzichtbaar aan elkaar worden geplakt. En omdat dit steeds in een andere volgorde gebeurt, ben je dus eigenlijk steeds een nieuw spel aan het spelen. Perfect natuurlijk en een stuk beter dan vergelijkbare 'achtbaan-schietspellen' zoals *Chaos Control* en *Mystic Midway*. In die spellen zit je in feite ook in een karretje dat een vast parkoers volgt en hoef je niet zelf te sturen, alleen af en toe van richting te veranderen. Maar in tegenstelling tot de genoemde spellen is het parkoers bij *Lost Ride* steeds weer anders. Bovendien zien de graphics er gewoon vele malen beter uit.

Conclusie

Wie zei daar dat CD-i dood is en dat er geen spellen meer voor verschijnen? Slik die woorden maar weer heel snel in, want *Lost Ride* komt eraan! Het is overigens wel de vraag of *Lost Ride* nog dit jaar in de winkel zal liggen. Mocht dat niet lukken, dan zal het in ieder geval begin volgend jaar zijn. Wij roepen *Lost Ride* nu alvast uit tot Schietspel van het jaar (of dat nou '97 of '98 is). We kunnen ons namelijk niet voorstellen dat er in deze categorie nog een beter CD-i-spel zal verschijnen. Grafisch bijzonder indrukwekkend en door de willekeurig gegenereerde doolhoven een spel dat niet snel verveelt. Indrukwekkend, en dan ook nog eens een vaderlands product. Ik krijg er bijna tranen van in m'n ogen en krijg spontaan de neiging het Wilhelmus te zingen.

WIE ZEGT DAT COMPUTERS ENG ZIJN

Wij Niet!

Het leukste computerblad van Nederland en België

Het duidelijkste computer-

blad van Nederland en België

Elk nummer is voorzien van een CD-ROM boordevol

programma's

U bespaart per jaar een kleine f 40,-/Bfr. 800 (of f 110,-/Bfr. 2200 in

twee jaar)

U krijgt fantastische welkomstgeschenken

WORD ABONNEE
en betaal voor 1 JAAR
f 139,50 (Bfr. 2790).
Tevens kunt u één
van de volgende
6 geschenken kiezen:

WORD ABONNEE
en betaal voor 2 JAAR
f 249,- (Bfr. 4980).
kies dan 2 van deze 3:

BETAAL IN TERMIJNEN

Stuur de bon in een enveloppe naar PC Consument, Antwoordnummer 1228, 2000 VG Haarlem

Ja,

ik word abonnee van PC Consument en ontvang PC Consument 10 maal per jaar en bij elk nummer een gratis CD-ROM

*Invullen wat gewenst is. Zolang de voorraad strekt.

- Ik neem een abonnement op PC Consument en betaal voor 1 jaar (f 139,50 /Bfr. 2790)
- of voor 2 jaar (249,-/Bfr. 4980)

Wijze van betaling:

NEDERLAND

- Ik heb een giro-/eurocheque bijgesloten.
- Doorlopende machtiging gehele bedrag (f10,- korting)
- Doorlopende machtiging in 2 gelijke termijnen (f5,- korting)

banknummer / gironummer:

BELGIË

- Ik heb mijn abonnementsgeld overgemaakt op rekeningnummer 230-0292065-18, t.n.v. de Generale Bank N.V. in Turnhout, t.a.v. PC Consument B.V.

naam

m/v

adres

postcode

plaats

telefoon

handtekening

GESCHENKEN

Ik betaal voor 1 jaar en kies het volgende geschenk (1 titel aankruisen)

- Wegwijs in Windows 95
- Mega ClipArt 15000
- Page Plus
- Attracties in Kaart
- Fun Card drukkerij
- Thuisbankier 3.0

Ik betaal voor 2 jaar en kies 2 van de volgende geschenken

- Interactieve Encyclopedie
- De Software Box
- Body Works 5.0

GESCHENKEN

Kinderspel

De scholen weer zijn begonnen en er moet natuurlijk weer geleerd worden. Misschien hebben de kinderen met weemoed afscheid genomen van een buitenlands vriendje of vriendinnetje. Het kan dan zijn dat ze de smaak van vreemde talen te pakken hebben gekregen en daarmee verder willen gaan. Wat nu? Wachten tot volgend jaar?

Nee, dat is gelukkig niet nodig. Op CD-i kun je namelijk ook een aardig mondje buitenland leren spreken.

LENNIE PARDOEL

Engels

Voor het Engels kiezen we *How do you do*, het leerpakket Engels voor kinderen. Dit pakket bestaat uit vier CD-i's. Het is de bedoeling eerst te beginnen met *All the Fun of the Fair*. Deze CD-i laat je kennismaken met vier vriendjes en vriendinnetjes; Kate, Robin, Susan en David. Samen vormen zij het 'No Problem Team'. Tijdens hun vakantie in Nederland bezoeken zij de kermis. Zo'n kermis zouden ze in Cambridge ook wel willen. Daarom gaan ze alle attracties eens grondig onderzoeken. Voordat je meegaat kun je eerst rustig naar de Nederlandse uitleg luisteren. Er wordt verteld dat de CD-i geheel in het Engels gesproken is, maar dat je altijd kunt terugvallen op het woordenboek. Ook kun je bij de spelletjes altijd om een hint vragen.

Let's go!

Okay, tijd om te beginnen. Voor je zie je een landkaart waarop alle attracties staan. Je kunt kiezen uit de 'Bumper Cars' (botsauto's), de 'Ghost Train' (spooktrein), de 'Roller Coaster' (achtbaan) en de 'Roundabout' (draaimolen). Er is echter ook een 'Kiosk' waar

je lekkere dingen kunt kopen en een 'Treasure Island' (schateiland) met verborgen schatten. Wil je alle liedjes (5 in totaal) op verschillende manieren horen – onder andere met Nederlandse of Engelse ondertiteling – dan neem je 'The waterfall ride'. 'Professor Planning' in zijn Sterrenwacht heeft alle attracties bedacht. Hij wil graag weten wat de kinderen van het pretpark vinden.

De spelletjes

In de Roller Coaster is het de bedoeling dat je de juiste wagentjes kleurt en zo raadt in welke karretje Susan en Robin zich bevinden. Een lastig spel dat nog niet zoveel met Engels leren te maken heeft. Dat wordt anders in de Ghost Train. Daar speel je met z'n tweeën een soort ganzenbordspel. Je gooit, of liever gezegd klikt de dobbelsteen en verplaatst je pion. De opdrachten zijn in het Engels, dus goed luisteren is belangrijk. Je leert er vooral de verschillende kleuren mee. Daarna kun je nog een rijmpje en een liedje horen. Bij de Bumper Cars kun je bingo spelen, zodat je de cijfers tot en met 99 leert. Op de landkaart staat

How do you do?

Frans

Voor de wat oudere kinderen of volwassenen, is er de CD-i *Frans* van het LOI. Het LOI heeft momenteel drie talen-programma's op CD-i, te weten *Duits*, *Engels* en het hier besproken *Frans*. In tegenstelling tot *All the Fun of the Fair* waar tekeningen het beeldmateriaal vormen, hebben we hier te maken met realistische fotobeelden. Er zijn vijf modules met levensechte dialogen. Aan de hand van deze korte fotosessies kunnen er opdrachten gemaakt worden. De CD-i sluit aan bij het lespakket 'Frans voor beginners'. Het overige materiaal bestaat uit acht studieboeken, 4 cassettes of CD's, een oefen-cassette en een videoband in het Frans. De cursus duurt 8 maanden.

De modules

De vijf modules zijn onderverdeeld in een dialoog, een oefening, een toets en een special. Heb je deze onderdelen allemaal gezien, dan kun je per module een eindtoets doen. De onderwerpen van de modules zijn: De uitnodiging, Uit eten, Op het vliegveld, Bij de bakker en Het weer. Ze zijn oplopend in moeilijkheidsgraad. De hierbij behorende toetsen zijn gebaseerd op 'tekstbegrip' (vragen in het Frans die je moet beantwoorden met goed of fout), 'woordkennis' (de woorden bij het juiste plaatje aanklikken), 'invullen van het juiste woord' (in een Franse zin het ontbrekende woord invullen) en tot slot 'vertalen van Franse en Nederlandse zinnen'. Al de vragen zijn multiple choice. Je zult bij de oefeningen echter ook onderdelen uit het bijbehorende leerpakket aantreffen die niet op de CD-i te zien zijn. Het is dus niet mogelijk deze CD-i als een losstaand product aan te schaffen.

ook een soort sterrenwacht. Hier vind je Professor Planning. Luister goed naar wat hij zegt en kruis de juiste antwoorden aan. Je leert er begrippen als 'fast', 'exciting', etc. Na al deze beproevingen kun je in de Kiosk iets lekkers gaan halen. Wel eerst even aanklikken natuurlijk. Welke versnapering er ontbreekt, speel je er met 'Kim's game'. Je ziet acht plaatjes met etenswaren en bij ieder volgend plaatje ontbreekt er een van de acht. Welke dat is, klik je zo snel mogelijk aan. Het zijn allemaal spelletjes die je in de eerste plaats goed leren luisteren naar de Engelse taal en testen of je het begrepen hebt. De folkachtige liedjes zijn daarbij een welkome afwisseling.

Conclusie

De CD-i *All the Fun of the Fair* is geschikt voor kinderen die al enige ervaring met het Engels hebben. Het gaat erom dat ze enigszins vertrouwd zijn met wat Engelse woorden, want anders lijkt me deze CD-i teveel afschrikken. De gemiddelde leeftijd ligt daarom tussen de 8 en 12 jaar. Die voorkennis is nog noodzakelijker voor de drie bijgevoegde 'verhalen CD-i's' van het *How do you do*-pakket, omdat deze geen Nederlandse uitleg hebben. Zo is *Brer Rabbit and the wonderful Tar Baby* zelfs erg Amerikaans en daarom hier en daar extra moeilijk te verstaan. *Mother Goose Rhymes to Color* en *Noah's Ark* zijn helemaal in het Engels. Er zitten echter leuke spelletjes op al deze CD-i's en met enige hulp kunnen kinderen die makkelijk spelen. Zo leren ze spelenderwijs eenvoudige opdrachten in het Engels/Amerikaans te verstaan. *All the Fun of the Fair* is ook apart te koop, maar door het geringe prijsverschil tussen het totale pakket en de enkele CD-i zal de keuze toch al snel op het pakket vallen.

How do you do, Philips Media, f129,95
All the Fun of the Fair, f99,95

Frans voor beginners, LOI, f 97,50 per maand.
Bel of schrijf: tel. 071-5451888;
LOI, antwoordnummer 10600, 2300 WC Leiden.

Ça va bien, merci

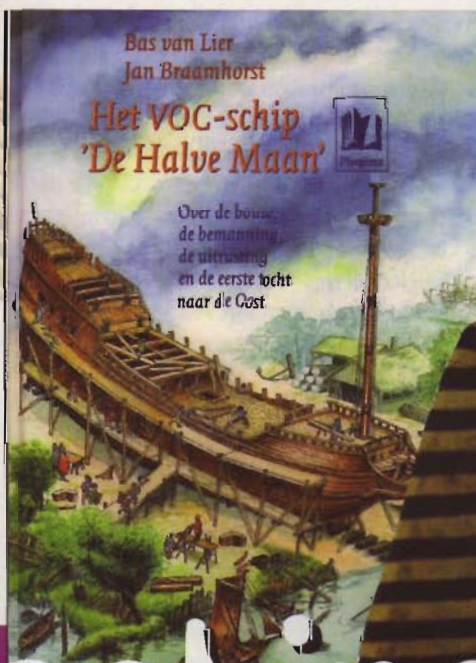
Buitenlandse talen leren

Vorig jaar doopten we de boekenweek al om tot 'Multimediale Kinderboekenweek' en sindsdien zijn boeken en audiovisuele middelen steeds meer naar elkaar toegegroeid. Dit jaar is het thema 'Tijdmachine'. Wij doen een greep uit het grote aanbod en gaan terug in de tijd.

LENNIE PARDOEL

De 17e eeuw

We stappen in de tijdmachine en laten ons zo'n 400 jaar terug in de tijd zetten. De Republiek der Verenigde Nederlanden heeft zojuist Azië als handelsobject ontdekt. In 1602 wordt de VOC opgericht en begint een periode van enorme welvaart. Speciaal voor kinderen heeft uitgeverij Ploegsma *Het VOC-schip 'De Halve Maan'* uitgebracht. In dit boek wordt stap voor stap uitgelegd hoe de 17e eeuwse schepen gebouwd werden, welke bemanning er nodig was, wat er allemaal meeging op zo'n maandenlange tocht en wat er zoal gebeurde onderweg. Bas van Lier schreef de tekst en Jan Braamhorst maakte de tekeningen.

Hoe de VOC-schepen producten als koffie en thee bemachtigden en vervoerden, is mee te beleven op de CD-i *De Vliegende Hollander*. Je kiest uit plaatsen en gebeurtenissen en waant je in die welvarende 17e eeuw. Tip voor een leuk uitstapje is trouwens een bezoek aan De Bataviawerf in Lelystad, waar men het nagebouwde VOC-schip 'De Batavia' kan zien liggen. Intussen is men al bezig met het nabouwen van het schip 'De zeven Provinciën'.

Marco Polo en Toetanchamon

Wil je nog verder terug in de tijd, dan kies je voor de CD-i *Marco Polo*. In dit adventure reis je samen met deze Venetiaanse koopman naar het China van rond 1250. Je taak is zoveel mogelijk handelswaren te verkrijgen met als ruilobjecten goud, wapens en edelstenen. Er zijn dertig missies uit te voeren, waarbij gekozen kan worden uit vier spelniveaus. Je kunt het spel met z'n vieren spelen. Dan kunnen je ouders meedoen, want eenvoudig is het niet.

In de reeks *Ontdekkingsreizen* kun je de interactie heel direct beleven door zelf met behulp van bouwplaten historische bouwsels in elkaar te zetten. Kies bijvoorbeeld *Toetanchamon en het oude Egypte* en uit gekleurd karton maak je sarcofagen, mummies en sieraden. In tussen lees je hoe Toetanchamon 3300 jaar geleden in zijn graf gelegd werd. Voorzien van

een spel en helder geschreven informatie is dit zeker een topper binnen het thema Tijdmachine te noemen. In deze serie zijn ook de onderwerpen *Piramiden en Kastelen* verkrijgbaar.

Tijdmachine

Geheimen

In de reeks *Geheimen* heeft de uitgeverij Piramide prachtige 'interactieve boekjes' uitgegeven. Wij mochten er een paar uitproberen, hetgeen mijn dochter overigens inmiddels een uitnodiging voor een partijtje opleverde, daar het haar klasgenootje wel een leuk verjaardagscadeautje leek. Het ging hier om *De Film*. Wanneer je dit boekje opendoet, vind je er een uitleg van alle basisprincipes van de film. Er wordt o.a. uitgelegd hoe de toverlantaarn werkt, hoe in 1872 de eerste momentopnamen met verschillende fotoestellen ontstonden en hoe een tekenfilm gemaakt wordt. Maar het aantrekkelijkste van dit boek is het ingesloten apparaat met spiegels waarmee door ronddraaien een heuse tekenfilm in werking gezet kan worden. Er is voldoende keuze uit strips, bijvoorbeeld die van de circusartiest die salto's maakt of die een bal met zijn voeten opgooit.

Er zijn nog meer van die leuke boekjes. *Bomen* bijvoorbeeld, waarbij een doosje met verschillende stukjes hout zit. Je kunt dan plaatjes van bomen op de juiste houtsoort plakken. Verder leer je hoe je een boom kunt herkennen, welke soorten er zijn, waar de boom voor gebruikt wordt, wie er in wonen en nog veel meer. In diezelfde reeks *Geheimen* zijn verschenen: *Het Weer*, *Tempels*, *Spoorzoeken*, *Gezichtsbedrog*, en *Het Kompas*. Ieder jaar komen er nieuwe uitgaven bij.

Zonder poespas

Nu wil ik je niet het idee geven dat het gedaan is met het gewone leesboek, want er verschijnen tegenwoordige

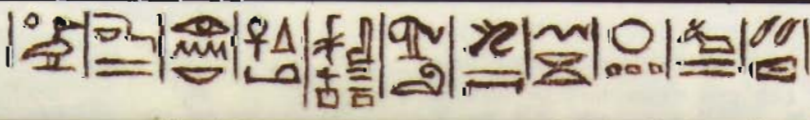
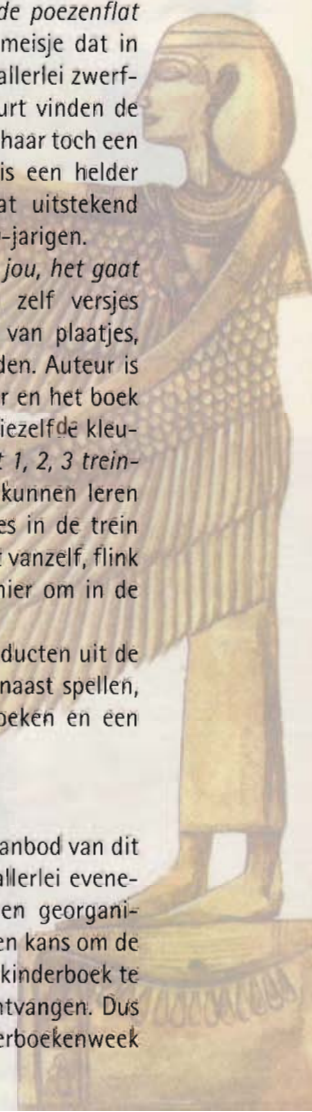
zoveel mooie kinderboeken. Lees bijvoorbeeld maar eens het onlangs verschenen *Eva en de poezenflat* van Mieke Julien. Het gaat over een meisje dat in contact komt met een oude vrouw die allerlei zwerfpoezen verzorgt. De mensen in de buurt vinden de vrouw maar zonderling, maar Eva vindt haar toch een heel aardige en gewone vrouw. Het is een helder geschreven boek, zonder poespas, dat uitstekend aansluit bij de denkwereld van 7 tot 10-jarigen.

Voor de kleuters is er *Dit boek is voor jou, het gaat over mij*. Hierin kunnen wijsneuzen zelf versjes 'lezen'. De rijmwoorden zijn voorzien van plaatjes, zodat er al snel zelf 'gelezen' kan worden. Auteur is Erik van Os, illustrator Marjolein Krijger en het boek wordt uitgegeven door Zwijsen. Voor diezelfde kleuters en van dezelfde uitgeverij is er *Het 1, 2, 3 treinspel* waarmee kinderen spelenderwijs kunnen leren rekenen. Je gaat met een stel vriendjes in de trein naar de dierentuin. Maar natuurlijk niet vanzelf, flink tellen en overstappen is de enige manier om in de dierentuin te komen.

Dit zijn twee van de meest recente producten uit de *Moet je mij zien*-reeks. Hierin vind je naast spellen, leesboeken, voorleesboeken, plaatjesboeken en een liedjes-CD ook CD-ROM's.

Evenementen

Het is maar een greep uit het enorme aanbod van dit jaar. Net als vorig jaar zullen er weer allerlei evenementen om de kinderboekenweek heen georganiseerd worden. Misschien is er dit jaar een kans om de auteurs en tekenaars van het favoriete kinderboek te ontmoeten en een handtekening te ontvangen. Dus let op de aanplakbiljetten! De kinderboekenweek vindt plaats tussen 1 en 11 oktober.

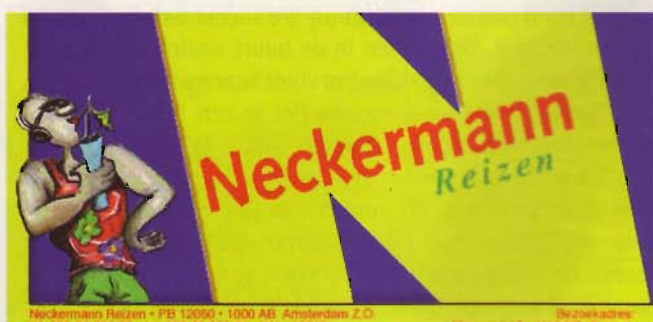

Kinderboekenweek steeds interactiever

CD-i PROF

Het bedrijfsleven maakt steeds meer gebruik van CD-i. Dit medium leent zich daar uitstekend voor. De professionele toepassingen zijn zeer divers in allerlei verschillende branches. Maandelijks berichten wij in deze rubriek over de nieuwste professionele toepassingen.

Rob SMIT

Ontdek de interactieve werelden van Neckermann

Postorderbedrijf Neckermann afficheert zich als 'de dikste winkel van Nederland'. Deze kreet slaat vooral op de omvang van de catalogus, die zodanig is dat je er met gemak een hernia aan kunt overhouden. Aan de hand van die catalogus kun je zo'n beetje alles wat je in je hele leven nodig hebt (en ook wat je niet nodig hebt) bestellen en per post laten bezorgen, zodat je niet eens je huis meer uit hoeft om inkopen te doen. Ook aan Neckermann gaan de nieuwe media echter niet voorbij, en zo komt het dat de catalogus er twee broertjes (of zusjes, het is maar hoe je het ziet) heeft bijgekregen in de vorm van een CD-i en een website.

Andere functie

De voordelen zullen duidelijk zijn: bij grote oplagen is een CD-tje (of het nu CD-i of CD-ROM is doet er niet toe) goedkoper te produceren dan een gedrukte catalogus. Een website, over meerdere jaren bekeken, pakt zelfs nog goedkoper uit. Noch voor Neckermann, noch voor andere bedrijven heeft het echter zin om een succesvolle formule op te geven alleen omdat zich een nieuw medium aandient. Immers, niet iedereen heeft een CD-i-speler en ook heeft nog lang niet iedereen een Internet-aansluiting. Om die reden hebben de CD-i en de website een andere functie gekregen dan de gedrukte catalogus.

Direct Marketing instrument

De CD-i is uitsluitend bedoeld als Direct Marketing instrument en is in het kader van een Direct Mail actie toegestuurd aan mensen die een CD-i-speler thuis hebben staan. Het programma biedt achtergrondinformatie over Neckermann als bedrijf en probeert mensen voor de producten te interesseren met een prijsvraag die alleen in combinatie met de catalogus opgelost kan worden.

"Onderzoeken die Neckermann heeft laten uitvoeren wijzen uit dat mensen die de catalogus ontvangen daar eigenlijk maar één keer echt in kijken,' aldus Leo Paul van het Amsterdamse Explainer Interactive, dat de CD-i samen met Neckermann Nederland geproduceerd heeft. "Vervolgens bestellen ze wel of niet iets, en daarna verdwijnt de catalogus uit het gezicht. Door het CD-i-programma te koppelen aan de catalogus - en te combineren met spelletjes en aanbiedingen - hoopt men dat de naam Neckermann wat vaker zal vallen in de huiskamer. Waar men natuurlijk naartoe wil is dat er meer bij Neckermann en minder bij de winkel om de hoek gekocht wordt."

tie. Als een aardig extraatje bevat de CD-i videofilm-pjes over de manier waarop de Neckermann catalogus wordt geproduceerd, en hoe orders in het reusachtige magazijn worden verwerkt. Als je de enorme schaal ziet waarop dit alles gebeurt moet je echt wel even slikken.

Leo Paul: "Het CD-i programma heeft ook nog een staartje. Enkele weken na ontvangst van de CD-i krijgen de geselecteerde personen namelijk een persoonlijke code thuisgestuurd, waarmee een nieuw deel van het programma ontsloten kan worden. Zo krijgen ze weer nieuwe producten te zien en kunnen ze gebruikmaken van nieuwe aanbiedingen."

Interactieve werelden

Het programma bestaat uit zes onderdelen, door Neckermann Interactieve Werelden genoemd, waar je met een 'shuttle' naartoe kunt reizen: Modewereld, Kinderwereld, Thuiswereld, Vrijtijdswereld, Electrowereld en Informatiewereld. Modewereld bevat kledingadviezen 'voor hem en voor haar', waarbij de modewijzer je helpt de juiste kleding bij je postuur te vinden. Ook tref je er achtergrondinformatie aan over de verschillende soorten stoffen die Neckermann voor zijn kleding gebruikt. Kinderwereld bevat niet alleen kledingtips-voor de allerjongste consumentjes, diezelfde consumentjes kunnen er ook terecht voor interactieve verhaaltjes en spelletjes plus een overzicht van Nederlandse pretparken.

Persoonlijke code

Het onderdeel Thuiswereld biedt tips op het gebied van woninginrichting en Vrijtijdswereld en bevat van alles voor hobby, sport, recreatie en ontspanning. Het onderwerp van Electrowereld is consumentenelectronica, zoals hifi- en video-apparatuur en computers. Informatiewereld tenslotte biedt informatie over bestellen, betalingscondities, service en garan-

Professioneel

Hoewel de omvang van het programma gering is, is er toch niet bekibbeld op het interactieve ontwerp. De filmpjes met gastheer Strik zijn professioneel gemaakt, de verschillende interface-onderdelen zijn goed ontworpen en de foto's zijn functioneel. Ook de schermteksten zijn, dankzij de speciaal voor het televisiescherm ontworpen letters, uitstekend te lezen. En hoewel De interactieve werelden van Neckermann niet vergelijkbaar is met een echt consumentenprogramma denk ik toch dat mensen de inhoud van de CD-i meerdere malen zullen bekijken.

Bedrijf op Schijf

Philipscdi.com

Neckermann Reizen Online

Neckermann is niet alleen een postorderbedrijf, het is ook een reisbureau. Maar waar het postorderbedrijf zijn papieren catalogus aanvult met een CD-i doet het reisbureau dat met een website. Via drie schermknoppen op de homepage krijg je toegang tot de onderdelen Algemene Informatie, Bestemmingen en Aanbiedingen. Algemene Informatie gaat vooral in op de verschillende soorten reizen, zoals vlieg-, trein-, bus- en autoreizen. Bestemmingen volgt dezelfde indeling als de reisgidsen en gebruikt dan ook de voorpagina's van die gidsen als toegang tot de verschillende groepen bestemmingen. Heb je een bestemming naar je zin gevonden en wil je daar meer over weten, of wil je een reis boeken, dan moet je naar het reisbureau. Via Internet kun je nog geen reizen boeken.

Aanbiedingen bevat de meest uitgebreide informatie, want dit zijn de actie-bestemmingen die het reisbureau zo snel mogelijk kwijt wil. Hier vind je van iedere locatie een omschrijving, een foto van het hotel of appartement en de actieprijs van het moment. Helaas kun je ook deze aanbiedingen niet via Internet boeken. Om je vakantie definitief vast te leggen moet je je toch weer door storm, hagel, regen en sneeuw naar het reisbureau slepen - het leven is hard.

Dat men deze gelegenheid niet heeft aangegrepen om te experimenteren met boekingen via Internet is jammer. Niet alleen zou dat makkelijk voor de consument zijn, het zou ook een toekomstige bron van inkomsten kunnen zijn voor Neckermann. In Amerika exploiteert Microsoft een 'virtueel reisbureau' dat op dit moment al een maandomzet van zo'n 2 miljoen dollar genereert - lang niet gek voor een medium dat door de meeste mensen nog als alternatief wordt gezien!

Gold Award

Overigens is de kwaliteit van het programma ook in internationaal verband opgevallen. Tijdens de Orlando Multimedia '97 SALT Conference in Florida heeft de CD-i namelijk de Gold Award gewonnen in de categorie Best Sales or Marketing Presentation using CD-i. Die Gold Award wordt door de International Compact Disc Interactive Association toegekend aan de beste inzending, geselecteerd uit meer dan 100 mededingers uit alle landen van de wereld. "Met het produceren en uitgeven van deze CD-i zijn Neckermann en Explainer er in geslaagd de mogelijkheden van CD-i in te zetten als nieuw Direct Marketing communicatiemiddel," aldus de jury. En met dat compliment kunnen de dames en heren ontwerpers er weer een vol jaar tegenaan.

Explainer Interactive, Amsterdam, tel. 020-667 66 00.

Diodes

"Diodes, diodes? Het heeft iets met electronica te maken, maar wat - dat weet ik niet." Ik vermoed dat de meeste mensen die uit zouden moeten leggen wat een diode is een antwoord van deze strekking zouden

geven. Daarom is het goed dat er een bedrijf als Philips bestaat, want Philips, zo is de redactie van dit blad met de grootst mogelijke stelligheid verzekerd, weet het antwoord op vele, zo niet alle, prangende vragen die er onder Nederlanders, maar ook onder buitenlanders, leven. (Misschien is dat de verklaring voor het feit dat de aandelen van Philips het zo goed doen op de Amsterdamse beurs).

Wat diodes betreft liggen de antwoorden besloten in de CD-i met de veelzeggende titel Diodes, uitgegeven door de Philips divisie Philips Semiconductors en geproduceerd door hetzelfde Explainer Interactive dat ook al verantwoordelijk was voor de Neckermann CD-i.

Kennis en motivatie vergroten

Leo Paul laten we dit keer echter alleen met zijn Gold Award, want het is Renate Sombroek die we nodig hebben om licht over het fenomeen diodes te laten schijnen.

"De diode is één van de producten die wordt gemaakt door Philips Semiconductors uit Stadskanaal," legt Sombroek uit. "Het productieproces ervan is echter zo gecompliceerd dat de verschillende medewerkers ieder slechts met een klein onderdeel van het totale proces te maken hebben. Maar hoewel iedereen natuurlijk prima weet wat zijn eigen taak is moeten de medewerkers natuurlijk toch ook inzicht hebben in de manier waarop hun werkzaamheden in het grote geheel passen. Omdat de werking en het productieproces van diodes niet zo eenvoudig is uit te leggen heeft men er uiteindelijk voor gekozen een CD-i-programma over dit onderwerp te ontwikkelen. Dat vergroot niet alleen de kennis, maar tegelijkertijd ook de motivatie van de medewerkers."

Didactisch verantwoord

Om de didactische kwaliteit van de CD-i te waarborgen werd door Philips nog een derde partij aangevraagd: EMC, een didactisch bureau met 35 medewerkers. Dit specialiseert zich in het ontwikkelen en realiseren van opleidingen, cursussen, leermiddelen en wat dies meer zij, en begeleidt de opdrachtgever daarbij van concept tot uiteindelijke realisatie. Men concentreert zich op drie werkgebieden: de technische branche (met opdrachtgevers als Akzo en Heineken), de zakelijke dienstverlening (banken en verzekeringsmaatschappijen) en de non profit sector (de overheid en de leerlingwezenstelsels).

Interessante uitzondering

"Het gros van onze activiteiten resulteert in gedrukt cursusmateriaal," legt EMC's Rob ter Hedde uit, "de CD-i voor Philips was een interessante uitzondering. We hebben de

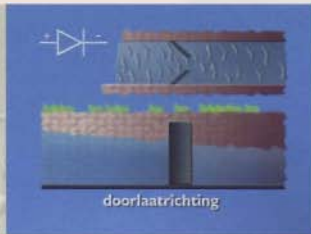
opdracht aangenomen omdat we CD-i een heel geschikt medium voor didactische doeleinden vinden. Wel moest de stof anders georganiseerd worden, want door zijn interactiviteit heeft een CD-i natuurlijk een ander karakter dan een cursusboek of een handleiding. Een belangrijk aspect van de briefing van Philips Semiconductors was dat de aandacht van de cursist niet te veel mocht afdwalen, bijvoorbeeld ten gevolge van een te grote vrijheid binnen het programma. Er moeten nu eenmaal leerdoelen gehaald worden, en dus leiden we de cursist met vaste hand door het programma."

Lange fase van voorbereiding

Aan de totstandkoming van een didactisch product, of het nu een boek of een CD-i is, gaat een lange fase van voorbereiding vooraf. Ter Hedde: "Eerst moet er een probleemanalyse gemaakt worden, die in dit geval geformuleerd kan worden als: 'medewerkers van Philips Semiconductors in Stadskanaal kunnen wat extra all-round kennis van hun vakgebied goed gebruiken en moeten bijgespijkerd worden.' Met die formulering werden tegelijkertijd de inhoud en doelgroep bepaald, dat was dus makkelijk. De volgende stap was: 'welk medium kiezen we om de boodschap over te brengen.' Door het grote gemak waarmee tekst, afbeeldingen, gesproken woord en videobeelden op één drager gecombineerd kunnen worden en de lage prijs van de hardware viel de keuze al snel op CD-i.

Flinke discussies

Het volgende probleem was: 'hoe moet het didactische materiaal gestructureerd worden'. Besloten werd tot de strakke route die ik zoëven al noemde. De laatste stap was de technische realisatie van het geheel, en die werd aan Explainer uitbesteed. De inhoud van de CD-i is dus het resultaat van een wisselwerking tussen drie partijen, en ik kan je verzekeren dat er heel wat discussies gevoerd zijn voordat iedereen het eens was over de te volgen weg. Achteraf vind ik dat van de vier cursusmodules de

vierde het meest en de derde het minst uit de verf gekomen is. De derde is erg technisch en bevat bovendien erg veel feitjes, waarbij het geheel nog eens met te veel statische en te weinig dynamische schermen gepresenteerd wordt ook. De vierde werkt veel met videobeelden en maakt voor de overdracht van de boodschap gebruik van analogieën, waardoor de grote lijn veel duidelijker zichtbaar wordt."

Veel herhaling

"Omdat de materie zo ingewikkeld is," weet 'Explainer' Renate Sombroek, die persoonlijk bij de productie van Diodes betrokken is geweest, het verhaal van Rob ter Hedde nog aan te vullen, "zit er veel herhaling in het programma. Nadat een onderwerp één keer is uitgelegd wordt het later, in een ander verband en op een andere manier, nogmaals behandeld. Daarbij wordt er - behalve helaas in de derde module omdat daarvoor alleen statisch materiaal beschikbaar was - meer van foto's en video dan van tekstgebruik gemaakt. De tekstinformatie staat dan ook in een apart boekje.

Sluis

Daarnaast is de inhoud van de CD-i zo geprogrammeerd dat er een eenduidige route door het programma is. Je kunt altijd terugkeren naar de stof die je al gehad hebt, maar nooit vooruitspringen naar informatie waar je nog niet aan toe bent. Door de cursist de verschillende onderdelen van de stof in de juiste volgorde in zich te laten opnemen levert ieder onderdeel een bijdrage aan het begrip van het volgende. Ook wordt de kennis van de stof vergroot door het intensieve gebruik van beeldspraken en vergelijkingen. Zo wordt de werking van een diode vergeleken met die van een sluis, en wordt elektrische stroom voorgesteld als stromend water."

*Explainer Interactive, Amsterdam, tel. 020-667 66 00.
EMC, tel. 030-638 02 11.*

Bedrijf op Schijf

Philipscdi.com

Rijk, rijker

In de week van 11 t/m 15 augustus daalde de AEX Index van de Amsterdamse Effectenbeurs zo'n 100 punten. De gemiddelde belegger verloor hierdoor ongeveer 10 procent van de waarde van zijn aandelen en een nog veel grotere percentage van zijn koerswinst. Toen de daling inzette raakte menig belegger in paniek en begon in het wilde weg te verkopen, waardoor de markt verder omlaag spiraalde. Hadden ze maar een CD-i-speler met een Internet-aanluiting gehad, dan hadden zij beter geweten...

ROE SMIT

Internet groeit en verandert met de minuut. Het komt dus voor dat de homepages die wij noemen van adres zijn veranderd, andere informatie bevatten of zelfs intussen ter ziele zijn. Wij doen ons best de informatie zo 'up to date' mogelijk te houden, maar we kunnen niets garanderen. (red.)

Je begrijpt het al, deze maand gaan we de beursvloer op. Virtueel dan, want we zien het niet echt zitten om ons in het strijdgevoel van het Damrak te wagen. Wij doen het met de CD-i-speler en Internet en dat werkt perfect.

Te ver vooruitgehoed

Met vrijwel geen enkel fonds dat steeg leek de Amsterdamse Effectenbeurs één week lang meer op een casino zonder winnaars dan op de eerbiedwaardige instelling waar financiële waarden verhandeld worden. Gelukkig begon de markt zich in de daaropvolgende week weer te herstellen en dat is maar goed ook. Alle tekenen wijzen er namelijk op dat het voorlopig nog wel even goed zal blijven gaan met de

rijkst!

Beleggen met CD-i en Internet

Nederlandse economie. De koersen van de aandelen waren alleen wat te ver vooruitgehoed op de feiten, waardoor een correctie onvermijdelijk was. Hopelijk zijn er ook mensen zo verstandig geweest om juist te kopen in plaats van te verkopen: dat zou in de komende weken of maanden wel eens een fraaie winst kunnen opleveren.

Het nut van beleggen

Sparen doe je op een spaarrekening; je startkapitaal blijft intact en ieder jaar wordt er een bepaald bedrag aan rente aan toegevoegd. Op dit moment is een rentebedrag van duizend gulden per persoon belastingvrij. Beleggen lijkt weliswaar op sparen, maar is toch iets heel anders. De meest doorzichtige vorm van beleggen bestaat uit het kopen en op het juiste moment weer verkopen van aandelen. Aandelen worden door startende of groeiende bedrijven uitgegeven als een manier om aan geld te komen. Is een boekjaar met voldoende winst afgesloten dan kan een bedrijf besluiten zijn aandeelhouders dividend uit te keren. Dividend is een vorm van beloning voor de aandeelhouder, die immers bereid is om met zijn geld een bepaald risico te lopen. Op dit moment is een dividendbedrag van duizend gulden per persoon belastingvrij.

Aandelen worden op de beurs verhandeld. Zijn de vooruitzichten voor een bedrijf aantrekkelijk dan stijgen de aandelen van dat bedrijf in waarde; de koerswinst die de belegger realiseert bij verkoop is belastingvrij. In de loop der jaren zijn er naast aandelen andere beleggingsvormen ontstaan, zoals opties, futures en warrants. Omdat deze afgeleid zijn van

aandelen worden ze derivaten genoemd. Blijft bij sparen het ingelegde bedrag altijd behouden, het bedrag dat in aandelen wordt belegd is risicodragend. Gaat het slecht met het bedrijfsleven of met bepaalde bedrijven, of heb je niet genoeg inzicht in de materie, dan kan de waarde van je aandelen

Optimix www.optimix.nl **InterEffect**

zoek

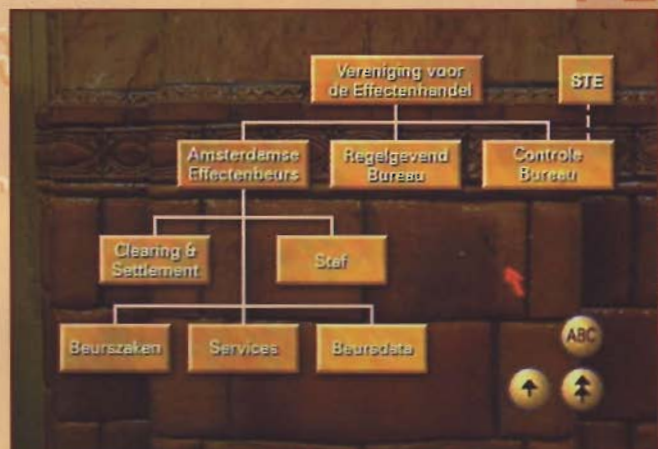
Koersen Amsterdam Exchanges

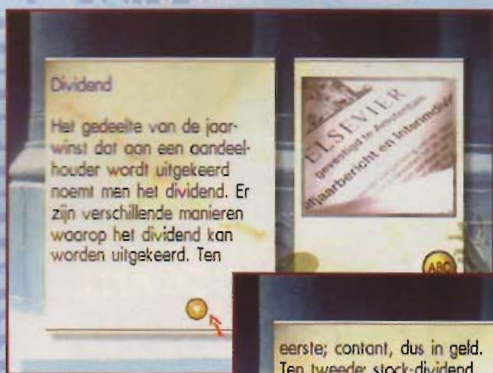
Rechtsboven vindt u verschillende categorieën van fondsen. Als u hierop klikt krijgt u een alfabetische lijst van fondsen uit de betreffende categorie. Tevens is er een knop voor de Top-10 Stijgers en Dalers van de huidige/laatste beursdag.

Linksboven kunt u de naam van een fonds intypen voor het verkrijgen van de actuele koersgegevens. Typt u csm, dan verschijnt hier de koers van CSM. Typt u slechts c, dan verschijnen alle fondsen beginnend met de letter c.

Links ziet u een scrollbare lijst met fondsnamen. Klik op de naam van een fonds, dan verschijnt hier de actuele koers met een historische koersgrafiek.

dalen tot onder de aankoopwaarde. Derivaten kunnen hun waarde volledig verliezen. In beide gevallen is er sprake van koersverlies, dat niet aftrekbaar is voor de inkomstenbelasting. Ondanks de risicofactor kun je beleggen niet gelijkstellen aan gokken; er zit een zekere logica achter en het is niet onmogelijk om die logica te doorgronden. Succesvol beleggen valt of staat met het tijdig beschikken over de juiste informatie: over het verloop van de aandelenkoersen, over de bedrijven die de aandelen uitgeven, over de zakelijke markt in het algemeen en over het politieke klimaat in de verschillende delen van de wereld. Internet is de snelst groeiende bron van informatie op dit gebied.

Amsterdamse Effectenbeurs Interactief

We bespraken hem al eens eerder in dit blad, de CD-i *De Amsterdamse Effectenbeurs interactief/ Handleiding voor de belegger*. Omdat de belangstelling voor beleggen sindsdien enorm is toegenomen kan het geen kwaad dit schijfje nog eens kort onder de aandacht te brengen. Daarna zal ik een aantal van de talloze financiële sites bespreken die tegenwoordig op het World Wide Web te vinden zijn.

Genoemde CD-i is een uitgave van de Amsterdamse uitgever Beursdata en is vervaardigd door de eveneens Amsterdamse producent Explainer Interactive (voor de lezers van de rubriek 'CD-i Prof' in dit blad een bekende naam). Het programma gaat in op het verschil tussen sparen en beleggen, ontstaan en functie van de Effectenbeurs, de rol van de commissarissen, de manier waarop er in aandelen, obligaties en zogenaamde derivaten gehandeld wordt en de eigenschappen waaraan 'de actieve belegger' moet voldoen. Voor een meer gedetailleerde bespreking

van de inhoud verwijs ik naar de oorspronkelijke recentie in het septembernummer van 1996. Hier alleen maar voor alle nieuwe lezers de tip dat deze CD-i bestaat en voor f 49,95 plus f 5,- verzendkosten bij de uitgever van dit blad besteld kan worden (informatie in de Balie, red).

De eerste effectenbeurs

Eén onderdeel van het CD-i-programma wil ik de lezer echter niet onthouden en dat is de ontstaansgeschiedenis van het fenomeen 'aandeel'. Het was de Verenigde Oostindische Compagnie (de eerste multinational ter wereld) die in de 17e eeuw de aanzet gaf tot de Amsterdamse Effectenbeurs (de eerste effectenbeurs ter wereld). Het uitrusten van een zo grote handelsvloot ging de financiën van één onderneming namelijk verre te boven en zo kwam het dat de financiering plaatsvond door het uitgeven van aandelen. De kopers van zo'n aandeel werden als het ware eigenaar van een stukje van de Compagnie en deelden op die manier ook in de eventuele winst. En winst werd er gemaakt, niet voor niets worden de trips van de Oostindi-

sche, en later ook van de Westindische Compagnie, door cynische historici als regelrechte plundertochten aangemerkt.

Die aandelen (Aktiën heetten ze destijds) waren ook destijds al vrij verhandelbaar. Als het waarschijnlijk was dat een trip die met het betreffende aandeel (mede)gefinancierd was winst zou opleveren kon dit aandeel duurder verkocht worden. In de waardeverhoging lag dan al een stukje van de uiteindelijk te verwachten winst besloten. De prijs van een aandeel hing dus af van de winstverwachting en werd bepaald door de uitkomst van onderhandelingen tussen verkoper en koper.

Het aardige is nu dat dit principe na al die eeuwen nog steeds hetzelfde is: ook nu nog komt de prijs van een aandeel tot stand als gevolg van verwachtingen over de toekomstige winstgevendheid van een bedrijf en de interactie tussen vraag en aanbod op de beurs.

Beleggingsfondsen

Met beleggen boek je het meeste resultaat als je voortdurend goed geïnformeerd bent, maar niet iedereen heeft zin of tijd om daar zo intensief mee bezig te zijn. Moet je dan maar genoeg nemen met het minimale rentepercentage op je spaartegoed? Dat hoeft helemaal niet. Tal van ervaren vermogensbeheerders zwaaien namelijk de scepter over gespecialiseerde beleggingsfondsen, zelfstandige zowel als aan een bank gerelateerde fondsen. Zo'n beleggingsfonds is voor een beginnende belegger een prima instapmogelijkheid, want daarmee

Koersdata
Officiële data-venster van de AEX

[E-mail service](#)

[Huidige koersen](#)

[Laatste slot](#)

[AEX-index live](#)

[Historie](#)

[Laatste nieuws via NWS-TV](#)

[Interessante links](#)

[Gebruikers](#)

[Discussiegroep](#)

[Advertentie-info](#)

Koersdata - huidige koersen

Koersdata is een officieel data-venster van de AEX

Huidige koersen via Financewelo (met 15 minuten vertraging):

[Hoofdfondsen](#)

[Lokale fondsen](#)

[Beleggingsfondsen](#)

Do you want more **HITS** for only \$0.99

Ad management by Loop Ltd

kan hij op thematische en dus overzichtelijke manier in aandelen beleggen.

Er zijn fondsen met Nederlandse, Europese of Amerikaanse aandelen, fondsen voor 'emerging markets' als het Verre Oosten, Oost Europa of Latijns Amerika, technologiefondsen, onroerend-goedfondsen, enzovoort. De fondsbeheerder is verantwoordelijk voor het tijdig aan- en verkopen van de aandelen, alles wat je als belegger hoeft te doen is besluiten in welk fonds je wilt investeren, met andere woorden hoeveel risico je wilt lopen. Aan het investeren in een China-fonds (China is een snel groeiende maar wankele economie met weinig beursgenoteerde ondernemingen) zit nu eenmaal meer risico dan aan het investeren in een Nederland-fonds (Nederland is een stabiele, gestaag groeiende economie met talloze beursgenoteerde ondernemingen).

Goed geïnformeerd

Geld verdienen met het inkopen en weer verkopen van aandelen gaat echter niet vanzelf. Om de toekomstige winstgevendheid van een bedrijf in te schatten, en daarmee te beoordelen of de vraagprijs van een aandeel realistisch is, moet je goed geïnformeerd zijn. Gedrukte media zijn daarbij weliswaar geschikt voor achtergrondinformatie, maar voor actuele informatie lopen ze onvermijdelijk achter de feiten aan. Zelfs het nieuws in Het Financieel Dagblad, dat dagelijks wordt uitgegeven, is al oud bij verschijnen.

Immers, wat heb je er aan om pas na een dag te weten dat bijvoorbeeld het aandeel ABN Amro flink gestegen is? Dan ben je al te laat om het nog redelijk geprijsd te kunnen kopen. Je moet dus in de gelegenheid zijn om zulke dingen tijdig in te schatten. Nog handiger zou het zijn als je de koersen van moment tot moment kon volgen, of een eigen (proef)portefeuille kon samenstellen om een tijdje 'droog te zwemmen' voordat je in het diepe springt. Gelukkig zijn al die dingen tegenwoordig niet alleen voor de professional, maar ook voor de leek bereikbaar: dankzij het wakend oog van het immer expanderende Internet is actuele informatie voor relatief weinig geld beschikbaar.

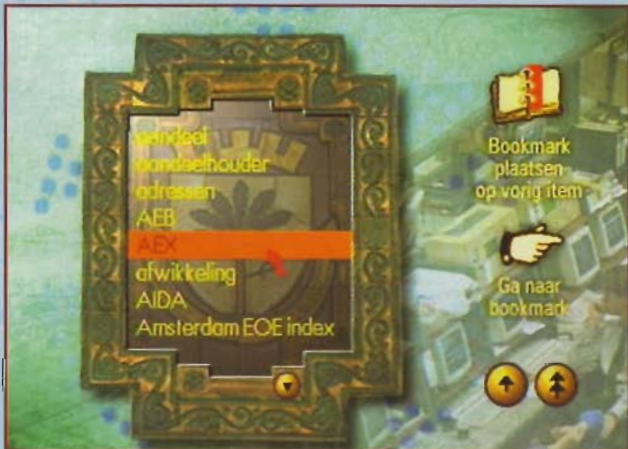
AEX graadmeter

De meest voor de hand liggende site voor beleggers is natuurlijk het digitale thuis van Amsterdam Exchanges (AEX), het resultaat van de fusie tussen de voormalige Aandelenbeurs en OEO-Optiebeurs. Wie nog onbekend is met deze site kan het beste eerst gaan kijken in het algemene gedeelte, waar je onder andere achtergrondinformatie over de beurs zelf, actuele persberichten van bedrijven en de realtime bewegingen van de AEX Index kunt aantreffen. (De AEX Index wordt samengesteld op basis van de koersen van de Top 25 van de Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen en geldt als een belangrijke graadmeter van de Nederlandse economie). Heel interessant zijn de twee online cursussen over beleggen in aandelen en beleggen in opties - perfect voor wie zich op dit gebied wil oriënteren. Heb je in voldoende mate kennisgemaakt met Amsterdam Exchanges dan kun je de onderdelen over de Aandelenbeurs en de Optiebeurs bezoeken.

Financieel chatten

Op de virtuele Aandelenbeurs kun je uiteraard de koersen - met vertraging - volgen, maar je kunt er ook je eigen online beleggingsportefeuille samenstellen. Verder vind je er het laatste nieuws, uitgebreide achtergrondinformatie over Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen en hun directieleden en bestuurders, uiteenlopende ranglijsten, een verzameling links/advertenties naar andere financiële sites en een pagina met veelgestelde vragen. Heel leuk is de 'chat-box' Guru, waar beleggers van allerlei pluimage via email over financiële onderwerpen met elkaar kunnen corresponderen. Alle teksten zijn daarbij voor iedereen leesbaar.

Het Optiebeurs-gedeelte bevat vergelijkbare informatie. De invalshoek is hier echter anders omdat opties als een soort financiële hefboom op de onderliggende waarden werken. Een optie is namelijk een recht (geen plicht) om bijvoorbeeld een aandeel binnen een afgesproken periode tegen een afgesproken prijs te kopen dan wel te verkopen. Dit houdt in dat je als het ware de verwachte waardeverandering of -daling koopt, en niet het fysieke aandeel waarmee die stijging of daling wordt gerealiseerd. Het voordeel is dat je investering in relatie tot de verwachte winst veel lager is dan wanneer je in de onderliggende waarden zelf moet investeren. Het nadeel is echter dat je je geld kwijt bent als de overeengekomen periode verstrijkt voordat de gehoopte winststijging of -daling heeft plaatsgevonden.

Persoonlijke portefeuille

Niet alleen professionele instellingen als Amsterdam Exchanges, ook particulieren kunnen uitgebreide, zeer informatieve websites voor beleggers opzetten. Een goed voorbeeld hiervan is de website van Bèhr de Ruiter, die overdag werkzaam is bij het Centrum voor Wiskunde en Informatica in Amsterdam. Een aantrekkelijk onderdeel van Bèhr's Beurspagina's is de Persoonlijke Portefeuille, een online toepassing waarin je aandelen naar keuze kunt opnemen. Daarmee kun je een aandelen- dan wel proefportefeuille samenstellen die gevoed wordt met de koersen van Teletekst; deze koersen hebben een vertraging van 20 minuten. Wil je je Persoonlijke Portefeuille bewaren dan kan dat overigens alleen als je inlogt met een computer. De gegevens moeten namelijk op een harde schijf opgeslagen worden en die heeft een CD-i-speler helaas niet ...

Een ander nuttig onderdeel van Bèhr's Beurspagina's is het overzicht met de slotkoersen van de Nederlandse aandelen vanaf november 1994 - handig om allerlei trends uit te destilleren. Ook informatief is het onderdeel waar je actuele koersgrafieken en financiële gegevens van beursgenoteerde ondernemingen kunt opvragen, een prima hulpje om afwijkingen aangaande toekomstige winstgevendheid te maken. Zeer attent is het overzichtje met links naar andere financiële sites.

WWW Teletekst

Een belangrijke bron voor beleggers is de tekstservice van de NOS, Teletekst. En hoewel je Teletekst natuurlijk gewoon direct op de televisie kunt bekijken kun je deze dienst ook via het World Wide Web

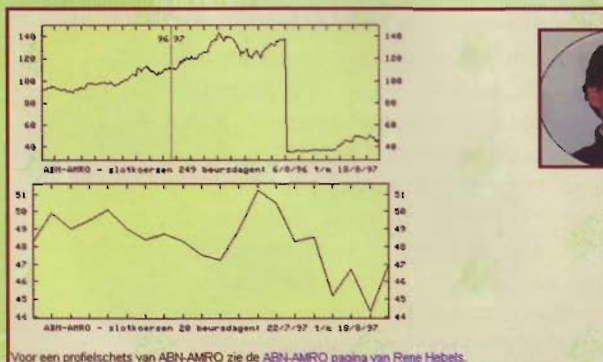
oproepen. Dat heeft verschillende voordelen. Allereerst gaat het sneller; je bent verlost van het achterlijke feit dat het programma alle voorgaande pagina's moet doorlopen om bij de gevraagde pagina te komen. Waar je ook van verlost bent is het wachten tot het Teletekst belijft om binnen een bepaalde pagina het volgende scherm te laten zien - altijd net het scherm dat je NIET zoekt. De World Wide Web versie van Teletekst laat alle schermen in één keer in een lange rij onder elkaar zien, wat weer een hoop ergernis scheelt. Bovendien kun je iedere pagina als 'bookmark' of 'favoriet' opslaan, zodat je daarna direct toegang tot je favoriete pagina's hebt.

Het adres dat je in het kader aantreft is de startpagina van de financiële sectie van Teletekst (550); van daar uit kun je dan snel naar de gewenste pagina gaan. Onderwerpen zijn Stemming, Geld, Effecten, Opties en Overig.

Luike beleggers

Koersdata is de perfecte website voor luike beleggers. Voor vijf gulden per maand biedt men namelijk een email-service aan waarmee je aan het eind van iedere beursdag de openings-, hoogste, laagste en slotkoersen van de hoofd-, locale en beleggingsfondsen, alsmede een stemmingsoverzicht van die dag, krijgt thuisgestuurd. Ook de stand van de AEX- en MIDKAP-index en enkele belangrijke valuta maken daar deel van uit. De koersen worden als ASCII-bestand meegezonden, zodat je ze gemakkelijk in een spreadsheet kunt inlezen om ze te analyseren (dat laatste weer alleen voor computergebruikers). 's Avonds de koersen vanaf Teletekst op een briefje schrijven en vervolgens in een spreadsheet intikken is dus niet meer nodig.

Voor een profielschets van ABN-AMRO zie de ABN-AMRO pagina van Rene Hebls.

Persoonlijke Portefeuille

Aanpassen portefeuille

Aandelen
Selecteer een fonds in een van de 4 menu's met fondsnamen en klik op een van de actie-buttons, na eventueel eerst 'Aantal' en 'Aankoopkoers' ingevuld te hebben.

De fondsen onder 'Overig' zijn fondsen waarvan ik geen recente koers kan vinden op Internet. [Klik hier](#) voor een toelichting. Email als jouw fonds ontbreekt.

Bij de berekening van de winstverlies voor het geselecteerde fonds kan rekening worden gehouden met de bankkosten. Selecteer bij een 'Voeg fonds toe' actie, eventueel, welke bank/ tarief is gebruikt voor deze aankoop. ([Klik hier](#) voor de gehanteerde berekening.)

Aantal:
 Aankoopkoers:

Voor de helppagina [klik hier!](#)

[Hier](#) is een versie met alle fondsen die geselecteerd kunnen worden in slechts 1 menu. [Klik hier](#) voor een versie met meerdere portefeuilles.

Behalve de genoemde email-service biedt Koersdata, maar dan via zijn website, nog meer diensten aan. Daarbij gaat het om de huidige koersen (met 15 minuten vertraging), de slotkoersen van de vorige dag, de AEX Index live, het koersverloop van de belangrijkste aandelen over langere tijd, het laatste nieuws van Teletekst, een discussiegroep voor deelnemers aan de email-service en een uitstekende verzameling links naar Nederlandse financiële sites.

Financiële Telegraaf

Zoals ik al eerder aangaf is het tijdig beschikken over de juiste marktinformatie van groot belang als je succesvol wilt beleggen. In dat verband is het dan ook zeker de moeite waard om de site van de Financiële Telegraaf als 'bookmark' of 'favorite' vast te leggen. Iedere ochtend wordt namelijk de complete Telegraaf op Internet gezet, met een snelle en simpele toegang tot de verschillende rubrieken. Sommige mensen hebben een lage dunk van deze krant, maar over de hoge kwaliteit van de financiële rubriek zijn de meningen nauwelijks verdeeld. Al vóór acht uur 's ochtends kan de informatie geraadpleegd worden, wat betekent dat je al voor een deel 'bij' kunt zijn nog voordat de beurs opengaat. De gepresenteerde artikelen zijn kort maar grondig en kunnen direct vanaf Internet uitgeprint worden. Downloaden kan natuurlijk ook, dat spaart tijd en papier. Door de artikelen over de onderwerpen die je van belang acht systematisch te archiveren kun je langzaam maar zeker je eigen database met achtergrondinformatie over beleggen en andere financiële zaken opbouwen. Dat geldt natuurlijk niet alleen voor artikelen die je op de site van De Telegraaf aantreft, maar ook op andere plaatsen, zoals de sites die hieronder besproken worden.

De banken doen mee

Een laatste informatiebron die beslist niet ongenoemd mag blijven zijn de websites van de grote Nederlandse banken. Gedurende het afgelopen jaar hebben deze zich ontwikkeld van gezichtloze interactieve reclamefolders tot een uitstekende bron van informatie, met name voor beleggers. Ze moesten ook wel, want door de lage rente op de spaartegoeden zagen de banken deze in een razend tempo slinken ten gunste van de aandelenbeurs (38 procent van de omzet op de beurs is afkomstig van particuliere beleggers, wat een bedrag vertegenwoordigt waar zelfs bankdirecteuren van wakker liggen). Sindsdien hebben de banken zich ontwikkeld tot gerenommeerde beleggingsinstellingen. Niet alleen door hun eigen, vaak zeer goed renderende beleggingsfondsen op te zetten, maar ook door te bemiddelen bij de aan- en verkoop van aandelen, opties, futures, etc. Alleen voor het beleggen in Amerikaanse aandelen, op Wall Street en Nasdaq, zijn de banken

Rabobank
 Home Over de bank Telebankieren Zaken Kies een Rabobank
 Zakelijk Particulier
 Over de bank
 X-tra site voor studenten
 Afkalkende koerssprong op het
 U wilt niet meer belasting

DE FINANCIËLE TELEGRAAF
 dinsdag 19 augustus 1997
Origin verliest binnen jaar twee bestuurders
 Na amper een jaar in functie te zijn geweest legt Tom Butler de bestuursvoorzitter van Philips-dochter Origin aan eind van deze maand zijn functie neer.
Damrak klimt uit dal
 Na de dramatische koersval met 4,4% van afgelopen vrijdag klimt het Damrak
Wall Street plus 109
 De Dow Jones Industrial Index sloot met een winst van liefst 108,70 punten op een stand van 7803,36.
 BELGRATIS 06-0536

ABN-AMRO De bank
 Welkom bij the financial Plaza
 de euro
 Sports & Arts Arena
 De Vakantiewinkel
 Business Boulevard
 Family Village
 Students Square
 Career Corner
 NewsNet
 Our International Network
 Beersstraat 5

nog erg duur, maar ook daar is sinds enige tijd een alternatief voor. De Haagse VEB (Vereniging Effecten Bezitters) is namelijk een samenwerkingsverband met de Amsterdamse Bank Labouchère aangegaan, resulterend in de beleggingsdienst 'VEB-Bottomline'. Hier kun je niet alleen op de Amerikaanse, maar ook op de Nederlandse beurs tegen uitermate scherpe tarieven beleggen. In de gaten houden dus!

Beleggingslinks

Amsterdam Exchanges

<http://www.aex.nl/index.html>

Behr's Beurspagina's

<http://www.cwi.nl/~behr/Beurs>

Teletekst

<http://www.omroep.nl/cgi-bin/tt/nos/page/t/m/550>

Koersdata

<http://www.jjj.com/webvert/koersdata/index.htm>

De Financiële Telegraaf

<http://www.telegraaf.nl/krant/vandaag/teksten/financien.html>

De ABN AMRO bank

<http://www.abnamro.nl>

De Postbank

<http://www.postbank.nl>

De ING bank

<http://www.ingbank.nl>

De Rabobank

<http://www.rabobank.nl>

DE FINANCIËLE NAVIGATOR
 Alles weten over de euro?
 ING BANK

Het is duidelijk vakantieperiode geweest, want het is de afgelopen tijd rustig wat betreft spelproblemen. Het mooie daarvan is dat we aardig door onze stapel vragen zijn heengekomen en we dus weer volop ruimte hebben voor nieuwe problemen. Schrijven dus en je krijgt 'in no time' antwoord in deze rubriek!

RENÉ JANSSEN

Cristina van Grevenbroek uit Rotterdam heeft twee vragen over dit spel. Om te beginnen waar ze Hotep kan vinden. Je vindt Hotep op Luxor en wel in de tempel, die bewaakt wordt door Menkh. Om de poort te openen moet je hem paddy wine geven. Hotep moet trouwens

gedood worden met het ijzeren zwaard of met het zwaard van Seb. Je moet hem dan wel in z'n knieën raken. Pak vervolgens het masker van Koptos, dat je nodig hebt om veilig Seb's tombe te kunnen betreden. Cristina's tweede vraag gaat over de tweelingbroer die ze plotseling blijkt te hebben op Fornax. Deze staat voor een gesloten deur. Een van de twee broers moet sterven (liever niet jij natuurlijk). Het is dus verstandig om het spel op dit moment te saven, zodat je het nog een keer kunt

proberen als het mis gaat. Hoe dan ook, na het verslaan van de tweelingbroer gaat de deur niet open. Klopt, maar dat is ook niet nodig voor het spel. Het enige wat je nog

moet doen is de ship receipt teruggeven aan Erectum, waarna je automatisch omhoog wordt gestraald.

Heinze Matse moet Seb wakker maken, maar deze vraagt steeds naar Petra. Hoe lost hij dit probleem op? Nou, je hebt helemaal in het begin van het spel blijkbaar Petra gemist. Op Luxor moet je namelijk een verborgen deur doorgaan in Usert's huis. Spring op

het kleine verborgen platform achter de struik in de hoek linksonder en druk op knop 1. Raap de gouden halsketting op. Rechts in de kamer zie je drie pilaren. Plaats jezelf achter de middelste en gebruik het Gamean kristal om de deur naar de tuin te openen. Hier leert Petra je onder andere de woorden "Sooth stone Seb" en "Seb set us free".

F. Symoens uit het Belgische Herzele heeft zeker 35 levens nodig om voorbij de soldaten op Luxor te komen. Dat lijkt ons wat veel, maar wat doet hij dan fout? Op Luxor kun je zowel het ijzeren zwaard als het zwaard van Seb gebruiken om je tegenstanders te verslaan. In de meeste gevallen maakt het niet veel uit welke je gebruikt. Alleen in het geval van Hakar moet je het zwaard van Seb gebruiken. Het zwaard van Seb heb je overigens in je bezit gekregen na het verslaan van Axja op Argos.

Laser Lords

Dennis Minderhoud uit Maassluis heeft een fout ontdekt in dit tennis-spel. Tijdens een potje tennis met zijn vader ontdekte Dennis namelijk dat hij de bal uit kan slaan aan de zijkant van het speelveld, maar dat hij dan wel gewoon een punt scoort (goed dat McEnroe met 'pensioen' is, anders had je weer een mooie rel

International Tennis Open

met de lijnrechter, red). Er bestaat ook een manier om deze ballen terug te slaan, want de speler reageert er niet op en laat de bal zo door hem heen geslagen worden. Dit gebeurt regelmatig als de bal van links bovenin naar links onderin geslagen wordt. Dennis en zijn vader spelen trouwens altijd op level 3 (manual moves).

Alice in Wonderland

Alice in Wonderland

We krijgen zoveel verzoeken om hulp voor dit spel, dat we besloten hebben de complete oplossing te publiceren. Hieronder volgt het eerste deel. Pas op: het lezen van deze oplossing kan schadelijk zijn voor uw spelplezier. Niet lezen trouwens ook! Maar nu, speciaal voor onder anderen Marina en Marijn uit Duiven, Hennie Fijn uit Nijmegen en Anja Schoofs uit Bladel, de oplossing van Alice in Wonderland.

Deel 1: Op zoek naar de hoge hoed

1 Loop naar links en ga de molen binnen. Ga naar buiten door de deur aan de overzijde. Loop verder naar links en scheld je grote zus Lorina uit. Raap de snoepjes op. Vlei je zus om belangrijke informatie los te krijgen.

2 Ga verder en zwem naar de man in het roeibootje toe. Kalmeer je goede vriend Lewis Carroll. Neem de parasol mee. De parasol kun je gebruiken als valscherp. Wanneer je naar beneden springt, druk je op knop 1. Zodra de parasol is geopend, kun je naar links of naar rechts zweven door de hendel van je afstandsbediening naar links of naar rechts te bewegen.

3 Vervolg je tocht, loop voorbij het konijnenhol. Je komt het witte konijn tegen. Het konijn zit in zak en as omdat het zijn handschoenen en zijn hol is kwijtgeraakt. Draai je om en keer terug naar het konijnenhol. Laat je eerst op je knieën zakken en kruip dan het hol binnen.

4 Lees eerst even de boodschap. Spring vervolgens naar beneden, open de parasol en beweeg je naar rechts. Als je onverhoopt toch nog in de kuil zou belanden, kun je via het touw naar boven klimmen. Spring naar beneden in de gang met de schilderijen.

Je moet maar voor jezelf uitmaken of je je laat vallen of dat je naar beneden zweeft met de parasol. Open de groene deur. Vlei de hoftrumpetter in de balzaal. Je leert je eerste liedje (Val je in het konijnenhol).

5 Verlaat de balzaal en daal verder af in het hol. Loop naar links en open de groene deur. Lees de boodschap in de babykamer. Ga weer naar buiten en bezoek de provisiekamer. Neem de jam. Verlaat de provisiekamer, loop naar rechts, daal de ladder af en loop verder naar rechts. Open eerst het groene en vervolgens het witte deurtje. Pak de handschoenen op en lees het boek op de tafel. Verlaat de studeerkamer van Lewis Carroll via het kleine blauwe deurtje.

6 Open de deur naar de muziekkamer en ruzie met de hongerige muis. De muis maakt zich kwaad en vraagt een pot jam. Geef de jam. Je leert een tweede liedje (Zout de kat maar op). Ga naar buiten.

7 Spring naar beneden. Vlei de lachjeskat om te weten te komen hoe je door het doolhof raakt. Kruip verder en verlaat het konijnenhol.

8 Om uit het doolhof te raken, moet je eerst de sleutel op de tafel recht boven je zien te bemachtigen. Klim eerst langs het touw omhoog en pak de vier cakes. Daal vervolgens weer af naar de begane grond en loop helemaal naar rechts. Bestijg de trap met de rode loper. Draai je om en eet een cake om te groeien. Spring omhoog en beklim de trap die naar de tafels met de flessen elixir voert. Verzamel het elixir. Ga weer naar beneden en open het blauwe deurtje uiterst links. Je zal wel eerst een fles elixir moeten drinken voordat je door de opening past. Loop naar links en zweef naar beneden. Neem de sleutel. Spring naar beneden, bestijg een tweede keer de trap met de rode loper en ga voor het kleine deurtje staan. Gebruik de sleutel om het doolhof te verlaten.

Volgende maand vertellen we wat je hierna moet doen.

Lost Eden

Als Marcel van Ketel van Shamaar (waar ze inmiddels de citadel aan het bouwen zijn) naar Uluru reist, zegt Eloi hem dat hij terug moet naar Shamaar. Daar wordt men namelijk bedreigd door de aanhangers van T-Rex. Als Marcel echter teruggaat naar Shamaar, is er niets aan de hand. Hoe kan dat? Tja, misschien laten ze het alleen niet zo merken aan je of zo? Hoe dan ook, je moet wel degelijk terugreizen naar Shamaar. Ga daar naar de citadel en praat een paar keer met de leider. Deze geeft je iets en hierna kun je naar Koto reizen.

Zelda's Adventure

Marleen Horsten heeft shrines 1 tot en met 4 helemaal doorlopen. Maar om bij tombe 5 te komen, moet ze de zee over en daarvoor heeft ze windflesjes nodig. Die kan ze echter niet vinden. We hebben deze vraag trouwens al eens eerder beantwoord, maar vooruit dan maar. Op een gegeven moment raak je in gesprek met een dorstige vrouw, Glebb. Van haar krijg je een leeg flesje. Vul deze aan de rivier (er is maar één plek waar dit mogelijk is, dus even zoeken) en breng het naar Glebb. Zij belooft je dan met een flesje wind.

Verder heeft Marleen in een van de eerdere nummers van CD-interactief gelezen dat je de heks van shrine 4 moet verslaan om het kompas van shrine 6 te krijgen. Nou, zo hebben we het geloof ik niet gezegd, maar je kunt inderdaad wel een kompas vinden in deze shrine (zoals in alle shrines). Het kompas van shrine 4 ontvang je nadat je twee Gibdos gedood hebt. Als je shrine-bewaakster Malmord dood, opent als resultaat de noordwestelijke en noordoostelijke doorgangen,

Myst

Deze lezer had trouwens ook nog een vraag over de Channelwood Age in Myst, maar daarvoor verwijzen we graag naar de Myst-oplossing in het vorige nummer van CD-interactief. Hetzelfde geldt voor de vragen van Nelson Klomp uit Nieuw-Lekkerland, E.W. Smit uit Ede, de heer Hensen uit Rotterdam, Jacqueline Tummers uit Almelo en Robbie Wynen uit Arendonk (België).

Kingdom Shadoan

Pas op, wat hier volgt is het eerste deel van de complete oplossing van Kingdom Shadoan. Met dank aan Jos Willems uit het Belgische Willebroek.

Gebruik de Spell of Seeing in de Tapestry Room en ga door de deur naar Alkatesh. Ga niet binnen in Alkatesh, maar ga zuid naar Hanging Tree. Reis door het zuidelijke gebied en vervul drie opdrachten. 1. Als je Torlok ontmoet (die dreigt met z'n draak), ga dan zo snel mogelijk naar Black Heath. De draak zal dan weer slapen. 2. Dood de krijgers met het Bloodsword. 3. Verdrijf de trolen met de Pentacle Coins.

Ga vervolgens naar Daelon's Portal (goed zoeken op de kaart) en ontvang de Spell of Release. Vraag als volgende de Spell of Travelling. Ga nu naar de Last Inn en bedaar de ruzie met behulp van de Spell of Release. Ga naar buiten en kom vervolgens weer binnen via de achterdeur. Neem de

Potion of Flying. Kom je per ongeluk (of gedwongen) in Horseman's Camp of Woodcutter's Hut, verlaat deze plaatsen dan zo snel mogelijk. Ga beslist niet naar Ruins, want daar ga je altijd dood. Ga naar Daelon's Portal en ontvang de Spell of Travelling. Vraag als volgende de Spell of Seeing. Ga naar Alkatesh en neem de West Gate. Je wordt geketend door Torlok, maar je kunt ontsnappen met behulp van de Spell of Release. De West Gate is nu Torlok-vrij, hetgeen handig is als je later naar Black Heath wilt gaan. Ga vervolgens naar de North Gate en toon het Bloodsword aan de aanvoerder. Ga naar de High Pass en neem deel aan het gevecht. Kies links of rechts, volgens de aanwijzing van de aanvoerder. Beëindig de gevechten als volgt:

West Flank: dood de serpentman bij de hinderlaag op de brug met behulp van de Orb van Mobus. Gebruik de Black Mace bij de aanval van de ser-

pentman. East Flank: versla de demon door middel van de Hunting Horn. Versla de serpentman met het Bloodsword.

Hervat na deze opdracht de aanval op de Plague Magician. Gebruik de Potion of Flying om bij de magiër te komen. Laat het vliegende eiland kantelen door het aan te raken met de cursor. Vlieg door een regen van dolken en probeer op de richel te kruipen. Vernietig de Plague Magician met behulp van het Crystal of Kaldar. Je wordt nu uitbundig bejubeld door het leger en je stelt heer Delories aan als beheerder van Alkatesh. Vergeet intussen niet regelmatig te save en op tijd naar Black Heath te reizen voor genezing!

Volgende maand gaan we verder.

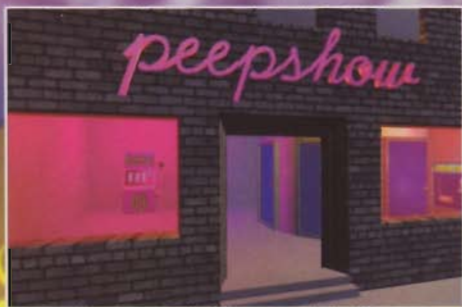

7th Guest

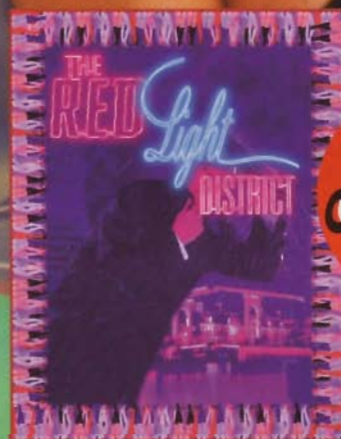
Marcel van Ketel heeft een boek gekocht met de oplossing van dit puzzelspel. In dat boek staat dat je de puzzel in de keuken moet doen, maar die is er helemaal niet. Wanneer Marcel op de keukenkast klikt, komt er alleen een filmpje met een doodshoofd, maar geen puzzel met blikken. Nou Marcel, die puzzel zijn wij inderdaad ook nog nooit tegengekomen. Het boek dat je hebt gekocht is ongetwijfeld voor de pc-versie en die wijkt hier blijkbaar af van de CD-i-versie. Wel gebeuren er behalve het doodshoofd-filmpje enkele andere dingen als je op de juiste plaats klikt. Klik bijvoorbeeld op het fornuis terwijl je vlak bij de deur naar de foyer staat en Elinor leest het briefje van Stauf. Klik vlak bij de koelkast terwijl je vlak bij de deur naar de foyer staat en Tad glipt het huis binnen. Klik op het fornuis terwijl je vlak bij de deur naar de kelder staat en Julia praat met de soep.

THE RED Light DISTRICT

Gaat Martin Vandoren vreemd?

WINDOWS
CD-ROM

EEN IBM PC OF 100% COMPATIBEL
MINIMAAL 4MB RAM
WINDOWS 9x OF WINDOWS 95
VIDEOKAART 640 X 480
MINIMAAL 32.768 KLEUREN
WINDOWS COMPATIBEL GELUIDSKAART
MUIS
2X CD-ROM-SPELER AANBEVOLEN

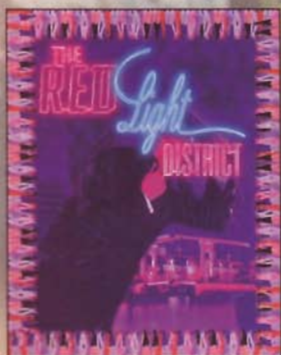

EEN NEDERLANDSTALIG ADVENTURE

MET ECHTE ACTEURS

ONDEUGEND MAAR BESCHAAFD

REAL-TIME VIDEO

AANBIEDING

bruna

f 7,50 KORTING BIJ BRUNA

f 7,50
korting

Knip deze bon uit en neem hem mee naar uw Bruna-winkel. U ontvangt dan f 7,50 korting op de Nederlandstalige adventure game RED LIGHT DISTRICT

op de RED LIGHT DISTRICT CD-ROM

Olivier Tuinier in DE TASJESDIEF

WINNAAR
VAN DE **GLAZEN BEER**
IN BERLIJN

De 12-jarige Alex trekt veel op met zijn oma. Als zij in huis wordt overvallen, vraagt ze Alex niets te vertellen omdat ze bang is om in het bejaardentehuis te belanden. Alex kent de overvallers en wat erger is: ze kennen hem ook. Ze bedreigen en chanteren Alex en dwingen hem voor hun te stelen. Langzaam raakt hij verstrikt in een web van chantage en getreiter, tot hij het niet langer pikt en besluit terug te vechten.

Een indrukwekkende film over geheimen, uit de hand gelopen pesterijen, trots en het overwinnen van angsten. De Tasjesdief is een film van Maria Peters, naar een boek van Mieke van Hooft en won prijzen op kinderfilmfestivals in Duitsland, Canada, India, Japan en Egypte.

f 34,95 / Bfr. 699

NU EXCLUSIEF EN MET KORTING
TE BESTELLEN VIA CD-INTERACTIEF.
KIJK METEEN IN DE RUBRIEK BALIE!

Deze Video CD is afspeelbaar op CD-i met Digital Video Cartridge.

Deze aanbieding komt tot stand in samenwerking met Shooting Star Video Distribution en Valkieser Publishing.

Philipscdi.com

balie

In de rubriek Balie hebben wij de lezers-service ondergebracht. Ook ben je hier aan het goede adres voor speciale aanbiedingen. Sommige aanbiedingen zijn eenmalig, andere zijn slechts in een beperkte oplage leverbaar. Dus wees er snel bij!

Een abonnement

CD-interactief verschijnt 11 keer per jaar. Een jaarabonnement kost f 69,95/Bfr. 1.399 en voor 2 jaar betaal je f 124,-/Bfr. 2.480. Een jaarabonnement kan elk gewenst moment ingaan en wordt automatisch verlengd, tenzij je het abonnement uiterlijk twee maanden voor vervaldatum opzegt. CD-interactief staat elke maand boordevol tips & trucs, games, films, muziek, special interest en nieuwtjes. Wil je op de hoogte blijven van CD-i, Video CD, Internet, CD-ROM en DVD, word dan nu abonnee.

Deze aanbieding geldt tot 1 november 1997

Nabestellen

De naam CD-interactief is dan relatief nieuw, we bestaan als CD-i Magazine al ruim tweeëneuhalf jaar. Heb je in de tussentijd een nummer gemist of wil je je verzameling CD-i Magazines compleet maken, dan kun je oude nummers nabestellen. Op dit moment zijn bijna alle oude CD-i Magazines nog voorradig. De prijs is f 8,95/Bfr. 179 per stuk. De porto- en verzendkosten zijn f 5,-/ Bfr. 120 per exemplaar. Voor drie of meer exemplaren zijn de kosten f 12,50/Bfr. 300 per zending. Gebruik de bon in dit blad of stuur een briefje met volledig ingevulde girobetaalkaart of eurocheque naar:

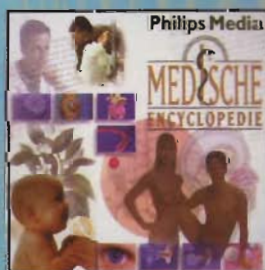
Haarlems Uitgeef Bedrijf
Nabestellingen CD-interactief
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem
Telefoon: 023-5364401

Natuurlijk kan dit ook via Internet:
<http://www.hub.nl/kiosk/nabestel/nabcdi.html>

Welkomstgeschenk

Voor nieuwe abonnees hebben we weer een feestelijke actie. Wie zich vóór 1 november 1997 voor 1 jaar aanmeldt als abonnee van CD-interactief, kan als welkomstgeschenk kiezen uit 3 verschillende titels. Met spannende actie-spel Mad Dog McCree I (winkelwaarde f 129,95/Bfr. 2.699), het klassieke platformspel The Apprentice (winkelwaarde f 99,95/Bfr. 1.799) of de horoscoop CD-i Het Staat in de Sterren (winkelwaarde f 99,95/Bfr. 1.799). Bij een abonnement voor 2 jaar krijg je het unieke interactieve naslagwerk De Medische Encyclopedie kado (winkelwaarde f 199,95/Bfr. 3.999). Beslis nu! Gebruik de bon in dit blad of stuur een kaartje naar:

Haarlems Uitgeef Bedrijf
Abonnementenregistratie CD-interactief
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem
Telefoon: 023-5364401

Redactie

De redactie van CD-interactief is benieuwd wat onze lezers vinden van het blad. Als je vragen of opmerkingen hebt, kun je contact opnemen met de redactie. Doe dit liefst schriftelijk:

Haarlems Uitgeef Bedrijf
Redactie CD-interactief
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem
Email: cdi@hub.nl

Elke maand proberen we in de Balie nieuwe exclusieve CD-i's en Video CD's aan te bieden. Bestel ze door de bon in dit blad in te vullen. Doe het wel snel, want van sommige discs is de voorraad beperkt en we behandelen de aanvragen in volgorde van binnenkomst. Ook kan het door het grote aantal aanvragen soms even duren voordat de schijfjes worden thuisgestuurd.

De Zaak van Sam

Kruip in de huid van privé detective Sam D. Philips en speel mee in de eerste Nederlandse interactieve spelfilm. Je opdracht: het vinden van een bloedmooie ontvoerde vrouw. Je hulpmiddelen: een allerliefste secretaresse (Isa Hoes) en een Fiatje 500. Begin je bij een verlaten loods, in de nachtclub waar je nog een rekening hebt staan of ga je terug naar je kantoor om nog het een en ander door te nemen? Aan jou de keus hoe het verhaal loopt en of je je opdracht voltooid of te maken krijgt met je schietgrage maffioso opdrachtgever.

Neerlands eerste interactieve spelfilm op CD-i!

De Zaak van Sam is een product van de Nederlandse Film- en Televisie Academie. De film is geheel Nederlands gesproken (de 'voice over' is van Jiskefet's Kees Prins), maar kan indien gewenst Engels worden ondertiteld. De Zaak van Sam is nu exclusief te bestellen via CD-interactief voor f 29,95/Bfr. 599 (exclusief f 5,-/Bfr.120 porto- en verzendkosten).

f 29,95 / Bfr. 599

7 prentenboekverhalen

Raad eens hoeveel ik van je hou

Deze prachtige Video CD bevat 7 van de mooiste internationale prentenboekverhalen, die niet alleen kinderen maar ook volwassenen zeer zullen aanspreken. De verhalen worden Nederlands gesproken en begeleid door schitterende tekeningen. Met onder andere Raad een hoeveel ik van je hou, Waar blijft die bus, Van mug tot olifant, Zebra heeft de hik en Plons! Raad eens hoeveel ik van je hou is nu exclusief te bestellen via CD-interactief voor f 29,95/Bfr. 599 (exclusief f 5,-/Bfr. 120 porto- en verzendkosten).

f 29,95 / Bfr. 599

balie

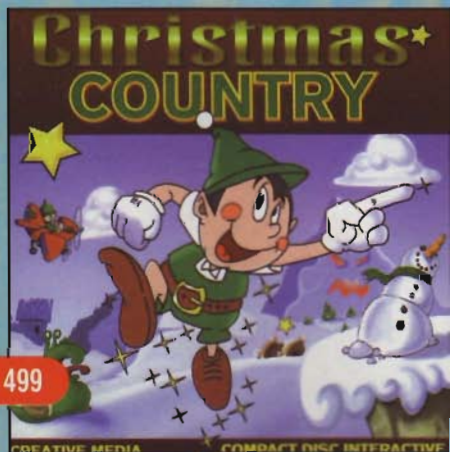
Tetsuo Gaiden

Met dit CD-i-spel heb je een verslavend klassiek Arcadespel in een fonkelnieuw jasje in huis. Je moet je 80 levels schietend een weg door de ruimte banen. Onderweg kom je natuurlijk talloze vijanden tegen, maar ook bonussen, extra kracht, onkwetsbaarheid, extra munitie en nog veel meer. Met steeds veranderende Full Motion Video achtergronden blijkt Tetsuo Gaiden (besproken in CD-interactief 1, 1997) de tand des tijds moeiteloos te kunnen doorstaan. Tetsuo Gaiden is nu te bestellen via CD-interactief voor f 24,95/Bfr. 499 (exclusief f 5,-/Bfr. 120 porto- en verzendkosten).

f 24,95 / Bfr. 499

*Piew, piew, piew, piew,
ratatata, ratatatata, piew!!!*

f 24,95 / Bfr. 499

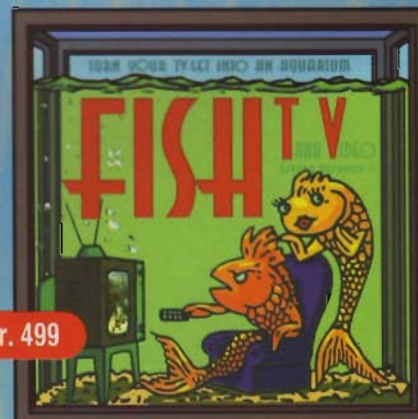
Christmas Country

Dit pittige platformspel is al bij vele spelfanaten goed geweest voor een flink aantal slapeloze winternachten. Christmas Country (besproken in CD-interactief 11, 1996) bestaat uit 16 uitgestrekte levels vol vijanden, bonussen en moeilijke opdrachten. Vind je weg door het winterse spel, help de kerstman en ontdek de vele verborgen levels en geheime plaatsen. Christmas Country is nu te bestellen via CD-interactief voor f 24,95/Bfr. 499 (exclusief f 5,-/Bfr. 120 porto- en verzendkosten).

*Verslavende
zomerverkoeling!*

Fish TV

Deze Video CD verandert je televisie in een aquarium. En niet zomaar één! Op Fish TV zijn de beroemde en inmiddels verdwenen aquaria uit Artis voor het nageslacht vastgelegd. Verschillende bijzondere vissen zwemmen de hele dag door je TV, uiteraard met rustgevende aquarium-geluiden. Je bezoek weet niet wat het ziet als je deze Video CD afspeelt. Fish TV van Living Screens is niet in de winkel te koop en alleen exclusief via CD-interactief te bestellen. Prijs f 24,95/Bfr.499 (exclusief f 5,-/Bfr.120 porto- en verzendkosten).

f 24,95 / Bfr. 499

Hoeft niet gevoederd te worden

Porto- en verzendkosten

Bij een bestelling tot en met 3 schijfjes bedragen de porto- en verzendkosten f5,-/Bfr.120. Bij 4 of meer schijfjes betaalt u f10,-/Bfr.250. Vergeet niet dit bedrag over te maken!

Winnaar van de Glazen Beer in Berlijn

"Zo spannend dat je zelfs als volwassene op het puntje van je stoel zit!"

Winnaar 'DE GLAZEN BEER' Internationaal Filmfestival Berlijn 1995

OLIVIER TUINIER

DE TASJESDIEF

DE VEEL BEKROONDE FILM VAN MARIA PETERS
gebaseerd op het gelijknamige boek van Mieke van Hooft

VIDEO

f 34,95 / Bfr. 699

De Tasjesdief

Op deze Video CD maken we kennis met het jonge acteertalent Olivier Tuinier als de 12-jarige Alex die veel optrekt met zijn oma. Als deze in huis wordt overvallen, vraagt ze Alex niets te vertellen omdat ze bang is om in het bejaardentehuis te belanden. Alex leven verandert in een hel als blijkt dat de overvallers hem kennen en hem bedreigen, chanteren en dwingen voor hun te stelen. Langzaam raakt hij verstrikt in een web van chantage en getreiter, tot hij het niet langer pikt en besluit terug te vechten. De Tasjesdief is een indrukwekkende film over geheimen, pesterijen, trots en het overwinnen van angsten, die ook veel ouderen zal aanspreken. De film van Maria Peters, naar een boek van Mieke van Hooft, won prijzen op kinderfilmfestivals in Duitsland, Canada, India, Japan en Egypte. De Video CD is nu via CD-interactief te bestellen voor f 34,95/Bfr. 699 (exclusief f 5,-/Bfr. 120 porto- en verzendkosten).

World Press Photo 1997

f 34,95 / Bfr. 699

NOB-The Art of Performing

f 14,95 / Bfr. 299

EK Voetbalhistorie

f 19,95 / Bfr. 399

100 jaar Olympische Spelen

f 29,95 / Bfr. 599

De Amsterdamse effectenbeurs interactief

f 49,95 / Bfr. 999

Uitgespeeld

Onze ruilrubriek loopt als een zonnetje! Wil jij ook CD-i's of Video CD's ruilen, kopen of verkopen? Dan kun je hier terecht. Met een kleine advertentie bereik je alle lezers van CD-interactief. De spelregels staan onder aan de pagina.

Dagrons Lair II, Secret Mission ruilen tegen Marco Polo.	N. Slooven tel: 0495-591487
Heb 7th Guest. Wil ruilen tegen Dimo's Quest.	Bronstein tel: 0493-695347
CD-i games Lital Divil, Video Speedway, Caricature, USA Atlas, Dinos Zombies eventueel ruilen voor Kinder- of Video CD of andere games.	H.A. Hartog tel: 075-6700683
Wie heeft voor mij te ruil: Lital Divil, Lost Eden, Kindom TFR, Flashback, Kingdom Shadoah, Inca of Voyeur? Heb terug diverse films en spelletjes.	D. Minderhoud tel: 010-5910089
Ik zoek Myst, 7th Guest, Lost Eden, Kindom TFR, Kingdom Shadoah, Johnny, Rock Dark Castle. Ik heb Hotel Mario, Link, Zelda, Mystic Midway 1+2, Cybercity, Master Labyrinth, Merlin's Apprentice.	P. Verhaegh tel: 077-3731526

Gelijk oversteken

Te Koop Internet Pakket compleet met bijpassende klavier 1 keer gebruikt dus nieuwprijs 7.000 Bfr.	Dhr. D. Van Coppennolle tel: 055-209157 (België)
Te Koop CD-i 210 + Videocartridge, 2 gamepads, Peacekeeper gun, Mad Dog I + II, Ceasars World of Boxing, Lingo, Mutants Rampage, Striker Pro, Flashback, Who shot Johnny Rock en nog meer f 800,-	Dhr. M. Rikken tel: 0314-363155
Te Koop CD-i Spellen: 7th Guest, Mad Dog McCree, Lital Divil, Chaos Control, Connect Four, Dark Castle, Inzer National Tennis Open. Prijs over een te komen.	Dhr. M. De Vouter tel: (0032) 014-311559 (België)
Te Koop CD-i 220 speler met Gamepad en Diverse CD-i's zoals interactive encyclopedie enz. Prijs f 350,-	Dhr. R. Diepstraten tel: 045-5423887
CD-i Type 220 met cartridge + Trackerball ook 2x Internet Pakket met toetsenbord T.E.A.B.	Dhr. G.v. Bruggen tel: 070-3673310
CD-i 470 met: Controlpad, 15 films, 18 spden enz. totaal 47 CD-i's prijs 30.000 Bfr 1 jaar oud + 1 jaar garantie.	Dhr D. De Rouck tel: 03-3257834

T.K. CD-i 450 speler, Cartridge, Game pad, 20 CD-i's (o.a. Atlantis, Secret Mission, Crime Patrol) f 600,-
Dhr. R. Feldhaus
tel: 010-4323115

Te koop: CD-i Speler met DVC en Joypad, Spellen: Burn:Cycle, Thunder in Paradise, Voyeur, Asterix, Family Games, CD Shoot, USA '94, T.E.A.B. ook Losse verkoop.
Dhr. J.v.d. Reest
tel: 0527-682485

Te Koop: CD-i 470 speler met afstandbediening en Videocartridge, 4 mnd. oud in doos. Aantal CD-i's: 47, o.a. Dit was '94,'95, Interactive Encyclopedie en Voetbal. Prijs all in f 1600,-
Dhr. H.P. van't Hof
tel: 010-2203647

Te Koop CD-i Internet Pakket z.g.a.n. nieuwprijs f 399,-
Vraagprijs f 200,-
Dhr. G. Stout
tel/fax: 0412-643926

Te Koop: CD-i speler, cartridge, Internet Pakket, Peacekeepergun, Joystick, Gamepad, 37 spellen, 10 Demo CD-i's, 3 Video CD's Pink Floyd, Alles in één koop mijn prijs van f 1200,-
A.W. Reijgwart
tel: 023-5370891

Te Koop CD-i 220 met Cartridge gamepad 15 titels, Philips Media Encyclopedie, internet Pakket prijs f 1650,-
Dhr. P.J.P. Verkuil
tel: 030-2311331

CD-i 470 incl. Cartridge, speljoystick, 14 CD-i's en lektuur. Alles praktisch nieuw f 650,-
F. de Vos
tel: 024-3442385

Te Koop: Space Ace f 75,- Micro Machines f 65,- Steel Machine f 65,- Flashback f 65,- Bij aankoop van 2 of meer gratis Family Games 1.
Dhr. M.J.W. Kapteijn
tel: 023-5276977

Wie wil er een CD-i speler kopen met Cartridge, afstandbediening, 2 gamepads, poortsplitter, 13 spellen, 4 films, 10 demo's, 1 encyclopedie voor f 800,-
Dhr. P. Brouwers
tel: 046-4491479

Te koop: CD-i speler: 450 met Video Cartridge, gamepad, 10 CD-i's w.o. Philips Media Encyclopedie, Pac Panic, Int. Tennis open, Striker Pro. Prijs: f 725,-
M. Harmsen
tel: 0181-621833

Te Koop CD-i speler met Video Cartridge, 22 CD-i's o.a. Family games I + II, Inca, Soccer, Mario, Tennis voor f 600,-
Dhr. M.v.d. Biggelaar
tel: 040-2837583

Te Koop: CD-i 450 + cartridge en gun en Crime Patrol, Burn:Cycle, Lost Eden, Link, Zelda's Adventure, Voyeur, Lingo, Cluedo 2, Earth Command, Sargon Chess, Secret Mission, Escape. Vraagpris f 600,-
Dhr. M. Magis
tel: 0543-452382

Te Koop: Kether, Inca, Space Ace, Master-Labyrinth, Voyeur, Zombie-Dino's, Dragon's Lair, f 50,- per stuk.
Mevr. L. Robberse
tel: 035-5821405

Wie wil...

Alleen aanmelden via de bon in het blad, mits voldoende gefrankeerd en ingevuld met naam en adres. Vergeet niet in de advertentie-tekst naam en telefoonnummer te vermelden. We kunnen geen foto's, tekeningen o.i.d. plaatsen. Wij nemen geen verantwoording voor de inhoud van de advertenties. We behouden ons het recht voor advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren. Plaatsing is niet gegarandeerd. Het kan voorkomen dat het een tijdje duurt voordat de advertentie geplaatst wordt.

Voor deze service vragen wij een kleine vergoeding in de vorm van f 2,50 administratie-kosten. Als jullie extra aandacht willen voor je advertentie, geven wij een fris kleurtje mee voor de meerprijs van f 2,50. Wil je jouw CD-i's in de etalage? Vul die bon elders in dit blad in en stuur 'm naar CD-interactief, postbus 3389, 2001 DJ in Haarlem.

Spelregels
Deze rubriek is uitsluitend voor particulieren. Als wij het vermoeden hebben dat iemand met een commerciële bedoeling spullen aanbiedt, gaat het feest niet door. Het is niet de bedoeling dat jullie een nest puppies aanbieden. Hoe schattig ook, deze rubriek is alleen voor CD-i (ft Video CD)-titels en -spelers.

Nederlands gesproken

Raad eens hoeveel ik van je hou en andere verhalen

Hoe meet je hoeveel je van iemand houdt? Wat kan je allemaal doen om van de hik af te komen? En hoe maak je een verdrietige prinses weer aan het lachen?

Op de Video CD Raad eens hoeveel ik van je hou staan zeven prachtige prentenboekverhalen waar kinderen (en volwassenen!) geen genoeg van zullen krijgen en waarin ze veel van zichzelf zullen herkennen.

f 29,95 / Bfr. 599

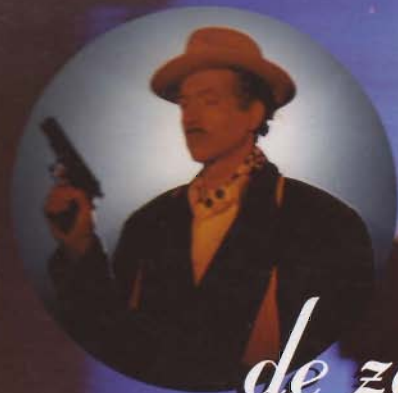
Raad eens hoeveel ik van je hou
Waar blijft die bus?
Van mug tot olifant
Zebra heeft de hik
Naar het hok stoute brok
Plons!
Luie Wammes

Alleen verkrijgbaar
via CD-interactief.
Kijk in de Balie en
vul de bon in
dit nummer in.

De allermooiste prentenboeken nu op VIDEOCD

Philipscdi.com

de zaak van

SAMMI

Je doel: een hulpeloze vrouw redden.

Je attributen: een lange regenjas,

een vervallen kantoor

en een mooie secretaresse.

Wat doe je als maffiabaas Antonio Baresi je met getrokken pistool duidelijk maakt dat jij de aangewezen persoon bent om zijn ontvoerde vrouw Monica te vinden? Juist, dan ga je meteen op pad!

Begin je in een verlaten loods, op je kantoor of neem je eerst een kijkje in de nachtclub? Deze en vele andere keuzes zijn aan jou als je besluit in de voetsporen te treden van Philip Marlowe en al die andere detectives uit het film-noir tijdperk.

**Neerlands eerste interactieve
detective op CD-i!**

**Met onder andere Isa Hoes, Alex Alberts en Jerusha Geelhoed.
De Nederlandse voice over is van Jiskefet's Kees Prins.**

f 29,95/Bfr. 599

Af speelbaar op alle CD-i spelers met een digitale video cartridge en een standaard televisie.
De Zaak van Sam is alleen verkrijgbaar via CD-interactief. Kijk in de Balie en vul de bon in dit nummer in.
De Zaak van Sam is een productie van de Nederlandse Film en Televisie Academie. Met steun van het LIRA fonds,
Philips Research Laboratories Redhill en Philips Corporate Design. Technische realisering: NOB Interactive.
De CD-i De Zaak van Sam is een uitgave van Bombilla/VNU Interactive Media en wordt gedistribueerd door
het Haarlems Uitgeef Bedrijf.

Philipscdi.com